

Årsberättelse

1890.

I. Stadsfullmäktige.

Bland de af Stadsfullmäktige under året handlagda ärenden omnämnas här följande:

a) Ärenden beträffande förvaltningen af stadens fasta gods.

Vid det Drätselkammaren uti skrifvelse till Stadsfullmäktige af den 13 December 1887 ¹⁾ föreslog att åtskilliga vid redan planerad samt med vatten- och afloppsledning försedd gata belägna arrendetomter skulle under år 1888 till inlösen upplåtas, utverkade Kammaren tillika Stadsfullmäktiges samtycke till att innehafvarene af särskilda andra, under hösten 1887 värderade tomter, belägna vid planerade men ännu icke med vatten- och afloppsledning försedda gator, skulle på skild ansökan få inlösa desamma efter de vid omförmälda värdering, som skett under den förutsättning att dylika ledningar förefunnos, föreslagna pris. Efter derom gjord ansökning och på framställning af Drätselkammaren, ²⁾ beviljade Stadsfullmäktige ³⁾ innehafvarene af den till nästnämnda kategori hörande tomten N:o 36 vid Annegatan i kvarteret N:o 162 Handlanden J. F. Lund och Gardsegaren K. R. Åström rättighet att, under de för inlösen af arrendetomter gällande villkor, gemensamt inlösa sagda tomt för ett pris af en mark per kvadratfot.

Arrendetomten
N:o 36 vid An-
negatan upplå-
ten till inlösen.

Efter det Stenhuggaren P. J. Svensson hos Drätselkammaren anmält sig villig att inlösa odisponerade tomterna N:ris 7 vid Rödbergsgatan och 46 vid Stora Robertsgatan i kvarteret N:o 92, under förbehåll att samtidigt få på entreprenad öfvertaga bortsprängningen af det berg, hvaraf dessa tomter då upptogos, samt syn å platsen jemte värdering af

Försäljning af
tomterna N:ris
7 vid Rödbergs-
gatan och 46 vid
Stora Robertsga-
tan i qv. N:o 92.

¹⁾ Se 1888 års berättelse pag. 1. — ²⁾ Drkns skrifv. N:o 177 af 12 juni. — ³⁾ Stfvs prot. den 9 sept. § 18.

de ansökta tomterna af Kammaren föranstaltats, beslöto Stadsfullmäktige, på Drätselkammarens framställning,¹⁾ bemyndiga Kammaren att, jemte infordrande af entreprenadanbud å bortsprängningen af omförmälda berg, till bestridande af kostnaderna härför till den mestbjudande försälja nämnda tomter till ett pris ej understigande 2 mark per kvadratfot för tomten N:o 46 vid Stora Robertsgatan och 2 mark 10 penni per kvadratfot för tomten N:o 7 vid Röddbergsgatan, dock sålunda att entreprenadanbud å stensprängningen icke definitivt antoges, innan köpeanbudena å tomterna blifvit godkända.

Försäljning af tillskottsområden till tomterna N:ris 5 vid Röddbergsgatan och 35 vid Stora Robertsgatan. På samma gång biföllo Stadsfullmäktige till Drätselkammarens härvid äfven gjorda framställning att, för reglering af kvarteret N:o 92, få till egarene af tomterna N:ris 5 vid Röddbergsgatan och 35 vid Stora Robertsgatan försälja det i nämnda kvarter förefintliga odisponerade området, utgörande i areal 6,486 kvadratfot, för att med dessa tomter förenas, emot derför erbjudet pris af 40 penni per kvadratfot.

Försäljning af ett område i qv. N:o 84. Ett i kvarteret N:o 84 befintligt staden tillhörigt område af 12,500 kvadratfots areal, hvilket område, å tidigare stadsplaner upptaget såsom en förlängning af Abrahamsgatan söder om Boulevardsgatan, sedan längre tid tillbaka begagnats af egaren till tomten N:o 25 vid sistnämnda gata, blef på Drätselkammarens framställning²⁾ försäldt till Aktiebolaget P. Sinebrychoff, såsom nuvarande egare af tomten, för ett pris af 2 mark per kvadratfot.

Ansökning om upplåtande af fabrikskvarteret N:o 178 till inlösen. Sedan Handlanden K. F. Blomberg hos Drätselkammaren anhållit att för en tilltäckt industriel inrättning få inlösa fabriksstomterna N:ris 4, 6 och 8 vid Ärtholmsgatan i qv. N:o 178, samt syn och värdering af dessa tomter af Kammaren föranstaltats, öfverlemnade Drätselkammaren, med afseende derå att de nämnda kvarter omgifvande gatorna voro oplanerade samt då vid syneförrättningen föreslagits att kvarteret skulle åt söder och vester erhålla en förändrad begränsning, i syfte att åt staden reservera strandområdet, ärendet till Stadsfullmäktiges pröfning och föreslog³⁾ att Fullmäktige skulle utverka fastställelse af den för kvarterets reglering nödiga ändring af stadsplanen, samt att Kammaren emellertid måtte bemyndigas att genom offentlig auktion försälja de ansökta tomterna för ett minimipris per kvadratfot af 60 penni för tomterna N:ris 4 och 6 samt 65 penni för N:o 8 under förbehåll att definitivt köp komme till stånd först efter det stadsplanen i ofvan antydt afseende undergått

¹⁾ Drkns skrivf. N:o 42 af 30 jan.; Stfgs prot. 4 febr. § 4. — ²⁾ Drkns skrivf. N:o 76 af 6 mars; Stfgs prot. den 11 mars § 11. — ³⁾ Drkns skrivf. N:o 276 af 27 nov.

ändring. Vid ärendets behandling funno Stadsfullmäktige ¹⁾ nödigt att deri höra Hamnbanebyggnadsstyrelsen, hvars yttrande ej inom året inkom.

Genom Magistraten hade till Stadsfullmäktige inkommit en skrivelse från Ecklesiastik-Expeditionen i Kejs. Senaten, innehållande förfrågan huruvida och på hvilka villkor staden vore villig att till Statsverket afträda erforderligt område af Broberget för att användas till tomt för en ifrågasatt museibygnad. På Drätselkammarens förslag ²⁾ beslöto Stadsfullmäktige ³⁾ förklara staden vara villig att till staten kostnadsfritt afstå för den tilltänkta museibygnaden erforderlig tomtplats å Broberget, under förbehåll att staden hvarken nu eller framdeles kunde skyldigkännas att för museitomtens behof verkställa planeringsarbeten å Broberget, vare sig för vägar eller andra ändamål, samt att området, innan detsamma till statsverket afträddes, uppmättes och till begränsningslinierna bestämdes.

Tomtplats för en allmän museibygnad å Broberget.

Sedan den i antydt afseende föreslagna platsen emellertid befunnits för ändamålet mindre lämplig, gjordes genom Guvernören i länet hos stadsmyndigheterna förfrågan angående de villkor hvarunder till statsverket kunde såsom plats för den blifvande museibygnaden afstås tomterna N:ris 5 och 7 vid Skepparegatan samt 19 vid Fabriksgatan, alla i kvarteret N:o 126, under förutsättning att det kostnadsfritt erbjudna området å Broberget ej komme att tagas i anspråk. Uti yttrande, som i anledning häraf aflemnades, meddelade Drätselkammaren, ⁴⁾ att ifrågasatt tomter vid värdering åsatts ett pris af 1 mark 75 penni per kvadratfot. Ärendet blef först under följande år af Stadsfullmäktige slutbehandladt.

Tomterna N:ris 5 och 7 vid Skepparegatan samt 19 vid Fabriksgatan ansökta till plats för en museibygnad.

På sätt uti nästföregående års berättelse ⁵⁾ omnämmts, hade Jernvägsstyrelsen uti skrivelse till Stadsfullmäktige af den 16 November 1889 ej mindre anhållit om tillstånd att, för utvidgning af härvarande bangård, utfylla en del af Tölö viken än förfrågat sig huruvida och på hvilka villkor staden vore villig att, för en ifrågasatt förändrad anordning af bangården, afstå staden tillhöriga tomten N:o 13 i kvarteret N:o 99 samt området mellan Gasverkets tomt i vester och statsjernvägarnes område i öster äfvensom en del af villan Hagasund. Uti detta ärende hade Fullmäktige infordrat Drätselkammarens utlåtande, och beslöto Fullmäk-

Afstående af mark till bangårdens utvidgning.

¹⁾ Stfgs prot. den 2 dec. § 6. — ²⁾ Drkns skrivv. N:o 54 af 6 febr. — ³⁾ Stfgs prot. den 11 febr. § 6a. — ⁴⁾ Drkns skrivv. N:o 218 af 18 sept. — ⁵⁾ 1889 års berättelse pag. 15.

tige, sedan detta inkommit,¹⁾ i hufvudsaklig öfverensstämmelse med Kammarens förslag, att till svar å berörda framställning meddela:²⁾

att Stadsfullmäktige samtyckte till utfyllning, genom Jernvägsstyrelsens försorg, af så stor del af Tölöviken som den Jernvägsstyrelsens skrifvelse bilagda karta utvisade samt åt Statsjernvägarne afstode det vattenbetäckta område, der utfyllningen skulle ske, utan ersättning, men med skyldighet för Statsjernvägarne att ej mindre låta utföra häraf påkallad förändring af den nyligen anlagda kloaken genom villan Hagasund utan ock vidtaga särskilda af Stadsingeniören föreslagna åtgärder för befrämjande af vattencirkulationen i Tölöviken samt till förekommande af dess uppgrundning genom det der nedlagda fyllnadsmaterialet, hvarutom vid meddelandet af tillstånd till utfyllningen fästes det vilkor att en gångbana längs jernvägsbanken öfver Tölöviken från Kaisaniemi park till Djurgårdsvillan N:o 14 borde på Statsjernvägarne bekostnad anläggas och innan utgången af år 1891 till allmänt begagnande upplåtas äfvensom derefter af Statsjernvägarne underhållas;

att Stadsfullmäktige vore villige att, såframt definitivt aftal derom före utgången af år 1891 träffas med stadsmyndigheterna, i och för utvidgning af härvarande bangård, ett år efter det uppgörelsen skett, upplåta tomten N:o 13 i kvarteret N:o 99 Hillern jemte det staden tillhöriga området mellan Gasverkets tomt och jernvägens mark äfvensom till sagda område stötande gatuandelar, efter ett enhetspris af tre mark per kvadratfot samt med skyldighet för Statsjernvägarne att med, förslagsvis, högst 35,000 mark ersätta staden för bortflyttningen af Byggnadskontorets här befintliga materialgårdar; äfvensom slutligen

att för samma ändamål jemväl södra delen af villan Hagasunds område, med sådan begränsning som en bilagd kartaeskiss utvisade, kunde få, sedan lägenheten kommit i stadens besittning, af Statsjernvägarne öfvertagas med full eganderätt emot en löseskilling beräknad efter 20 penni per kvadratfot, under förbehåll att äfven härom definitivt aftal träffas med stadsmyndigheterna innan år 1891 tilländagått.

Af Jernvägsstyrelsen framställdes sedermera, uti skrivelser af den 11 och 25 november, förslag till ändringar uti de af Stadsfullmäktige sålunda uppställda vilkoren, jemte det Jernvägsstyrelsen anhöll att få emottaga förslag till kontrakt angående omförmälda marks afstående; och

¹⁾ Drkns skrifv. N:o 103 af 13 febr. (Stfgs tryckta handl. N:o 14). — ²⁾ Stfgs prot. den 29 april § 10.

remitterades ärendet i anledning häraf ånyo ¹⁾ till Drätselkammaren, utan att dock nytt utlåtande af Kammaren hann under året afgifvas.

Vid af Stadsingeniören verkställd uppmätning af gasverkets tomt Reglering af gasverkets tomt. (qvarteret N:o 103 Gasverket) hade denna befunnits vara i norr 1, i söder 1,4, i öster 3,2 och i vester 3,2 fot större än anteckningarne i stadens tomtbok vidhandengåfvo. Stadsingeniören hade emellertid ansett sig böra föreslå sådan reglering af qvarteret att detsamma bibehölles såsom det härintills blifvit häfdadt och bebygdt. På derom af Magistraten gjord anmälan ²⁾ biföllo Fullmäktige ³⁾ till den föreslagna regleringen.

Direktionen för Finska Konstföreningen, hvilken genom testamente Ansökning om rätt till inlösen af villatomten N:o 22 i Östra Brunnsparken. af framlidne Arkitekten Aug. Boman tillagts eganderätt till åbyggnaden å villan N:o 22 i östra området af Brunnsparken, hade hos Stadsfullmäktige ansökt att få till ego inlösa sagda villatomt; och hemställde Drätselkammaren uti afgifvet yttrande ⁴⁾ om bemyndigande för kammaren att till inlösen upplåta villan efter ett densamma vid värdering åsatt pris af 40 penni per qvadratfot, att till stadskassan erläggas inom samma tid och i samma ordning som bestämts beträffande löseskillingen för af staden försålda arrendetomter. Ärendet, som vid dess behandling hos Stadsfullmäktige ⁵⁾ ställdes i samband med en tidigare af särskilda villainnehafvare i vestra Brunnsparken gjord men af hamnbane-frågan beroende ansökning att få inlösa sina villor, företogs på grund häraf icke till slutlig åtgärd.

Efter det Hans Kejs. Majestät genom nådigt reskript till Guvernören i Nylands län af den 13 Augusti 1890 förordnat, att, sedan utaf $\frac{1}{3}$ af Bertas, finska militieverket tillhöriga, skattehemman i Drumsö by af Helsinge socken ⁶⁾ Melkö holme blifvit för militära ändamål upplåten, lägenhetens öfriga holmar, skär och fiskevatten, undantagande Grönviksgrund, Notgrund och andelen i Drumsö hatten, skulle öfverlemnas till Helsingfors stad, under eganderätt, i vederlag för staden donerade grundröntan från sagda lägenhet, blef staden den 11 Oktober genom kronofogden i Helsinge härad satt i besittning af det staden sålunda tillagda området. ⁷⁾ Staden tillagd eganderätt till särskilda holmar, förut tillhöriga Bertas hemman.

På derom af Drätselkammaren gjord framställning biföllo Stadsfullmäktige ⁸⁾ till utarrendering af bostadstomten N:o 21 vid andra linien Utarrendering af tomten N:o 21 vid andra linien å Berghäll.

¹⁾ Stfgs prot. den 16 dec. § 5. — ²⁾ Magns skrivf. N:o 64 af 17 mars. — ³⁾ Stfgs prot. den 18 mars § 3. — ⁴⁾ Drkns skrivf. N:o 143 af 5 juni. — ⁵⁾ Stfgs prot. den 10 juni § 7. — ⁶⁾ Se 1889 års berättelse pag. 7. — ⁷⁾ Drkns skrivf. N:o 258 af 16 okt.; Stfgs prot. den 4 nov. § 3. — ⁸⁾ Drkns skrivf. N:o 178 af 26 juni; Stfgs prot. den 9 sept. § 16.

inom förstaden Berghäll på en tid af 30 år emot en årlig arrendeafgift af 231 mark och för öfrigt på de för utarrendering af tomterna å Berg-häll fastställda vilkor.

Ny utarrende-
ring af lotten
N:o 3 å Norra
Bleholmen.

Åt Assessorn A. v. Alfthan, som genom transport blifvit innehafvare af den dittills såsom upplagsplats utarrenderade lotten N:o 3 å *Norra Bleholmen*, beviljade Stadsfullmäktige, på Drätselkammarens framställning,¹⁾ rättighet att disponera sagda område på enahanda sätt som de tidigare²⁾ till honom på arrende upplätta lotterna N:ris 1 och 2 af samma holme, eller för anläggning och bedrivande af ett tidsenligt båtvarf med tillhörande inrättningar, och biföllo Fullmäktige tillika Assessor v. Alfthans anhållan om förlängning af arrendetiden för lotten N:o 3 intill utgången af år 1915, emot skyldighet för honom att i årligt arrende därför från och med år 1890 erlægga under de första tio åren 260 mark, under de följande tio åren 455 mark och under den återstående tiden 650 mark samt för öfrigt med förbehåll att det arrenderade området skulle för det uppgifna ändamålet användas, vid äfventyr att staden eljes kunde förklara arrendekontraktet förverkad.

Utarrendering
af Djurgårds-
villan N:o 8.

På derom hos Drätselkammaren gjord ansökning och i enlighet med Kammarens förslag biföllo Stadsfullmäktige till utarrendering af *Djurgårdsvillan N:o 8*³⁾ till Senatskanslisten A. Granström för en tid af 50 år emot årlig arrendeafgift af 190 mark per tunnland och för öfrigt på de för Djurgårdsvillorna fastställda vilkor. Enär rågränsen mellan villan och det tillstötande jernvägsområdet ej ännu blifvit af landtmätare uppgången, gjordes derjemte förbehåll om skyldighet för arrendatorn att underkasta sig möjligen skeende reglering af villans vestra och norra rälınier.

Kapitalisering
af arrendeafgif-
ten för Dju-
gårdsvillan
N:o 13.

Beträffande den år 1889 till föreningen „De gamles vänner“ utarrenderade *Djurgårdsvillan N:o 13* hade Hofrådet W. Brummer, hvilken iklädt sig proprie borgen för betalning af den för villan utfästa årliga arrendeafgålden 285 mark, uti en till Drätselkammaren ingifven skrift utbedt sig att få, för att derigenom söka i någon mon befrämja nyssnämnda förenings uppgift och dess fortbestånd, med en viss bestämd penningesumma förskottsvis godtgöra stadskassan arrendeafgiften för hela den tid af 50 år, på hvilken oförmälda villa blifvit utarrenderad. I enlighet med Drätselkammarens tillstyrkan biföllo Stadsfullmäktige⁴⁾

¹⁾ Drkns skrifv. N:o 135 af 16 maj; Stfgs prot. den 27 maj § 13. — ²⁾ Se 1889 års berättelse pag. 9. — ³⁾ Drkns skrifv. N:o 235 af 23 okt.; Stfgs prot. den 4 Nov. § 4. — ⁴⁾ Drkns skrifv. N:o 33 af 30 jan.; Stfgs prot. den 11 febr. § 4.

denna anhållan sålunda att Hofrådet Brummer berättigades att på en gång förskottsvis för hela arrendetiden liqvidera arrendet medelst utbetalning af ett kapital af 5,202 mark 94 penni. På Drätselkammarens förslag beslöto Fullmäktige tillika, att det inbetalta kapitalet skulle disponeras på enahanda sätt som inflytande tomtlösen och i sammanhang med denna.

Sedan Folkskolelärarynnan Fröken A. Trygg med framlidne Villaegaren P. Michailoffs arfvingar, hvilka på arrende till utgången af år 1906 innehafva staden underlydande villan N:o 26 *Eko*, träffat aftal om upplåtande å sagda lägenhet af en tomtplats invid östra chausséen för uppförande af en byggnad, afsedd att inrymma en tillärnad läsesal jemte bibliotek för arbetare äfvensom lokaler för en af Helsingfors Utskänkningsaktiebolag understödd barnträdgård samt en barnkrubba, hade Fröken Trygg hos Drätselkammaren ansökt att sagda tomtplats, med en areal af 37,950 qvadratfot, måtte såsom särskild lägenhet disponeras för ofvan omförmälda ändamål intill utgången af den för villan *Eko* fastställda arrendetiden; och biföllo Stadsfullmäktige, på Drätselkammarens framställning;¹⁾ denna ansökning sålunda att ifrågavarande tomtplats finge afskiljas från lägenheten *Eko* och åt Fröken Trygg arrendefritt upplåtas intill utgången af år 1906, under förbehåll att några andra byggnader ände som för berörda inrättningar vore erforderliga ej å tomtplatsen uppfördes samt att byggnaderna, hvilka ej heller finge för annat ändamål begagnas, vid arrendetidens utgång undanskaffades, utan anspråk på ersättning af staden och utan att eganderätten till dessa byggnader begrundade någon företrädesrätt till vidare besittning eller, eventuelt, inlösen af den mark hvarå desamma voro belägna.

Upplåtande af tomtplats å villan *Eko* för en läsesal för arbetare.

Efter derom hos Drätselkammaren gjord ansökning och i enlighet med Kammarens tillstyrkan, bemyndigade Stadsfullmäktige²⁾ Kammaren att på arrende utgifva holmen *Edesholmen* för en tid af 30 år emot en vid auktion därför erbjuden arrendeafgift af 30 mark samt i öfrigt under de för stadens bostadsvillor gällande vilkor.

Utarrendering af Edesholmen.

Likaså erhöi Drätselkammaren, på derom af Kammaren gjord framställning;³⁾ bemyndigande till utarrendering af villalotterna N:ris 19 och 21 *Humbleberg*, hvardera på en tid af 30 år och emot årliga arrendeaf-

Utarrendering af villalotterna N:ris 19 och 21 *Humbleberg*.

¹⁾ Drkns skrivv. N:o 122 af 1 maj; Stfgs prot. den 13 maj § 7. — ²⁾ Drkns skrivv. N:o 255 af 23 okt.; Stfgs prot. den 4 nov. § 5. — ³⁾ Drkns skrivv. N:o 258 af 20 dec. 1889 och Stfgs prot. den 21 jan. § 6; Drkns skrivv. N:o 225 af 25 sept. och Stfgs prot. den 30 sept. § 13.

gifter till belopp som vid auktion för dem utfästs, eller för den förra 130 mark och för den senare 225 mark äfvensom för öfrigt på enahanda villkor som gälla för stadens bostadsvillor.

Förlängning af arrendetiden för villan Kammio.

I anledning af en utaf Handlanden N. Koroleff hos Drätselkammaren gjord ansökning att, för möjliggörande af en tilltänkt fabriksanläggning, erhålla förlängning af den med år 1902 utgående arrendetiden för villan N:o 57b *Kammio*, beslöto Stadsfullmäktige, på Drätselkammarens tillstyrkan,¹⁾ tillförsäkra Handlanden Koroleff, efter det arrendetiden för sagda villa med år 1902 utgått, förlängning af arrendeaftalet på ytterligare 12 års tid emot skyldighet att under den sålunda bestämda förlängningstiden erlægga en med 500 mark per år förhöjd arrendeafgåld för lägenheten samt att, närhelst sådant af staden, efter den ursprungliga arrendetidens utgång, påyrkades, utan ersättning till stadens disposition afstå marken närmast chausséen och fattiggårdsvägen, till den utsträckning en å Byggnadskontoret uppgjord karta närmare utvisade.

Eventuellt medgifven ytterligare förlängning af arrendetiden för villan Kammio.

Sedan Enkedoktorinnan Sofia Lovisa Lybeck, med förmålan att hon, som med arrendatorn af villan Kammio träffat förberedande aftal om öfvertagande af besittningsrätten till nämnda villa, hade för afsigt att dit förlägga den af henne härstädes, under benämningen „privata sjukhemmet“, uppehållna sjukvårdsanstalt, ansökt att till befrämjande af denna allmännyttiga inrättning blifva tryggad vid lägenhetens besittning under en tid af 50 år samt att derjemte få för hela arrendetiden tillgodonjuta någon nedsättning i det nuvarande arrendet, beslöto Stadsfullmäktige, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med Drätselkammarens förslag,²⁾ att, för den händelse Doktorinnan Lybeck finge arrenderätten till villan N:o 57b Kammio å sig öfverlåten samt dit förlade och derefter behörigen uppehölle den af henne här i staden inrättade privata sjukvårdsanstalt, tillförsäkra henne rätt att utan förhöjning af den årliga arrendeafgålden af 1,000 mark i penningar och 2,000 tunnor råg i grundränta besitta lägenheten intill utgången af år 1940, med skyldighet dock ej mindre att underkasta sig derförinnan möjligen skeende reglering af villans gränser samt att vid blifvande byggnadsföretag å lägenheten rätta sig efter de föreskrifter som af Drätselkammaren, med afseende å en sådan eventuel reglering, kunde meddelas i fråga om byggnadernas placering, än att, när helst sådant från stadens sida påfordrades, till stadens förfo-

¹⁾ Drkons skrifv. N:o 73 för den 13 febr.; Stfgs prot. den 11 mars § 10. — ²⁾ Drkons skrifv. N:o 244 af 16 okt.; Stfgs prot. den 4 nov. § 10.

gande afstå den närmast chausséen belägna delen af lägenhetens område till en bredd af 200 fot längs chausséen, emot åtnjutande, i händelse sagda mark afträddes före utgången af år 1902, af en motsvarande ned-sättning i arrendeafgiften till nyssnämnda tid, men eljest utan ersättning och under förbehåll för öfrigt att, ifall af uraktlåtenhet att fullgöra ofvanstående villkor om sjukhusanläggningens behöriga upprätthållande, eller, derest villaområdet utan särskildt tillstånd användes för ändamål som ej stode i sammanhang med den tilltänkta sjukvårdsinrättningen, de Doktorinnan Lybeck nu utöfver innehållet af det mellan staden och nuvarande arrendatorn Handlanden Koroleff ingångna arrendeaftalet tillförsäkrade förmoner komme att upphöra.

Efter det ej mindre Arkitekten Jac. Ahrenberg än Aktiebolaget „Granit“, hvardera för sig, hos Drätselkammaren ansökt att få arrendera odisponerade villalotterna N:ris 9 och 10 å *Mejlans* södra udde i och för upptagande och bearbetande af bergbrott derstädes, samt Drätselkammaren i anledning häraf hemställt¹⁾ om bemyndigande för Kammaren att genom auktion, under särskilda villkor, för omförmälda ändamål utarrendera sagda villalotter på en tid af 10 år emot årlig arrendeafgift af minst 350 mark, beslöto Stadsfullmäktige²⁾ att afslå ansökningen.

Vid af Drätselkammaren föranstaltad afträdessyn å lägenheten N:o 87 *Tjärholmen*, för hvilken arrendetiden, som år 1888³⁾ förlängts med 2 år, utginge med år 1890, väcktes af synemännen förslag att nämnda, till kolupplagsplats använda holme måtte, innan ny utarrendering deraf skedde, klyfvas uti tvenne lika stora delar, hvilka hvardera skulle såsom upplagsplatser utgifvas; och beslöto Stadsfullmäktige, med bifall till detta, af Drätselkammaren förordade⁴⁾ förslag, att af Tjärholmen skulle vid den nuvarande arrendetidens utgång bildas tvenne upplagsplatser, benämnda N:ris 87a och 87b, jemte det Drätselkammaren bemyndigades på arrende utbjuda dessa upplagsplatser för en tid af alternativt 5 eller 10 år emot en minimaifgåld af 1 penni per qv. fot samt under de allmänna villkor som gälla för dylika platser.

På derom gjord ansökning och i enlighet med Drätselkammarens tillstyrkan biföllo Stadsfullmäktige⁵⁾ till sådan delning af bostadsvillan N:o 1 å området *Wallgård*, att af sagda villa, hvilken år 1876 upplåtits på arrende åt Banmästaren Matts Rudnäs till utgången af år 1905 emot

¹⁾ Drkns skrivf. N:o 21 af 3 jan. — ²⁾ Stfs prot. den 25 febr. § 7. — ³⁾ Se 1888 års berättelse pag. 14. — ⁴⁾ Drkns skrivf. N:o 275 af 27 nov.; Stfs prot. den 2 dec. § 4. — ⁵⁾ Drkns skrivf. N:o 246 af 16 okt.; Stfs prot. den 21 okt. § 13.

årlig afgäld af 341 mark, bildades tvenne bostadstomter N:ris 1a och 1b, af hvilka den förra, med en areal af 25,750 qv. fot, komme att fortfarande innehafvas af Bannästaren Rudnäs emot årligt arrende af 250 mark och den senare, med en areal af 51,670 qv. fot, finge öfvertagas af Handlanden A. G. Lamroth emot arrende af 300 mark om året. Arrendetiden blef vid delningen oförändrad. Från tomten N:o 1a skulle ett jordstycke af 50 fots bredd närmast järnvägsområdet afskiljas för väganläggning till framdeles möjligen uppstående fabriksplatser, dock sålunda att å sagda jordstycke inskjutande byggnader finge qvarstå. Tvenne å tomten N:o 1b befintliga, öfver villans vestra gräns skjutande uthus borde deremot bortflyttas så snart det angränsande området blifvit utarrenderadt.

Ny utarrendering af bad- och simhusen i Brunnsparken.

Emedan arrendetiden för bad- och simhusen i Brunnsparken, hvilka år 1888 af Drätselkammaren upplåtits åt doktorn W. Diakoffsky på två år emot årligt arrende af 4,000 mark, utgick den 1 Maj 1890, infordrades af Kammaren förseglade anbud å nämnda inrättingars öfvertagande på nytt arrende för en tid af tre år. Fyra i sådant afseende inlemnade anbud, hvaribland äfven ett af förre arrendatorn, underställdes af Kammaren¹⁾ Stadsfullmäktiges pröfning. Fullmäktige beslöto²⁾ att, med förkastande af samtliga nu gjorda anbud, bemyndiga Drätselkammaren ej mindre att ånyo infordra förseglade anbud å arrenderätten till bad- och simhusen i Brunnsparken för en tid af alternativt 5 eller 10 år, räknadt från den 1 Maj 1891, än att emellertid, efter det de spekulanter som nu inlemnade anbud satts i tillfälle att derom uttala sig, upplåta ifrågavarande arrenderätt på ytterligare ett års tid från den 1 Maj 1890 åt den person Kammaren funne dertill lämpligast.

Ny utarrendering af „Kapellet“ jemte ombyggnad däraf.

Restauratören Josef Wolontis, hvilken enligt kontrakt af den 22 Maj 1885 erhållit den „Kapellet“ benämnda restaurationspaviljongen i Esplanaden på arrende för tiden till den 1 December 1890 emot årlig arrendefgift af 6,500 mark samt skyldighet att underhålla och försköna platsen framför restaurationsbyggnaden, hade hos Drätselkammaren framställt ett förslag att honom måtte tillåtas på egen bekostnad enligt för ändamålet uppgjorda projektritningar verkställa tillbyggnad och förändring af paviljongen, emot det att honom i ersättning härför tillförsäkrades viss tids förlängning af arrendet, vid hvars utgång sagda tillbyggnad, hvilken komme att bestå af tvenne sidopaviljonger af jern och glas samt särskilda under byggnaden inrättade ekonomirum, skulle utan ersättning tillfalla

¹⁾ Drkns skrivf. N:o 90 af 20 mars. — ²⁾ Stfs prot. den 1 april § 6.

staden. På Drätselkammarens tillstyrkan¹⁾ beslöto Stadsfullmäktige att, med afseende å de stora fördelar Wolontis sålunda erbjudit staden, bemyndiga Drätselkammaren att, utan auktion, med Wolontis afsluta nytt kontrakt om öfvertagande af „Kapellet“ på arrende för en tid af 15 år, räknadt från den 1 December 1890, under vilkor om skyldighet för honom att ej mindre på sin bekostnad före utgången af år 1891, under inseende af arkitekt som dertill af Drätselkammaren utsåges, verkställa den utlofvade tillbyggnaden än att under de första tio åren af nämnda tid erlägga i årligt arrende 7,000 mark och under de följande fem åren detta belopp förhöjdt med 40 procent, hvarutom i godtgörelse för det af staden öfvertagna anordnandet jemte underhåll af de dekorativa planteringarne å platsen borde till stadskassan årligen erläggas under de första tio åren 1,500 mark och derefter 2,100 mark. Arrendator åläge jemväl att, enligt sitt åtagande, underhålla byggnaden i pryddigt och klanderfritt skick. Den framför byggnaden befintliga springbrunnen borde arrendator på sin bekostnad borttaga och ersätta med tvenne mindre springbrunnar enligt af Drätselkammaren godkänd ritning. Vid arrendetidens utgång skulle såväl springbrunnarne med till dem hörande grupper som alla paviljonger och öfriga af arrendator bekostade anläggningar utan ersättning öfvergå i stadens ego.

Vid af Stadfullmäktige år 1889³⁾ verkställd fördelning af Helsingfors Utminuterings Aktiebolags, till Fullmäktiges förfogande öfverlemnade vinstmedel för år 1888 beviljade Fullmäktige det belopp af 6,982 mark 60 p., som återstod sedan de för åtskilliga andra ändamål bestämda anslagen utgått, till försköningsarbeten å Observatoriiberget, att utföras i enlighet med plan som kunde af Fullmäktige godkännas. Redan 1888 hade af Trädgårdsarkitekten S. Lindh, från Stockholm, hvilken besökt orten för att, enligt anmodan, uppgöra en plan för Brunnsparkens anordning, i sammanhang härmed, på uppdrag af Drätselkammaren jemväl utarbetats projekt till förskönande af Observatoriiberget. Enär Drätselkammaren emellertid fann detta förslag, som gick ut på att å nämnda berg anlägga en i parkstil hållen promenadplats, lemna rum för flere anmärkningar, anmodade Kammararen den i stadens tjänst nyligen anställde Stads-trädgårdsmästaren S. Olsson att utarbete nytt förslag för ifrågavarande försköningsarbeten, med begagnande, såvidt sådant funnes lämpligt, af det tidigare uppgjorda förslaget men med beaktande af de mot detsamma

Observatoriibergets försköning.

¹⁾ Drkns skritv. N:o 257 af 23 okt. — ²⁾ Stfs prot. den 4 nov. § 7. — ³⁾ 1889 års berättelse pag. 39 o. 40.

gjorda anmärkningarna. Sedan Stadsträdgårdsmästaren härå till Kammar-
 aren inkommit med tre i berördt afseende uppgjorda alternativa projekt,
 insände Drätselkammaren¹⁾ dessa till Stadsfullmäktiges granskning, för-
 ordande ett af desamma. Då af ofvannämnda anslag redan största delen
 åtgått till anskaffande af fyllningsmaterial, hemställde Drätselkammaren
 tillika, att Fullmäktige måtte vid dispositionen af Utminuteringsaktiebo-
 lagets vinstmedel för år 1889 till Observatoriibergets förskönande ytter-
 ligare anslå minst 15,000 mark.

Den s. k. Dahl-
 strömska badstu-
 gans undanskaf-
 fande.

Å bergets norra sluttning förefanns en tomtplats af 3,500 qv. alns
 areal, som redan år 1830 upplåtits „för uppförande af en för allmänheten
 tillgänglig badstuga“, med rättighet för innehafvaren att emot visst årligt
 arrende besitta platsen så länge allmän badstuga der underhölles och plat-
 sen ej vore behöflig för allmänna eller stadens enskilda inrättningar. Enär
 åbyggnaderna å denna tomtplats, som för närvarande innehades af hus-
 hållerskan A. S. Sahlbom, borde för det blifvande försköningsarbetets skull
 undanskaffas, hvarvid det dock syntes skäligt att arrendatorn blefve, på
 sätt med innehafvare af egentliga arrendetomter i dylika fall förfarits,
 tillagd någon ersättning för byggnaderna, föreslog Kammararen, som med
 afseende härå lätit värdera nämnda byggnader, att Hushållerskan Sahlbom
 skulle i ersättning för dessa byggnader, hvilka borde innan den 1 Juni
 1891 undanskaffas, tillerkännas inalles 950 mark.

Projekt om an-
 läggning af en
 villastad å Ob-
 servatoriiberget.

I sammanhang härmed förelåg till Stadsfullmäktiges behandling en
 af Arkitekten Friherre K. A. Wrede till Fullmäktige insänd ansökning²⁾
 att Observatoriiberget, med undantag af platsen närmast omkring Obser-
 vatoriet, måtte upplåtas åt ett Aktiebolag, hvilket sökanden hade för af-
 sigt att bilda, i och för anläggning derstädes af en villastadsdel efter
 mönster af de större tyska städernas villastadsdelar.

Efter det ett af Stadsfullmäktige för ärendet tillsatt utskott afgifvit
 utlåtande deri³⁾, beslöto Fullmäktige⁴⁾ i öfverensstämmelse med utskot-
 tets förslag:

att lemna Friherre Wredes ofvan omförmälda ansökning utan af-
 seende;

att deremot uppdraga åt Drätselkammaren att låta i enlighet med
 utskottets, från Drätselkammarens i någon mån afvikande, förslag planera
 Observatoriiberget sålunda att främst östra körvägen från Unionsgatan

¹⁾ Drkns skrivf. N:o 82 af 13 mars. — ²⁾ Stfs prot. den 18 mars § 6. — ³⁾ Stfs
 tryckta handl. för 1890 N:o 18. — ⁴⁾ Stfs prot. den 10 juni § 13.

öfver berget och utsigtsplatån på samma sida om Observatoriet äfvensom derefter öfriga anläggningar utfördes, i den mån de för ändamålet anvädes medlen medgifve; samt

att annoda Drätselkammaren att, på sätt Kammarerna föreslagit, vidtaga åtgärd om undanskaffande af den s. k. Dahlströmska badstugan.

Angående anslag för försköningsarbetena å Observatoriiberget fattades af Fullmäktige beslut vid fördelningen af Helsingfors Utminuterings Aktiebolags vinstmedel.

Såsom i berättelsen för nästföregående år¹⁾ omnämmts, hade Drätselkammaren under sagda år aflemnat förslag och alternativa kostnadsberäkningar för åstadkommande af en hamnbana från statsjernvägarnes bangård till Skatudden. Detta ärende behandlades sedermera af Stadsfullmäktige i förstärkt antal, hvilka dervid²⁾, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med Drätselkammarens förslag, beslöto, att till H. K. M:t ingå med underd. ansökning om:

att Helsingfors stad måtte meddelas tillstånd att anlägga en jernväg från jernvägsbanken vid Kaisaniemi öfver Kampmalmen, längs vestra och södra hafsstranden, Parkgatan, Skeppsvarfsområdet och kajen kring Södra hamnen till Skatudden, för hvilken jernväg kostnaderna voro beräknade till 2,299,232 mark;

att ifrågavarande jernväg, hvars anläggning komme att vidtaga omedelbart sedan koncessionsansökningen beviljats samt slutföras senast inom tre år derefter, måtte genom Jernvägsstyrelsens försorg, på vilkor som genom öfverenskommelse mellan sagde styrelse och vederbörande stadsmyndighet framdeles bestämmas, för statsjernvägarnes räkning exploiteras;

att staden för jernvägsbyggnadens utförande måtte af allmänna medel förunnas ett förskott till belopp af 200,000 mark att lyftas i mån af behof uti poster af 100,000 mark, med skyldighet för staden att återbetala förskottet sedan jernvägsbyggnaden blifvit färdig och afsynad samt i hvarje fall inom fem år efter det första raten lyftats;

att för jernvägsanläggningen och dermed förenade hamnarbeten måtte af statsmedel beviljas en subvention till belopp af en miljon mark;

att den del af jernvägen, som faller inom statsjernvägarnes område, måtte af Jernvägsstyrelsen på statsverkets bekostnad utföras; samt

att staden måtte berättigas att för återbetalande af de utaf stats-

Hamnbane-
frågan.

¹⁾ 1889 års ber. pag. 94. — ²⁾ Först. Stfs prot. för den 8 april § 1.

verket för jernvägsanläggningen förskotterade medlen, till den del desamma icke betäcktes af ofvannämnda subvention, upptaga ett obligationslån med längre amorteringstid.

Ordinarie Stadsfullmäktige, hvilka af förstärkte Fullmäktige bemyndigats att vidtaga de af sagda beslut påkallade åtgärder, beslöto derefter¹⁾:

att för den händelse den för ifrågavarande jernväg erforderliga mark icke kunde genom godvillig uppgörelse med vederbörande egare eller arrendatorer åtkommas, staden skulle förbinda sig att såsom säkerhet för de vid sagda områdets expropriation äskade ersättningar deponera den penningesumma Kejs. Senaten kunde finna skälig; samt

att likaledes tillförbinda staden att, jemlikt 24 § i gällande förordning angående enskilda jernvägar för allmän samfärdsel, till kronan erlægga nödigt bidrag för aflönande af den person Senaten kunde finna godt utse till inspektör för omförmälda jernväg.

Skatuddens
reglering.

På grund af förstärkte Stadsfullmäktiges, i sammanhang med frågan om hamnbanan, fattade beslut om utverkande af fastställelse å det af Fullmäktige redan den 18 och 20 Oktober 1887 godkända förslaget till reglering af Skatudden, uppdrogo Stadsfullmäktige²⁾ åt Drätselkammaren att till Kejs. Senaten ingå med sådan hemställan i ämnet som af omständigheterna påkallades.

Inköp och expro-
priation af mark
för Badhusga-
tans utvidgning

För utförandet af den utvidgning af Badhusgatan till 60 fots bredd, för hvilken anslag uti årets budget upptagits, behöfde de vester om sagda gata belägna magasinstitomterna N:ris 19—27 äfvensom en del af det till tomten N:o 1 vid Bergmansgatan hörande trädgårdsområdet tagas i anspråk. Sedan Drätselkammaren med egarene af tomterna N:o 23, Godsegaren J. F. Lindroos, samt N:ris 24—27, Handlanden F. J. F. Sjöblom, träffat aftal om inköp af nämnda tomter emot ett pris af 3 m. per qv. fot för N:o 23 samt 4 m. per qv. fot för de öfriga tomterna, beslöto Stadsfullmäktige i förstärkt antal, på derom af Drätselkammaren gjord framställning³⁾, bemyndiga Kammarerna att med Herrar Lindroos och Sjöblom afsluta köp om nyssberörda tomter uppå sålunda öfverenskomna vilkor. Enär med egarene af öfriga ofvan uppräknade tomter icke kunnat i godo träffas uppgörelse angående det pris som för dem borde erläggas, hade Stadsfullmäktige tidigare⁴⁾ uppdragit åt Drätselkammaren att i vederbörlig ordning ansöka om rätt för staden att expropriera ej mindre maga-

¹⁾ Stfs prot. den 29 april § 6. — ²⁾ Stfs prot. den 29 april § 7. — ³⁾ Drkns skrivf. N:o 67 för 20 febr. — ⁴⁾ Stfs prot. den 25 febr. § 13.

sinstomterna N:ris 19—22 med å dem befintliga magasinsbyggnader än erforderlig del af det till tomten N:o 1 vid Bergmansgatan hörande trädgårdsområdet.

Under år 1889¹⁾ hade af Stadsfullmäktige tillsatts ett utskott af sakkunnige personer, med uppdrag att föreslå de allmänna regler, som borde fastställas till iakttagande vid uppsättandet af elektriska ljusledningar. Rättighet till uppsättande af elektriska ljusledningar.

Närmaste anledningen härtill var en af Agenten F. Wilén för Helsingfors Elektriska Belysnings Aktiebolags räkning gjord ansökning att få här i staden anlägga en centralbelysningsstation för levererande af elektriskt glöd- och båggljus till abonnenter äfvensom en af Hofrådet D. J. Wadén framställd anhållan om tillstånd att å särskilda gator uppställa jernkolonner för uppbärande af ledningstrådar från sökandens härstädes inrättade elektriska centralbelysningsanstalt.

Till samma utskott remitterades sedan äfven²⁾ en af Omnibus Aktiebolaget i Helsingfors till Stadsfullmäktige ingifven skrift, deri bemälda bolag, som³⁾ erhållit tillstånd att under vissa vilkor i staden anlägga och trafikera spårvägar och nu stod i begrepp att härom med staden afsluta kontrakt, förfrågade sig huruvida något hinder för användande af elektrisk drifkraft för spårvagnar skulle från Stadsfullmäktiges sida möta, för den händelse att bolaget eventuelt skulle besluta sig för begagnandet af dylik drifkraft, att direkt genom luftledning tillföras vagnarne. Ansökning om tillstånd att begagna elektricitet såsom drifkraft för spårvagnar.

Efter det utskottet rörande de till detsamma hänskjutna frågor afgifvit betänkande⁴⁾, beslöto Stadsfullmäktige⁵⁾, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med utskottets förslag i allt öfrigt utom beträffande Omnibus Aktiebolagets ofvanberörda framställning, hvilken utskottet ansett sig icke kunna förorda:

att tillåta ej mindre Helsingfors Elektriska Belysnings Aktiebolag och hofrådet Wadén att å stadens gator och allmänna platser uppställa och begagna stolpledningar för levererande till abonnenter af elektrisk belysning för användning inom hus samt å gårdsplaner och byggnader, dock endast för en tid af fyra år, efter hvilken tids förlopp ledningarna borde, der icke tillstånd till deras bibehållande ofvan jord på ytterligare någon kortare tid hos Stadsfullmäktige utverkades, utan ersättning undanskaffas än ock Omnibus Aktiebolaget i Helsingfors, utan inskränkning i tiden, att för öfverförande af elektricitet såsom drifkraft, sådana ledning-

¹⁾ 1889 års ber. pag. 20. — ²⁾ Stfs prot. den 11 febr. § 6. — ³⁾ 1889 års ber. pag. 16. — ⁴⁾ Stfs tryckta handl. N:o 16. — ⁵⁾ Stfs prot. den 10 juni § 11.

gar i staden anlägga, på vilkor likväl att sagda bolag och hofrådet Wadén i afseende å ledningarnas anläggande och begagnande underkastade sig de bestämningar, vederbörande myndighet kunde komma att föreskrifva;

att anmoda Drätselkammaren, att, ifall ofvannämnda bolag och hofrådet Wadén underkastade sig förenämnda vilkor, vidtaga åtgärd om anställandet i stadens tjänst af en elektrotekniker med uppdrag särskildt att öfvervaka efterlefnaden af de föreskrifter, som i ämnet komme att utfärdas, hvarjemte Drätselkammaren egde uppgöra och till Stadsfullmäktige öfverlemna förslag till instruktion och aflöning för nämnde tjänsteman; samt

att slutligen uppdraga åt Drätselkammaren att genom behörig fackman låta utarbeta förslag till såväl ordningsstadga för elektriska ledningar af hvad slag som helst, som, utöfver egarens till ledningarna område, af enskilde i staden inrättades eller redan vore anlagda, som ock ofvannämnda föreskrifter samt detta förslag sedermera till Stadsfullmäktiges granskning insända.

Bestämningar
om spårvägar-
nes sträckning,
byggnadssätt
m. m.

I öfverensstämmelse med det af Stadsfullmäktige i sådant afseende¹⁾ godkända förslag hade af Drätselkammaren den 10 Juni 1890 med Omnibus Aktiebolaget, som numera antagit benämningen Spårvägs- och Omnibus Aktiebolaget, afslutats kontrakt angående rättigheten att i staden anlägga och trafikera spårvägar. Bolaget inkom härefter till Stadsfullmäktige med en skrift, hvori bolaget, under åberopande af § 3 mom. c uti sagda kontrakt, anhöll att omedelbart få nedlägga spår å särskilda närmare angifna gator, jemte det rörande den tilltänkta anläggningen för öfrigt meddelades följande upplysningar:

Banan komme att erhålla enkelt spår utom vid de blifvande, till antalet 15, mötesplatserna, hvarest på en längd af 54 meter dubbelt spår skulle nedläggas.

Spåret komme i allmänhet att följa gatans midt, men vilie bolaget dock förbehålla sig rätt att på de ställen der omständigheterna sådant fordrade, få placera detsamma på sidan, så att spårets midt komme att ligga 1½ meter från trottoirkanten. Då vagnen i bredd hölle omkring 2 meter skulle afståndet mellan denna och trottoiren blifva minst ½ meter. Spåret erhöles en vidd af 1 meter och skenorna, af det s. k. Phoenix-systemet, komme att nedläggas direkte på en tillstampad grusbädd utan användande af annat underlag.

¹⁾ 1889 års ber. pag. 16

Vid *kurverna* skulle såsom regel iakttagas, att vagnarne icke finge komma närmare trottoaren än 0,25 meter, hvilket med användande af kontrakurver lätt ernåddes, blott minimikrökningsradien på några ställen toges till 12 meter.

Vid mötesplatserna skulle omgångsspåren inrättas med *symmetriska vexlur* med fast tunga.

Vagnarne, beställda hos firman „Scandia“ i Randers, Danmark, voro afsedda att rymma 22 personer och att dragas af 1 häst. På de ställen, der gatornas stigning sådant fordrade, komme hjälphästar att tillkopplas.

Efter det Drätselkammaren uti afgifvet yttrande¹⁾ tillstyrkt bifall till ansökningen, under påpekande likväl att bolaget icke uppfyllt kontraktets föreskrift om framläggande till Stadsfullmäktiges granskning af en fullständig planritning, upptagande spårens läge i resp. gator, beslöto Stadsfullmäktige²⁾ medgifva, att nedläggningen af spårvägsskenorna finge omedelbart vidtaga, med förbindelse för Spårvägsbolaget att, så snart ske kunde, inlemna ofvanberörda planritning och med vilkor att utläggningen af spåren borde föregås af vederbörlig utstakning af linien å den gatundel som för tillfället vore ifråga; att sagda utstakning borde af stadens byggnadskontor, före arbetets påbörjande, godkännas; samt att spår ej finge dragas öfver Salutorget. Med godkännande af de af bolaget antagna skentyper och vagnskonstruktioner, öfverlemnade Stadsfullmäktige derjemte åt Drätselkammaren att med Fullmäktiges rätt bestämma om spårets läge å gatorna.

I anledning af Spårvägs Aktiebolagets senare framställda anhållan att någon person eller myndighet måtte utses att afsyna de delar af spårvägarne, hvilka dämera vore färdiga att till trafik upplätas, beslöto Stadsfullmäktige³⁾ uppdraga åt Drätselkammaren att utse synemän för ifrågasvarande ändamål. — Nämnas må äfven, att ett af Magistraten uppgjort förslag till ordningsreglor för spårvägarne öfverlemnats till Stadsfullmäktiges yttrande, utan att Fullmäktige dervid⁴⁾ funnit något att emot de föreslagna ordningsreglorna erinra.

Utöfver de allmänna arbeten, för hvilka anslag beviljats i årets utgiftstat och för hvilkas utförande närmare redogöres i berättelsen om Drätselkammarens och Byggnadskontorets verksamhet, vidtogo Stadsfullmäktige under året särskilda förfoganden beträffande dylika arbeten.

¹⁾ Drkns skrivf. N:o 181 af 2 aug. — ²⁾ Stfs prot. för den 9 sept. § 1. — ³⁾ Stfs prot. för den 18 nov. § 3. — ⁴⁾ Stfs prot. för den 21 okt. § 5.

Rådhusets om-
byggnad.

Såsom förut omnämnts¹⁾, hade uti utgiftsförslagen för 1889 och 1890 upptagits anslag med tillsammans 100,000 mark för projekterad ombyggnad af rådhuset, rörande hvilken ombyggnads beskaffenhet något definitivt beslut dock ännu icke blifvit fattadt. I detta afseende hade af Magistraten och Drätselkammaren uppgjorts från hvarandra något afvikande förslag, för hvilka äfven tidigare redogjorts. Sedan Samfälta rådstufvurätten, hvars yttrande i ärendet, såvidt rörde de för rådstufvurätten projekterade lokalerna. Stadsfullmäktige velat inhemta, sådant yttrande aflemnat, tog Drätselkammaren, enligt anmodan af Fullmäktige, frågan under ytterligare pröfning och afgaf deri ett nytt utlåtande²⁾, hvari Kam-maren föreslog ombyggnadens utförande i hufvudsaklig öfverensstämmelse med det af Magistraten gjorda projektet, för en beräknad kostnad af 130,000 mark. Vid ärendets behandling hos Stadsfullmäktige framställdes från en del håll, likasom tidigare hos Samfälta rådstufvurätten, yrkande att hela ombyggnadsfrågan måtte få förfalla, i anseende till nödvändigheten för kommunen att ändock förr eller senare vara betänkt på uppförandet af ett nytt tidsenligt stadshus, och beslöto Fullmäktige jemväl³⁾ att låta frågan om rådhusets ombyggnad för närvarande förfalla. I betraktande likväl af nödvändigheten att såväl Poliskammaren som polis-häktet äfvensom Byggnadskontoret så snart som möjligt erhöle ökad utrymme och de åt dessa inrättningar nu upplätta lokaler underginge omändring och reparation, samt då Fullmäktige funno det vara önskligt att äfven Helsovårdsnämndens lokal förlades till rådhuset, i hvilket afseende det syntes lämpligt att den för Fattigvårdsstyrelsen projekterade lokal i rådhusets nedra våning blefve åt nämnden uppläten, beslöto Stadsfullmäktige anmoda Drätselkammaren att med utredning och kostnadsförslag i angifna syfte inkomma; och skulle emellertid med dispositionen af de uti budgeten upptagna anslagen för rådhusets ombyggnad tills vidare anstå. — Denna utredning hann dock icke under året afgifvas.

Spanmålsmaga-
sin vid qvarnen
i Gammelstaden

Arrendatorn af staden tillhörande tullmjölqvarnen i Gammelstaden, H. V. Nordlin, hade hos Drätselkammaren framställt anhållan att staden måtte låta i närheten af qvarnen uppföra och till arrendatorns disposition ställa ett spanmålsmagasin, inrymmande omkring 600 tunnor säd; och beslöto Stadsfullmäktige⁴⁾, på Drätselkammarens framställning, att, enär ett dylikt magasin, inrymmande omkring 500 tunnor, ansågs kunna inredas å qvarnvinden, för detta ändamål bevilja ett anslag af 1,130 mark.

¹⁾ 1889 års ber. pag. 23. — ²⁾ Drkns skrivf. N:o 21 för 3 jan. (Stfs tryckta handl. N:o 3). — ³⁾ Stfs prot. för den 11 febr. § 1. — ⁴⁾ Stfs prot. för den 1 april § 8.

Uti det fastställda utgiftsförslaget för 1889 hade upptagits anslag till belopp af 8,250 mark för en afloppskanal genom Skeppsdockans område från Munkholmsgatan till Sandviken. I anseende dertill att tillträde till den del af Skeppsdockans område, hvarigenom kanalen var afsedd att dragas, icke kunnat erhållas, hade densamma icke under år 1889 kommit till utförande. Under framhållande af att nämnda kanal, om den utfördes i den därför föreslagna riktningen och utnynnande strax framför inloppet till docksbassinen, komme att för Skeppsdockan medföra flera beaktansvärda olägenheter, anhöll egaren af nämnda inrättning Ingeniören Oskar Eklund sedermera hos Drätselkammaren att åt kanalen måtte gifvas sådan förändrad riktning att den icke berörde Skeppsdockans område. Drätselkammaren ingick i anledning häraf¹⁾ till Stadsfullmäktige med framställning om icke skäl möjligen förekomme att, för tillgodoseende af det med ifrågavarande kanal afsedda ändamålet, anlägga en annan afloppskanal, utnynnande antingen uti Sandviken, norr om Skeppsdockans område, eller ock vid södra hafsstranden, hvilken sistnämnda sträckning, såsom ledande kanalen ut på djupare och mera rörligt vatten, Kammaren för sin del ansåg sig böra förorda. Stadsfullmäktige beslöto²⁾ att låta med kanalarbetets utförande tills vidare anstå samt att upptaga frågan ånyo vid behandlingen af nästkommande års budgetsförslag.

För anläggning af en ny afloppskanal, afsedd att ersätta en förut befintlig men numera otillräcklig blifven privat afloppskanal från gården N:o 4 vid Vestra Kajen, beviljade Stadsfullmäktige, på ansökning af egaren till sagda gård och i enlighet med Drätselkammarens framställning³⁾ ett anslag af 700 mark.

Under sommaren hade Drätselkammaren, i anseende dertill att några sammanträden af Stadsfullmäktige då ej egt rum, funnit sig föranlåten att vidtaga åtgärd om utförande af en del arbeten, för hvilka anslag ej förefunnits, men hvilka af särskilda anledningar ansetts icke tåla uppskof; och blefvo de sålunda vidtagna åtgärderna, på derom af Kammaren sedermera hos Fullmäktige gjord anmälan, godkända⁴⁾.

Dessa arbeten voro:

Anläggning af vattenledning och afloppskanal till de af Arbetarebyggnads Aktiebolaget „*Askel*“ disponerade tomterna N:ris 23 och 25 vid andra linien samt 24 och 26 vid tredje linien å Berghäll. Den härför beräknade

Ny afloppskanal från N:o 4 vid Vestra Kajen till Södra hamnen.
Vattenlednings- och kloakanläggning till bolaget „*Askels*“ tomter å Berghäll.

¹⁾ Drkns skrivf. N:o 144 af 27 mars. — ²⁾ Stfs prot. den 10 juni § 6. — ³⁾ Drkns skrivf. N:o 226 af 25 sept.; Stfs prot. den 30 sept. § 14. — ⁴⁾ Drkns skrivf. N:o 227 af 25 sept.; Stfs prot. den 21 okt. § 7.

kostnaden, 27,700 mark, hade försträckt af bolaget „Askel“ emot löfte att återfå medlen, sedan anslag för arbetet, hvilket ingår uti den af Byggnadskontoret uppgjorda allmänna planen för utsträckning af vattenlednings- och kloaknätet inom området Berghäll, blifvit uti budgetsförslaget för nästkommande år upptaget.

Ny aflöppskanal från gården N:o 26 vid Unionsgatan till Södra hamnen.

Anläggning af en aflöppskanal från gården N:o 26 vid Unionsgatan under Salutorget till Södra hamnen. Detta arbete, som på anhållan af egaren till nyssberörda gård utfördes för en kostnad af 540 mark i sammanhang med pågående omläggning af Unionsgatan och Salutorget, var nödvändigt för att genom en kanal af ändamålsenligare konstruktion ersätta den äldre bristfälliga kanal som från nämnda gata ledde till Södra hamnen.

Nedläggning af ett nytt vattenledningsrör under Badhusgatan.

Nedläggning af ett nytt 6 tums vattenledningsrör under Badhusgatan. För att på samma gång som Badhusgatan planerades tillförsäkra 7:de och 9:de stadsdelarne en äfven för framtiden tillräcklig vattentillförsel, hemställde Byggnadskontoret hos Drätselkammaren om bemyndigande att för nämnda ändamål använda ett belopp af omkring 4,900 mark; och ansåg sig Kammaren böra härtill bifalla, då nedläggningen af omförmälda rör syntes lämpligast kunna ske i sammanhang med det pågående planeringsarbetet.

Besluten ansökning om expropriation af mark från Gumtäcktsäteri för vattenledningens räkning.

Emedan, enligt hvad Drätselkammaren anmält¹⁾, öfverenskommelse icke kunnat på antagliga villkor träffas med egaren af Gumtäcktsäteri i Helsinges socken, Friherre H. Standertskjöld-Nordenstam, angående rättighet för staden att genom säteriets mark, invid det därstädes förut nedlagda vattenledningsröret, nedlägga en ny rörsträng, utgörande en del af det nya sug- och tryckrör från vattenledningsfiltrerna i Gammelstaden till den s. k. Janssonska mossan, för hvilket i årets budget upptagits ett anslag af 236,000 mark, beslöto Stadsfullmäktige, i enlighet med Drätselkammarens förslag²⁾, bemyndiga Kammaren att i vederbörlig ordning ansöka om rätt för staden att, i och för underhåll och komplettering af stadens genom Gumtäcktsäteris mark nedlagda vattenledningsrör, exproprieras af sagda mark ett område af vidpass två tunnlands areal, sträckande sig 12 fot åt hvardera sidan från det redan nedlagda vattenledningsrörets midt.

Ifrågasatt förbättring af vattenledningens filter.

Uti skrifvelse till Stadsfullmäktige hade Helsovårdsnämnden anmält³⁾, att Nämnden utaf de genom stadens Sundhetsinspektör under år 1889

¹⁾ Drkns skrifv. N:o 136 af 22 maj. — ²⁾ Stfgs prot. den 27 maj § 14. — ³⁾ Stfgs tryckta handl. N:o 13.

verkställda bakteriologiska undersökningarne af stadens vattenledningsvatten funnit att vattenledningens filtra icke alltid verkade på tillfredsställande sätt och att detta särskildt vore fallet då nyss rengjorda filtra igångsatts. Jemte det Nämnden dock, enär stadens vattenledningsingeniör vore sysselsatt med genomförande af särskilda förbättringar af filtra, icke velat nu föreslå någon vidare åtgärd härutinnan, hade Nämnden emellertid ansett sig böra hädanefter kontrollera filterafdelningarnes verksamhet redan före deras igångsättning och komme att regelbundet underrätta Byggnadskontoret om resultaten af såväl dessa som öfriga vattenanalyser i och för vidtagande af de åtgärder beträffande filtrationsprocessens utförande som med filtrernas nuvarande konstruktion och utsträckning vore utförbara. Härvid ville Nämnden äfven påpeka, att det blefve en nödvändighet att de bakteriologiska och kemiska undersökningarne af vattenledningsvattnet i framtiden verkställdes af en enkom därför anställd person samt oftare än härintills samt att en särskild lokal för ändamålet sedermera också blefve anskaffad. — Vid föredragning af detta ärende ansågo Stadsfullmäktige¹⁾ ifrågakarande skrifvelse för närvarande icke böra till någon åtgärd föranleda.

Uti det från föregående år²⁾ beroende ärendet angående åstadkommandet af en ändamålsenligare gatuspolning samt det af Magistraten i sammanhang härmed framställda förslaget om gårdsegarnes förpligtande att omedelbart före gatornas rensopning låta bevattna desamma hade stadens vattenledningsingeniör, på anmodan, aflemnad utlåtande till Drätselkammaren. I detta utlåtande³⁾ hade bemälda ingenjör på anförda skäl afstyrkt att de privata gårdsegarne skulle för närvarande åhvälfvas en dylik skyldighet och jemte det han föreslagit att frågan om den definitiva anordningen af gatubevattningen, ställd i sammanhang med en förändring i sättet för gaturenhållningen, skulle öfverlemnas till beredning af ett särskildt, af Stadsfullmäktige tillsatt utskott, ansett staden emellertid böra, för vinnande af erfarenhet rörande de faktiska kostnaderna för bevattningen, samt lämpligheten af de dertill använda vagnarne, till en början anordna en regelbunden bevattning af de gator och chausséer, hvilka däraf voro mest i behof. Med anslutning till nämnda utlåtande hemställde Drätselkammaren⁴⁾ att åt Kammarerna måtte lemnas tillfälle att framdeles, sedan på nyss antydt sätt någon erfarenhet i saken kunnat vinnas, inkomma

Gatubevattningen.

1) Stfgs prot. den 29 april § 18. — 2) 1869 års ber. pag. 26. — 3) Stfgs tryckta handl. N:o 17. — 4) Drkns skrifv. N:o 145 af 22 maj.

med fullständigare förslag, men att Kammaren emellertid blefve bemyndigad att för anskaffande af ytterligare 2 bevattningsvagnar enligt den af vattenledningsingenjören föreslagna typ, hvarigenom staden komme att, inberäknadt de förut inköpta, förfoga öfver 4 sådana vagnar, samt för bestridande af öfriga kostnader för bevattningen under året använda inalles 5,500 mark. Med tillsättande af det föreslagna utskottet ansågs deremot böra tills vidare anstå. Denna framställning blef af Stadsfullmäktige bifallen¹⁾.

Förslag om inrättande af en branddepot i 4:de stadsdelen.

Brandkommissionen hade uti skrifvelse till Stadsfullmäktige anmält, att inrättandet af en branddepot uti fjerde stadsdelen i en snar framtid blefve en nödvändighet. Beträffande den lämpligaste placeringen för en sådan depot framhölls af Brandkommissionen, att tomten N:o 3 vid Folkskolegatan i qv. N:o 162, hvilken vore af staden reserverad till plats för ett tredje brandtorn, men hvilken i anseende dertill att det under byggnad varande nya brandverkshuset komme att förses med ett högt utkiktorn, icke vidare vore för sagda ändamål behöflig, ej rätt väl lämpade sig för en branddepot, hvartill densamma för öfrigt vore onödigt stor, men att brandkommissionen deremot funnit odisponerade tomten N:o 13 vid Gräsviksgatan i qv. N:o 166 vara för ändamålet särdeles lämplig, hvarför Brandkommissionen hemställt att af det mellan Gräsviks- och Lappviksgatorna belägna hörnet af sagde tomt måtte reserveras 10,000 qv. fot till plats för en blifvande branddepot. — Uti afgifvet yttrande²⁾ tillstyrkte Drätselkammaren bifall till denna framställning och föreslog att af den återstående delen af berörda tomt skulle bildas tvenne nya tomter, hvilka kunde af staden försäljas. Vid ärendets handläggning beslöto Stadsfullmäktige³⁾ återremittera detsamma till Drätselkammaren, som egde inkomma med utredning huruvida icke någon annan tomt i fjerde stadsdelen lämpligen kunde användas för uppförande af en branddepot eller om ifrågasvarande tomt vid Gräsviksgatan möjligen kunde genom annan indelning än den nu föreslagna dertill upplätas. Nytt utlåtande hann ej under året af Kammaren aflemnas.

Förslagen utvidgning af kommunala sjukhuset.

Uti skrifvelse till Stadsfullmäktige hade Helsovårdsnämnden framhållit⁴⁾ hurusom de uti staden förefintliga sjukhusen, i den mon innevä-nareantalet tillväxte, allt mer visat sig otillräckliga för upptagande af såväl i akuta som i kroniska lidanden insjuknade. Då stadens krafter här-

¹⁾ Stfgs prot. den 10 juni § 10. — ²⁾ Drkns skrivf. N:o 185 af 26 juni (Stfgs tryckta handl. N:o 22). — ³⁾ Stfgs prot. den 30 sept. § 8. — ⁴⁾ Stfgs tryckta handl. N:o 20.

intills i jmförelsevis ringa utsträckning tagits i anspråk för beredandet af sjukhusvård åt stadens sjuke, af hvilka en stor del funnit plats i det af staten underhållna allmänna sjukhuset, men då det icke kunde förväntas att staten inom närmaste framtid skulle i nämnvärd mon utvidga de henne tillhöriga sjukhus, har Helsovårdsnämnden funnit det vara klart att kommunen utan tidsutdrägt borde vidtaga åtgärd för fyllande af det stora behovet af ökad antal sjukhusplatser. I sådant afseende har Nämnden särskildt påpekat behöfligheten af ett epidemisjukhus, för upptagande af i smittosamma sjukdomar insjuknade. För öfrige invärtes sjuke äfvensom för kirurgiska sjuke borde det nuvarande kommunala sjukhuset utvidgas genom nybyggnader å samma tomt, hvarjemte till dävårdsafdelningen af fattiggårdens lasarett borde göras tillbyggnader för beredande af plats för ökad antal fattige sinnessjuke. För att i möjligaste mon tillgodogöra den erfarenhet, som i de skandinaviska länderna vunnits, särskildt med afseende på konstruktion af epidemisjukhus, har Nämnden föreslagit att en arkitekt och en läkare skulle sättas i tillfälle att på stadens bekostnad i nämnda länder studera nyare sjukhuskonstruktioner. — Med bifall till Helsovårdsnämndens derom gjorda framställning, beslöto Stadsfullmäktige¹⁾ bemyndiga Nämnden att vidtala lämplig arkitekt äfvensom en läkare att under sommaren i de skandinaviska länderna studera sjukhuskonstruktioner, för hvilket ändamål af Stadsfullmäktige beviljades ett reseanslag af 2,000 mark, äfvensom att åt Helsovårdsnämnden uppdraga att på grund af sålunda vunnen erfarenhet låta utarbete eskissritningar och kostnadsförslag till ett epidemisjukhus samt till utvidgning af kommunala sjukhuset och stadens dävårdsinrättning äfvensom i sinom tid till Stadsfullmäktige insända desamma.

Under år 1889 hade Stadsfullmäktige infordrat Drätselkammarens utlåtande ej mindre öfver en af Fullmäktige för härvarande Handelsför-
 ening gjord framställning om att på södra delen af tull- och packhustomten måtte uppföras ett packhusmagasin för tyngre gods än²⁾ öfver den af Kejs. Senaten; i anledning af Stadsfullmäktiges derstädes gjorda ansökning att tullbehandling af varor måtte få ega rum jemväl uti stadens äldre packhus, till stadsmyndigheterna ställda förfrågan huruvida staden ville tillförbinda sig att innan utgången af år 1891 låta å den nya packhustomten uppföra och i fullfärdigt skick till tullverket öfverlemna ändamålet motsvarande tillbyggnader af den beskaffenhet och det omfång att trafi-

Ifrågasatt tillbyggnad till tull- och packhuset vid Vestra kajen.

¹⁾ Stfgs prot. den 10 juni § 4. — ²⁾ 1889 års ber. pag. 63.

kens behof af beqvämighet och ökad utrymme i packhuslokalerna derigenom kunde anses vara för en längre tid framåt behörigen tillgodosedt. Drätselkammaren, som för frågans beredning tillsatt ett utskott, hvori äfven ingått representanter för stadens köpmannakår, föreslog uti sitt sedermera till Stadsfullmäktige afgifna utlåtande¹⁾, att den projekterade tillbyggnaden till det nuvarande packhuset icke måtte komma till stånd, samt att Fullmäktige skulle, uti sitt till Kejs. Senaten afgifvande yttrande

Fråga om tull-
behandling i
äldre packhuset.

i ärendet, ytterligare framhålla nödvändigheten af att det äldre packhuset finge användas för tullbehandling af derstädes upplagdt gods samt att en tredje packhusinspektör måtte för detta ändamål anställas. På samma gång borde, enligt Kammarens förmenande, hemställan göras, huruvida icke i

Projekt om in-
rättande af flere
förtullnings-
stationer.

en snar framtid åtgärder kunde vidtagas derhän att tullbehandling af varor finge ega rum å åtskilliga andra punkter af stadens hamnområde, såsom Sandvikshammen, Hafskajen och Skatudden, i hvilken händelse staden kunde för antydda ändamål reservera nödiga platser vid den blifvande hamnbanan. Med godkännande af Drätselkammarens förslag, beslöto Stadsfullmäktige²⁾ att i enligt dermed till Kejs. Senaten aflåta underd. fram-

Anslag för re-
montarbeten i
äldre packhuset.

ställning. För bekostande af de, ifall tullbehandling i äldre packhuset blefve tillåten, derstädes nödiga remontarbeten, upptogs, på Drätselkam-
marens tillstyrkan, i utgiftsförslaget för 1891 ett anslag af 4,500 mark.

Afslagen fram-
ställning om
borttagande af
brunnsöfver-
byggnaden å
Kaserntorget.

Uti skrifvelse till Stadsfullmäktige hade Magistraten gjort framställ-
ning att, enär Magistraten, som tidigare, på Helsovårdsnämndens anhållan, låtit stänga den å Kaserntorget befintliga brunnen, ansett öfverbyggnaden till sagda brunn böra, för beredande af bättre utrymme å torget, undanskaffas, samt brunnen, för att ändock fortsättningsvis kunna begagnas för eldsläckningsbehof, öfverhvälfvas och förses med schaktlucka i gatans plan, anslag för detta ändamål måtte med 1,130 mark beviljas. Ehuru bifall härtill förordats såväl af Drätsekammaren som af Brandkommissionen, beslöto Stadsfullmäktige dock³⁾ att, med afseende å de dryga kostnader det af Magistraten föreslagna arbetet komme att medföra, låta brunnsöfverbyggnaden tillsvidare kvarstå oförändrad. — Anslag för ombyggnaden upptogs likväl sedermera uti 1891 års budget.

Annonskiosker.

Efter det en enskild person hos Drätselkammaren anhållit om rättighet att å skilda ställen i staden uppställa 4 st. annonseringskiosker, af det utseende en bifogad ritning angäfv, för att till allmänhetens begagnande, emot betalning, upplåtas, hemställde Drätselkammaren⁴⁾ att ansök-

¹⁾ Drkns skrifv. N:o 111 af 24 april; Stfgs tryckta handl. N:o 24. — ²⁾ Sftgs prot. den 4 nov. § 12. — ³⁾ Stfgs prot. den 1 april § 9. — ⁴⁾ Drkns skrifv. N:o 256 af 23 okt.

ningen måtte på särskilda villkor bifallas. Enär Stadsfullmäktige¹⁾ funno den för ifrågavarande kiosker uppgjorda plan, såväl hvad deras utseende som placering beträffade, vara mindre ändamålsenlig, återremitterades ärendet till Drätselkammaren, som egde inkomma med förslag, huruvida icke ett antal kiosker, uppförda af jern och af mindre storlek än de af sökanden föreslagna, kunde af staden inrättas och å entreprenad utbjudas åt någon person, som vore villig att upplåta dem åt allmänheten till annonsering.

I sammanhang med fastställandet af utgiftsstaten för följande år beslöto Stadsfullmäktige efter vanligheten till utförande af särskilda allmänna arbeten, för hvilka nu återstår att redogöra.

För utvidgning af vattenledningens rörnät genom utförandet af en rörledning från gamla pumphuset till sandtvättningsanstalten vid filtrerna äfvensom förbindning af rörsträngarne under särskilda gator anslogs²⁾ inalles 6,570 mark.

Utvidgning af vattenledningens rörnät.

Likaså upptogos anslag för följande uti det af Drätselkammaren afgifna budgetförslaget, bland regleringsarbeten, afsedda att bekostas med det blifvande nya obligationslånet, upptagna utsträckningar af vattenledningen, nemligen³⁾ för vattenledning under:

Regleringsarbeten.

Kaptensgatan från Fabriks- till Lilla Fabriksgatan . . .	<i>Imf.</i> 15,800:—
Hafsgatan från N:o 5 till N:o 9	„ 4,500:—
Lilla Fabriksgatan från Kaptens- till Skepparegatan . . .	„ 14,500:—
till Djurgårdsvillorna öster om jernvägen	„ 33,000:—
äfvensom i förstaden Berghäll under:	
2:dra linien från tvärgatan B till N:o 23	„ 4,100:—
3:dje linien från N:o 5 till N:o 22	„ 19,600:—
	<hr/>
	Summa <i>Imf.</i> 91,500:—

Såsom villkor för utförandet af vattenledningen till Djurgårdsvillorna uppställdes dock, att af villainnehafvarene skulle aflemnas en garantiförbindelse, hvarigenom staden blefve säkerställd för en till 8 procent af anläggningskostnaden beräknad inkomst af den blifvande vattenkonsumtionen.

Emedan sandförrådet för filtrerna behöfde kompletteras genom inköp af ny sand, uppfördes³⁾ för detta ändamål ett anslag af 3,000 mark.

Inköp af sand till filtrerna.

För att kunna från planen omkring pumphusen afhålla obehöriga anslogs³⁾ för uppförande af ett stakett kring nämnda plan ett belopp af 900 mark.

Stakett kring pumphusplanen.

¹⁾ Stfgs prot. den 4 nov. § 6. — ²⁾ Drkns skrivv. N:o 263 af 27 okt. (Stfgs tryckta handl. N:o 28); Stfgs tryckta handl. N:o 34; Stfgs prot. den 29 dec. § 5. — ³⁾ Drkns skrivv. N:o 263 af 27 okt.; (Stfgs tryckta handl. N:o 28); Stfgs prot. den 29 dec. § 5 och tryckta handl. N:o 34.

Omläggning af rörledningen till kokhuset. Då bristfälligheter yppat sig å den gamla ledningen från Södra Magasinsgatan till Kokhuset, upptogs¹⁾ för omläggning af denna rörledning ett anslag af 1,000 mark.

Nya afstängningsventiler. För anbringande af tvenne större afstängningsventiler å tilloppsledningen mellan vattenborgen och staden samt fem mindre dylika å rörnätet anvisades¹⁾ tillsammans 2,900 mark.

Verkstad för vattenledningsarbeten. Det uppgjorda förslaget till nytt reglemente och taxa för vattenledningen²⁾ blef den 4 mars 1890 af Stadsfullmäktige fastställt. Enär det enligt sagda reglemente härefter ankom å Vattenledningskontoret att utföra alla metallarbeten, som erfordrades för verkställande af anslutningarna till hufvudröret samt dettas förbindande med konsumernas privata servisledningar, måste till Vattenledningskontorets disposition ställas en mindre verkstad. Drätselkammaren hade uti sitt budgetsförslag i enlighet med Vattenledningsingenjörens framställning³⁾ förordnat uppförande å Kampmalmen af en verkstadsbyggnad jemte uthus för en beräknad kostnad af 32,000 mark, hvartill komme för vattenledning, planering af tomten och hägnad 8,000 mark. Stadsfullmäktige beslöto dock, att verkstaden skulle till en början inrymmas uti hyrd lokal, samt upptogo i budgeten endast ett hyresanslag till belopp af 2,000 mark. Till aflöning åt den verkställaren, som komme att förestå nämnda verkstad, uppfördes ett anslag af 1,000 mark, utgörande lön och hyresmedel för ett halft år, efter beräkning af lön 1,600 mark och hyresmedel 400 mark per år. För maskiner och verktyg till den nya verkstaden upptogs en anslagspost af 9,000 mark.

Vattenledningskontorets särskiljande från Byggnadskontoret. Sedan Drätselkammaren under året slutbehandlat ett af Stadsingenjörens inlemnadt förslag om förändring af Byggnadskontorets organisation och verksamhet, aflät Kammaren till Stadsfullmäktige framställning⁴⁾ om godkännande i hufvudsak af sagda förslag, som gick ut på afskiljande från Byggnadskontoret af allt hvad till vattenledningens förvaltning, underhåll och utvidgning hörde samt dettas öfverlemnande åt ett under vattenledningsingenjörens chefskap stående vattenledningskontor. Ehuru berörda förslag ej blef under detta år af Stadsfullmäktige handlagdt, hade det samma dock uti flere afseenden inverkan på följande års budget. Sålunda upptogs, på Drätselkammarens framställning⁵⁾, uti vattenledningens utgifts-

¹⁾ Drkns skrivv. N:o 263 af 27 okt. (Stfgs tryckta handl. N:o 23); Stfgs prot. den 29 dec. § 5. och tryckta handl. N:o 34. — ²⁾ 1889 års ber. pag. 103. — ³⁾ Drkns skrivv. N:o 263 af 27 okt. (Stfgs tryckta handl. N:o 28 pag. 12 o. 44). — ⁴⁾ Drkns skrivv. N:o 282 af 16 okt. (Stfgs tryckta handl. N:o 33). — ⁵⁾ Drkns skrivv. N:o 263 af 27 okt. (Stfgs tryckta handl. N:o 28); Stfgs prot. den 29 dec. § 5.

stat arvode med 2,400 mark för en bokhållare, som komme att anställas vid Vattenledningskontoret, med uppgift hufvudsakligen att föra Kontorets böcker och räkenskaper, verkställa uppdebitering af konsumtionsafgiften samt förvalta material- och instrumentalförrådet. Vidare uppfördes i samma utgiftsstat¹⁾ ett särskildt anslag för expenser med 600 mark.

Inrättande af en bokhållaretjänst vid Vattenledningskontoret.
Anslag för expenser åt Vattenledningskontoret.

I anseende till rörnätets stora utvidgning under de senaste åren be- fanns det nödigt¹⁾ att öka anslaget för remont af vattenledningens byggnader m. m. jemte öfrigt underhåll till 13,000 mark från 11,000 mark i föregående års budget.

Ökning af vattenledningens anslag för remont och öfrigt underhåll.

Deremot kunde¹⁾, då utgifterna för ved, kol, olja och trassel antogos ej skola under nästkommande år uppgå ens närmelsevis till samma belopp som år 1890, då remonten af det gamla pumpverket nödvändiggjort reservpumpverkets hållande i gång under längre tid än under normala förhållanden blefve fallet, anslaget för dessa förnödenheter nedsättas från 11,000 mark i 1890 års budget till 6,000 mark.

Anslaget för vattenledningens ved, kol, m. m.

Då för tillämpningen af den nya vattentaxan förutsattes, att samtliga konsumenter skulle förses med vattenmätare, upptogs¹⁾ för inköp af sådana ett anslag af 40,000 mark, utgörande den approximativt beräknade kostnaden för det antal mätare hvilkas uppsättning ansågs kunna under år 1891 medhinnas, hvarjemte för tillbehör till uppsättningen af dessa mätare anslogs 12,000 mark.

Anslag för inköp af vattenmätare.

För inköp af materialier till 50 st. anslutningar, som pröfvats skola af vattenledningens verkstad kunna verkställas från hösten 1891 till påföljande sommar, uppfördes¹⁾ ett anslag af 17,000 mark. Denna utgifts- post komme att ersättas stadskassan af resp. konsumenter, för hvilkas räkning nämnda arbeten utförts, i den mon räkningar å desamma hunne utfärdas och indrifvas.

Materialier till anslutningar.

De uti 1891 års utgiftsstat för vattenledningens förvaltning, drift och underhåll upptagna anslagsposter uppgingo till inalles 57,030 mark, under det motsvarande anslag i 1890 års budget utgjorde 68,380 mark. Den minskning, som förstnämnda utgiftsstat synes vidhandengifva, härrör utom af ofvanberörda nedsättning af anslagsposten för ved, kol, m. m. deraf att för inköp af vattenmätare, hvarför år 1890 fanns under „förvaltning och drift“ upptaget 7,500 mark, uti 1891 års budget observerats särskildt anslag.

Anslagen för vattenledningens förvaltning, drift, m. m.

¹⁾ Drkus skriv. N:o 263 af 27 okt. (Stfgs tryckta handl. N:o 28); Stfgs prot. den 29 dec. § 5.

Ombyggnad af simhus vid Munkholmssundet. Förutom det tidigare omnämnda anslaget för remont i gamla packhuset beviljade Stadsfullmäktige¹⁾ i 1891 års utgiftsstat för stadens byggnader och lägenheter, utöfver det öfliga remontanslaget, hvilket förhöjts till 17,000 mark, för ombyggnad af ett simhus vid Munkholmssundet 1,500 mark, för inredning af saluplatser för fiskhandeln i Saluhallen 4,950 mk, för plank omkring folkskoletomten å Berghäll samt planering af tomten 2,200 mk äfvensom för ett afträde inom Kaisaniemi park 2,800 mk.

Emedan det uti årets budget beviljade anslag af 294,000 mark för uppförande af det nya brandverkshuset visat sig otillräckligt, dels till följd deraf att det å byggnadsarbetet erhållna entreprenadanbud med 13,000 mark öfversteg hvad därför beräknats, dels på grund deraf att under arbetets fortgång åtskilliga extra kostnader tillkommit, beviljades¹⁾, på Drätselkammarens framställning, ett tillskottsanslag af 28,000 mark för nämnda byggnad.

Bland gatläggningsarbeten, hvilka under år 1891 borde utföras, hade Drätselkammaren²⁾ upptagit omläggning af den mellan Sofie- och Katrinegatorna belägna delen af Salutorget, hvarvid föreslagits att, för ernående af en beläggning som vore tvättbar och såvidt möjligt ogenomtränglig för väta, måtte såsom beläggningsmaterial användas nubbsten, lagd i asfalt på betonunderlag. För nämnda arbete äfvensom i sammanhang härmed föreslagen omläggning af angränsande del af N. Esplanadgatan med nubbsten och det närmast kajen belägna, för torghandeln ej använda området med vanlig fältsten hade uti Kammarrens budgetsförslag uppförts 66,960 mark. Ifrågavarande anslag blef dock af Magistraten³⁾, som ansåg vidare utredning angående det lämpligaste materialet för sagda omläggning böra inhemtas, uteslutet och ingick ej heller i det af Stadsfullmäktige fastställda utgiftsförslaget.

Deremot upptogos⁴⁾, på Drätselkammarens förslag, anslag såväl för omläggning som planering och nyläggning af särskilda andra gatuandelar i den äldre delen af staden. Sålunda beviljades för:

Omläggning af:

Norra Esplanadgatan från Unions- till Sofiegatan (med nubbsten)	<i>Smc</i>	5,150: —
	<u>Transport</u> <i>Smc</i>	5,150: —

¹⁾ Drkns skrifv. N:o 263 af 27 okt. (Stfgs tryckta handl. N:o 28), Stfgs prot. den 29 dec. § 5. — ²⁾ Drkns skrifv. N:o 263 af 27 okt. (Stfgs tryckta handl. N:o 28). — ³⁾ Magns skrifv. N:o 218 af 2 dec. (Stfgs tryckta handl. N:o 29). — ⁴⁾ Stfgs tryckta handl. N:o 28 pag. 16 och N:o 34 pag. 23.

	Transport <i>Fm.</i>	5,150: —
Slottskajen (hamnpiREN).	„	5,790: —
Kanalortet, jemte infallsbrunnar	„	7,060: —
Kaserntorget (saluplatserna och derintill stötande del af torget jemte infallsbrunnar)	„	9,780: —
Skilnadstortet, mellersta delen	„	6,210: —
Unionsgatan från adr. N:o 2 till Observatoriet, jemte pla- nering	„	4,470: —
Planering af:		
Nikolaigatan från Gengatan till Broberget	„	10,420: —
Nykyrkobrinken och Annegatan längs nya kyrkans tomt Nyläggning af:	„	5,800: —
Packhuskajen (nybyggnaden) med nubbstens gångbana längs kajens yttre kant	„	13,400: —
Skatudds norra kajen jemte omplanering från Skatudds- bron till afstjelpningsbron	„	8,500: —
Sandviks södra kajen, körbana	„	5,170: —
Sandvikstortet, jemte planering	„	10,000: —
Kamptorget, körbana från Kampgatan till Malmbrinken	„	4,370: —
Båtsmansgatan utanför N:o 16 och vid korsningen med jernvägen	„	2,230: —
Gångbana å Jungfrustigen utanför N:ris 3—9	„	3,800: —
Munkholmsgatan midt emot N:ris 1—5	„	2,670: —
	eller inalles <i>Fm.</i>	104,820: —

Vid det förstärkte Stadsfullmäktige den 20 Mars 1888¹⁾ beslöto om verkställande under treårsperioden 1888—90 af särskilda för genomförande af senast fastställda stadsplan nödiga regleringsarbeten, bestående i gatuplanering jemte anläggning af vatten- och aflöppsledningar, lemnade Stadsfullmäktige i uppdrag åt Drätselkammaren att innan utgången af år 1890 till Fullmäktige inkomma med plan till de allmänna arbeten, främst för det vidare genomförandet af stadsplanen, som Drätselkammaren ansåge ytterligare vara af behofvet påkallade. Den af Kammarén i berörda afseende till Stadsfullmäktige aflåtna framställning²⁾ hann ej under året af Fullmäktige handläggas. Af deri föreslagna regleringsarbeten hade emellertid särskilda, afsedda att utföras under år 1891, blifvit upptagna uti det

Reglerings-
arbeten.

¹⁾ 1888 års ber. pag. 21. — ²⁾ Drkns skrivv. N:o 290 af den 2 dec. (Stfgs tryckta handl. N:o 32).

af Drätselkammaren dessförinnan uppgjorda budgetsförslaget för sagda år¹⁾. — Stadsfullmäktige²⁾ godkände förslaget beträffande följande planeringsarbeten, för hvilka anslag i budgeten upptogs, nämligen för:

Regleringsarbeten under 1891:	Observatoriigatan från Kaserngatan till uppgången mellan kvarteren N:ris 100a och 100b	<i>Små</i>	7,240: —
Planeringsarbeten.	Kaptensgatan från Bergmansgatan till Strandgatan	„	59,500: —
	Hafsgatan från N:o 5 till Kaptensgatan	„	4,500: —
	Strandgatan från Kaptens- till Skepparegatan	„	13,700: —
	Lilla Fabriksgatan från Kaptens- till Skepparegatan	„	17,400: —
	Tillskottsanslag för expropriation af magasin och tomter för Badhusgatans utvidgning	„	30,000: —
			<hr/>
		eller inalles <i>Små</i>	132,340: —

Förslag om förändrad riktning för Lilla Fabriksgatan och ny indelning af derinvid belägna fabrikskvarter. Stadsfullmäktige beslöto tillika anmoda Drätselkammaren att inkomma med förslag rörande ifrågasatt förändrad riktning af Lilla Fabriksgatan emellan kvarteren N:ris 180 och 183 samt till ny indelning af nämnda kvarter och af det till fabriksstomter disponerade området vester om Skepparegatan.

Aflopskanaler under 1891. För kanaler och afloppsdikey upptogs³⁾, utom för vanligt underhåll, följande anslag, nämligen för:

Ombyggnad af kanaler under:			
Freds- och Riddaregatorna, från N:o 15 vid Freds- till N:o 7 vid Riddaregatan	<i>Små</i>	1,650: —	
Packhustorget från Södra Magasinsgatan till den nybyggda kajen	„	3,650: —	
Anläggning af kanaler under:			
Wladimirsgatan från N:o 17 till N:o 13	„	2,300: —	
Villan Toivo från villan Stengård längs Djurgårdsvägen till Tölövikén	„	5,600: —	
äfvensom en förslagspost för ombyggnad af äldre träkanaler	„	5,000: —	
		<hr/>	
		eller inalles <i>Små</i>	8,200: —

Regleringsarbeten under 1891: Aflopskanaler. Derjemte observerades⁴⁾ följande anslag för sådana kanalaneläggningar, hvilka hänföra sig till regleringsarbetena, nämligen för kanal under:

¹⁾ Stfys tryckta handl. N:o 28 pag. 17. — ²⁾ Stfys prot. den 29 dec. § 5. — ³⁾ Stfys tryckta handl. N:o 28 pag. 18; Stfys prot. den 29 dec. § 5. — ⁴⁾ D:o d:o pag. 19; d:o d:o.

Kaptensgatan från Fabriksgatan till Lilla Fabriksgatan	<i>Fmk.</i>	29,100: —
Hafsgatan från N:o 9 till N:o 5	„	4,900: —
Lilla Fabriksgatan från Kaptens- till Skepparegatan	„	19,100: —
Docksgatan från Fabriksgatan till Södra hafsstranden	„	33,600: —
äfvensom i förstaden Berghäll under:		
Andra linien från N:o 25 till Tvärgatan B	„	4,100: —
Tredje linien från N:o 22 till Östra chausséen	„	23,000: —
		<u>eller inalles <i>Fmk.</i> 113,800: —</u>

Till regleringsarbeten hänfördes jemväl följande väganläggningar å Regleringsarbeten under 1891: Väganläggningar. Berghäll, för hvilka¹⁾ uti budgeten beviljades anslag, nemligen för planering af:

Andra linien från N:o 25 till tvärgatan B	<i>Fmk.</i>	19,500: —
Tredje linien från N:o 22 till Tvärgatan A	„	25,200: —
		<u>eller inalles <i>Fmk.</i> 44,700: —</u>

För öfrigt observerades, på Drätselkammarens framställning²⁾, uti Öfriga väganläggningar. 1891 års budget anslag för nedannämnda väganläggningar med följande belopp, nemligen för

Remont af:

Vägen från Lappviksgatan till fabrikerna på Sandudd	<i>Fmk.</i>	2,980: —
Mejlansvägen utanför villan Toivola	„	830: —
Vägen från Östra chausséen till Sörnäs lastageplats	„	1,370: —

Nyanläggning af:

Väg genom Djurgårdsvillorna N:ris 13 och 14 från den nyanlagda gångbanan på jernvägsbanken till bron öfver jernvägsgenomsprängningen samt		
Väg från Kaisaniemi park till samma gångbana, tillsammans	„	6,380: —
Väg från Vestra chausséen till N:o 14 Humleberg	„	2,300: —
		<u>eller inalles <i>Fmk.</i> 13,860: —</u>

Enligt den plan för utförande af nya kajläggningar, som ett af Hamnarbeten. Stadsfullmäktige tillsatt utskott framlagt uti dess under 1889 härom afgifna betänkande³⁾, borde de till utförande under 1890 föreslagna kajarbetena i Norra och Södra hamnarne⁴⁾ påföljande år fortsättas medelst byggande af den norra delen af den T-formiga kajen i Norra hamnen samt den framför Packhustorget tillbyggda nya kajens förlängande åt

¹⁾ Stfgs tryckta handl. N:o 28 pag. 20; Stfgs prot. den 29 dec. § 5. — ²⁾ D:o d:o; d:o d:o. — ³⁾ Stfgs tryckta handl. för 1889 N:o 28. — ⁴⁾ 1889 års ber. pag. 25.

T-formiga kajen i Norra hamnen. Magasinskajen. På Drätselkammarens förslag upptogs dock¹⁾, enär sist-nämnda arbete ansågs böra föregås af muddring framför den blifvande kajen, uti budgeten för 1891 anslag endast för utförandet af förberörda kajarm med 88,500 mk samt för förberedande arbeten för tillbyggnaden till Magasinskajen med 15,000 mk.

Förlängning af lastbron i Sörnäs. För förlängning af lastbron i Sörnäs hamn genom en 50 fot lång tillbyggnad till vestra broarmen uppfördes²⁾ ett anslag af 16,400 mark.

Hamnspår genom vestra upplagsplatserna i Sörnäs. I syfte att åstadkomma större bekvämlighet för inlastningen af trävaror vid sagda hamn beviljades³⁾ för inrättandet af ett hamnspår genom de vestra upplagsplatserna i Sörnäs ett anslag af 35,000 mark, hvarvid förutsattes att öfverbyggnaden för spåret skulle af Statsjernvägarne bekostas.

Fiskhandelsordnande. Emedan klagomål ofta försports öfver olämpligheten af den hittills för handeln med lefvande fisk begagnade fiskarhamnen, hvars vatten är starkt förorenadt genom der utnynuande kloaker, hade af Stadsingeniören uppgjorts ett förslag för anordnande af denna handel på ett lämpligare sätt. Enligt detta förslag⁴⁾ skulle de fisksumpar som hafva fasta platser i den nuvarande fiskarhamnen förflyttas till Hafshamnen, som bland alla stadens stränder erbjuder det renaste vatten och hvarest för förtöjning af dessa sumpar skulle, längs stranden söderom Parkgatans förening med Hafsgatan, anläggas en plattform, jemte det framför denna skulle till skydd mot vågsvallet anbringas en rad af förankrade timmerflottor. Då emellertid den sålunda föreslagna nya fiskarhamnen blefve temmeligen aflägsen från Salutorget, hade Stadsingeniören tänkt sig att, för möjliggörande af handel med lefvande fisk på närmare håll, uti Saluhallens hittills obegagnade midtelparti skulle inrättas 6 salustånd, försedda med bassiner för förvaring af fisken. Till staden inkommande skärgårdsallmoge, som vanligen utom fisk medförde äfven andra matvaror till försäljning, borde deremot tills vidare tillåtas att fortfarande begagna den nuvarande fiskarhamnen, hvarjemte handel med slaktad eller sjelfdöd fisk borde tillåtas äfven på andra saluplatser. Detta, af Drätselkammaren⁵⁾ förordade, förslag blef af Stadsfullmäktige godkänt, och upptogs⁶⁾ i budgeten, utom det tidigare⁷⁾ omnämnda anslaget för inredande af stånd för fiskhandeln i Saluhallen, för anordningarne i Hafshamnen ett anslag af 15,000 mark.

¹⁾ Stfgs tryckta handl. N:o 28 pag. 21; Stfgs prot. den 29 dec. § 5. — ²⁾ D:o d:o pag. 22; d:o d:o. — ³⁾ D:o d:o; d:o d:o. — ⁴⁾ Stfgs tryckta handl. N:o 28 pag. 30 o. 39. — ⁵⁾ D:o d:o pag. 14 och 21. — ⁶⁾ Stfgs prot. den 29 dec. § 5. — ⁷⁾ pag. 28.

Bland öfriga hamnarbeten, som ingingo i den af Stadsfullmäktige ^{Öfriga hamnarbeten.} fastställda budgeten, må nämnas följande, för hvilka anslogs¹⁾:

Ombyggnad af två duc d'alber i Sörnäs hamn	<i>Små</i>	800:—
Ombyggnad af lastbron på Fattiggården	„	4,760:—
Provisorisk lastbro vid Skatudds Norra kajen	„	2,100:—
Ångslupsbro vid badhuset i Brunnsparken, jemte väg till stranden	„	3,170:—
Klappbryggor i Hafshammen, Gräsviken, Tölövikens och vid Fattiggården	„	2,800:—
Provisorisk lastbro i Brobergshammen, för förstaden Berg-häll, jemte väg och planering	„	3,500:—
Ombyggnad af tvenne mudderprämar samt remont och nyinredning af tvenne dylika	„	5,000:—
Muddring i hamnarne	„	20,000:—
eller inalles <i>Små</i>		42,130:—

För ombyggnad af de numera stängda brunnarne å Kaserntorget och Skilnaden, sålunda att dessa, oaktadt öfverbyggnaden borttoges, blefve användbara för eldsläckningsbehof, upptogs, på Drätselkammarens framställning²⁾, anslag med tillsammans 2,150 mark.

Brunnar.

Ehuruväl de påbegynta planeringsarbetena å Observatoriiberget ^{Anslag för Observatoriibergets planering.} ansågos böra hufvudsakligast bekostas med de anslag som kunde för ändamålet påräknas af Helsingfors Utminuteringsaktiebolags vinstmedel, upptogs dock, på Drätselkammarens förslag³⁾, uti 1891 års budget för samma ändamål ett anslag af 5,000 mark, att användas för anskaffande af fyllningsmaterial.

Såsom uti föregående års berättelse⁴⁾ omnämmts, hade en plan för omreglering af Brunnsparken blifvit uppgjord och, efter det ett af Stadsfullmäktige tillsatt utskott derom uttalat sig, remitterats till Drätselkammaren, för inhemtande af den nyantagne Stadsträdgårdsmästarens utlå-tande öfver densamma. Jemte anmälan att Stadsträdgårdsmästaren var sysselsatt med utarbetande af ett nytt förslag till parkens omordnande, hemställde Drätselkammaren⁵⁾, att i budgeten för 1891 emellertid måtte för fullföljande af de i parken påbegynta arbetena upptagas ett anslag af 10,300 mark. Stadsfullmäktige⁶⁾ biföllo till denna framställning.

Brunnsparakens omordnande.

¹⁾ Stfgs tryckta handl. N:o 28 pag. 22 och 39; Stfgs prot. den 29 dec. § 5. — ²⁾ D:o d:o pag. 22 och 41; d:o d:o. — ³⁾ D:o d:o pag. 23; d:o d:o. — ⁴⁾ 1889 års ber. pag. 27. — ⁵⁾ Stfgs tryckta handl. N:o 28 pag. 23. — ⁶⁾ Stfgs prot. den 29 dec. § 5.

- Fabriksparken. Till planeringsarbeten i Fabriksparken och för stängsel kring parken upptogs¹⁾ i budgeten ett anslag af 5,000 mark.
- Anslag för nya trädgårdssoffor. Emedan antalet soffor i stadens parker och planteringar fortfarande var otillräckligt, upptogs, på Drätselkammarens förslag²⁾, för komplettering af förrådet i 1891 års budget ett anslag af 3,000 mark, hvarjente för uppförande å lämpligt ställe af ett lider för vinterupplag af sofforna, hvilket lider tillika kunde begagnas som reparationsverkstad, upptogs 2,500 mark.
- Lider och reparationsverkstad för trädgårdssoffor.
- Inköp af träd och buskar. Den orkan, som öfvergått staden och dess omnejder den 28 Augusti 1890, hade anställt stora härjningar i stadens parker. Häraf nödvändiggjordes utförandet af trädplantering i större skala under år 1891, hvarföre i budgeten upptogs³⁾ för inköp af träd och buskar ett anslag af 1,500 mark.
- Försköning af strandområdet nedanför Djurgårdsvillorna N:ris 1—5. På uppdrag af Drätselkammaren hade Stadsträdgårdsmästaren uppgjort förslag till förskönande af det staden tillhöriga strandområdet nedanför Djurgårdsvillorna N:ris 1—5. För påbörjande af dessa försköningsarbeten äfvensom i sammanhang härmed en strandskoning å samma ställe upptogo Stadsfullmäktige, på Drätselkammarens framställning⁴⁾, i budgeten ett anslag af 2,000 mark.
- Muddring i Kaisaniemi dammar. Utom ofvannämnda anslag för planteringarne upptogos under denna titel⁵⁾ anslag för nödig befunnen upp- och nedmuddring af dammarna i Kaisaniemi park med 1,000 mk samt för uppställande af vattenposter för Trekanten, Brunnspanen o. Elisabetstorget 600 mark.
- Vattenposter för Trekanten, Brunnspanen o. Elisabetstorget.
- Höjning af anslagen för underhåll af planteringar och trädskolor samt hägnader. Anslaget för underhåll af planteringar och trädskolor blef på Drätselkammarens framställning⁶⁾ förhöjdt från 26,500 mk i 1890 års budget till 32,100 mk. Likaledes⁷⁾ höjdes anslaget för underhåll af hägnader från 1,500 till 1,900 mk.
- Afträde vid försäljningsplatserna å Kaserntorget. Stadsingenjören hade föreslagit att för försäljarenes å Kaserntorget räkning skulle inredas ett mindre afträde uti ett af de igenfyllda hvalfven under Kaserngatan; och upptogs⁷⁾ härför på Drätselkammarens tillstyrkan i budgeten ett anslag af 550 mk.
- Pissoirer till Teateresplanaden och Narinken. Bland öfriga anslag för renhållningsväsendet upptogos⁸⁾ för anskaffande af en större pissoir till Teateresplanaden 2,060 mk samt en mindre dylik till månglerihandelsplatsen vid Simonsgatan 400 mk äfvensom för tvenne nya afstjelningspråmar 9,000 mk.

1) Stf:s tryckta handl. N:o 28 pag. 23; Stf:s prot. den 29 dec. § 5. — 2) D:o d:o; d:o d:o. — 3) D:o d:o; d:o d:o. — 4) D:o d:o; d:o d:o. — 5) D:o d:o; d:o d:o. — 6) D:o d:o; d:o d:o. — 7) D:o d:o pag. 42; d:o d:o. — 8) D:o d:o; d:o d:o.

Stadsingeniören hade hos Drätselkammaren upprepade gånger fram-^{Anskaffande af en chaussévält för ångkraft.} hållit oändamålsenligheten af de härintills för underhåll af chausséerna använda, primitiva arbetsredskapen, hvilka, enligt Stadsingeniörens åsigt, omöjliggjorde åstadkommandet af en fast körbana och derigenom äfven förorsakade en orimligt hög underhållskostnad. Med anledning häraf och då nya chausseringsarbeten föreslagits till utförande under år 1891, ansåg sig Drätselkammaren¹⁾ böra understöda Stadsingeniörens framställning om upptagande i sagda års budget af anslag till inköp för stadens räkning af en chaussévält, drifven med ångkraft, samt af en dermed kombinerad stenbokningsmaskin. Med bifall härtill anslogo Stadsfullmäktige²⁾ för detta ändamål 33,000 mark.

b) Ärenden beträffande stadens lösa egendom och penningväsen.

Under föregående år³⁾ hade Stadsfullmäktige, jemlikt Kejs. Senatens^{Grunden för to- lagsafgiftens be- räkande.} förordnande, affordrats yttrande huruvida den förra grunden för tolagens utgörande borde fortfarande efter 1892 bibehållas eller icke, samt, under förutsättning att grunden blefve oförändrad, förslag till det procenttal af tullsatsen, hvarmed tolagen ansåges böra i staden för framtiden uppbäras. I öfverensstämmelse med det utlåtande Drätselkammaren sagde år till Fullmäktige afgifvit, beslöto desse⁴⁾ att i underd. hemställa att den nuvarande grunden för tolagsafgiftens utgörande efter 1892 blefve oförändrad samt att sagda afgift i Helsingfors fortfarande finge uppbäras med två procent af tullsatsen.

Såsom kronans andel i kostnaden för gatubelysningen i staden hade,^{Statsverkets bi- drag till gatube- lysningskostna- den.} på grund af Kejs. Senatens beslut af den 8 Februari 1881, från och med sagde år årligen utbetalts 12,000 mark. Den tid, för hvilken nämnda statsbidrag beviljats, utgick emellertid med år 1890. Med anledning häraf hemställde Drätselkammaren⁵⁾, att Stadsfullmäktige måtte till Kejs. Senaten ingå med underd. framställning att bidrag af statsverket till bekostande af gatubelysningen i staden måtte tillgodokomma staden jemväl efter detta års utgång, samt att sagda bidrag måtte under de närmaste tio åren få utgå årligen med en femtedel af den nuvarande gatubelysningskostnaden, eller i rundt tal med 17,500 mark. Sådan framställning blef jemväl af Stads-

¹⁾ Stfvs tryckta handl. N:o 28 pag. 24. — ²⁾ Stfvs prot. den 29 dec. § 5. — ³⁾ 1889 års ber. pag. 34. — ⁴⁾ Stfvs prot. den 4 febr. § 1. — ⁵⁾ Drkns skrivf. N:o 109 af 27 mars.

fullmäktige¹⁾ aflåten, utan att ärendet dock hann under året blifva å högsta ort afgjort.

Ifrågasatt befrielse från utskylder för ryska läroverksbyggnader.

Sedan Generalguvernören i landet hos Kejs. Senaten gjort framställning om vidtagande af åtgärd derhän att de härvarande ryska läroverkens byggnader blefve befriade från kommunala utskylder, infordrades, genom Guvernören i länet, Stadsfullmäktiges yttrande i ärendet. Efter det Drättselkammaren, på anmodan²⁾, till Fullmäktige inkommit med utredning om beloppet af utskylder, som vid senast skedda kommunaltaxering påförts de ryska lärovärken i staden, äfvensom aflemnad uppgift å de läroverks-hus härstädes hvilka för närvarande voro från kommunala utskylder befriade, hvarvid Kammaren³⁾ fäste uppmärksamheten på att befrielse från kommunala utskylder för skolgårdar hittills tillgodokommit, förutom statsverket tillhöriga skolbyggnader, för hvilka dock erlades bidrag till stadens brandverk och gatubelysning, endast stadens egna folkskolor och sådana, genom donationer tillkomna och hela kommunens nytta afseende välgörenhetsinrättningar, hvilka voro ställda under de kommunala myndigheternas kontroll, beslöto Stadsfullmäktige⁴⁾ återremittera ärendet till Drättselkammaren, för erhållande af upplysning om, hvilka myndigheter eller enskilda personer de ryska läroverkshusen i staden tillhörde.

Torghandelns ordnande.

Genom resolution af den 25 Februari 1890⁵⁾ hade Guvernören i länet fastställt Stadsfullmäktiges den 29 Oktober 1889⁶⁾ fattade beslut angående torghandelns ordnande, i de delar sagda beslut understäts Guvernörens pröfning, eller beträffande följande punkter:

att torghandeln å Salu- och Strandtorgen skall afslutas, med undantag af handeln med kokad mat, kl. 12 på dagen;

att plats för all slags torghandel upplåtes å den stenlagda delen af Sandvikstorget samt å särskildt område af Jernvägstorget enligt Polis-kammarens anvisning, utan att några afgifter affordras dervarande försäljare samt med rätt för desse att idka handel under hela dagens lopp;

att å Kaserntorget fasta försäljningsplatser af 55 qv. fots areal anordnas för handel med inhemska fabriks- och hemslöjdsalster, för hvilka platser bör erläggas en likformig afgift af tjugu mark årligen; samt

att i stadens polisordning införes stadgande om att någon försäljning vid bord, stånd eller diskar med undantag af handeln å Narinken samt

¹⁾ Stfgs prot. den 29 april § 11. — ²⁾ Stfgs prot. den 4 nov. § 1. — ³⁾ Drkns skrifv. N:o 279 af 20 nov. — ⁴⁾ Stfgs prot. den 2 dec. § 7. — ⁵⁾ Stfgs prot. den 18 mars § 2. ⁶⁾ 1889 års ber. pag. 37.

försäljning af läskdrycker icke vidare får ega rum å stadens gator och öppna platser utom å marknader.

Vid fastställelsen fästades dock af Guvernören det villkor, att de fasta försäljningsplatser för handel uted inhemska fabriks- och hemslöjdsalster, hvilka komma att anordnas å Kaserntorget, icke få utsträckas längre å berörda torg än 70 fot, räknadt från Kaserngatan.

Om införandet af ofvanberörda tillägg till stadens polisordning komme beslut att fattas af Guvernören i samråd med Magistraten.

Helsingfors Utminuteringsaktiebolag hade, jemlikt de för bolaget gällande stadgar, till Stadsfullmäktiges disposition ställt största delen af bolagets vinst för 1889 med 47,573 mark 85 penni, för att till allmänt nyttiga ändamål användas. Rörande fördelningen af nämnda vinst beslöto Stadsfullmäktige, på förslag af ett i saken tillsatt utskott¹⁾, att deraf anslå²⁾:

Fördelningen af utminuteringsbolagets vinst.

4,000 mark till betäckande af förskottsvis gjorda utbetalningar för Observatoriibergens försköning samt 15,000 mark till fortsättande af arbetena derstädes efter den plan, Stadsfullmäktige finna godt framdeles fastställa;

till svenska teaterns bestyrelse, för anordnande under nästkommande spelår af 5 folkrepresentationer, 5,000 mark, att utgå med 1,000 mark för hvarje föreställning, med villkor likväl att representationerna gifvas företrädesvis på sön- och helgdagar samt under lämplig årstid äfvensom att biljettprisen icke öfverstiga 75 penni för plats i 2:dra radens fond- och 50 penni i dess sidologer, 25 penni på tredje raden och 50 % af vanliga biljettpriset för öfriga platser i salongen;

åt bestyrelsen för finska teatern för samma ändamål 4,000 mark, med enahanda villkor som för svenska teatern beträffande representationernas antal och anordning samt biljettprisen i öfrigt, utom att biljettpriset för plats å galleriet bestämmes till 25 penni;

åt aktiebolaget „Orkesterföreningen i Helsingfors“ 5,000 mark för att under tiden från den 1 oktober 1890 till den 1 maj 1891 utbetalas i månatliga rater mot skyldighet för bolaget att under sagda tid underhålla en god orkester af minst 34 man samt minst en gång i månaden uti en för ändamålet lämplig lokal anordna folkkonserter emot en inträdesafgift af högst 25 penni, till hvilka konserter biljetterna böra försäljas främst genom Helsingfors arbetareförening och de sålunda oförsålda vid ingången;

1) Stfgs tryckta handl. Nr:is 15 o. 19. — 2) Stfgs prot. den 29 april § 15 och 10 juni § 14.

åt bestyrelsen för Sörnäs arbetarekök 1,000 mark;

till fru Lybecks sjukhem 2,000 mark, för upprätthållande derstädes af 2 sjuksängar för paupres honteux, att disponeras efter fruntimmersföreningens bestämmande samt mot skyldighet att till Stadsfullmäktige aflemna berättelse om platsernas begagnande;

åt Helsingfors arbetareförening 1,500 mark för underhåll af elementarkurser för arbetare med försummad skolbildning och för anställandet af folkliga föredrag;

till den för botande af drinkare inrättade anstalten „Turva“ 5,000 mk mot skyldighet att under ett års tid i anstalten bereda plats för minst 5 medlemmar af Helsingfors kommun, utaf hvilka de, som af Fattigvårdsstyrelsen intygas vara medellösa, skola i asylen kostnadsfritt underhållas, samt öfver anstaltens verksamhet till Stadsfullmäktige aflemna årsberättelse;

till Mariaföreningen för underhållet af dess herberge för arbetande qvinnor 800 mark; samt

det återstående beloppet 4,273 mark 85 penni åt Fröken Alli Trygg för inrättandet af ett arbetarehem i Sörnäs.

Utdelning ur
fonden för dyg-
digt tjenstefolks
belönande.

I enlighet med Stadsfullmäktiges tidigare¹⁾ beslut om den årliga utdelningen af räntorna å „fonden för dygdigt tjenstefolks belönande“, beslöto Fullmäktige²⁾, på framställning af ett utskott, att genom Drätselkontorets försorg låta å sparbanksbok insätta ett belopp af 50 mk för onhvar af tjenarinnorna Kristina Sofia Kallberg, Maria Josefa Åhman, Amanda Josefina Wikström, Matilda Karolina Johansdotter, Olivia Alexandra Högberg, Lovisa Charlotta Söderström, Lovisa Loman, Henrika Malm, Maria Mattsdotter och Maria Sofia Sjöblom.

Fröken M. C.
Olanders dona-
tion till en fond
för vanföra
barns vård.

Af utredningsmannen i afidna Fröken Maria Charlotta Olanders bo hade hos Stadsfullmäktige anmälts, att Fröken Olander genom den 22 Januari 1888 upprättadt skriftligt testamente förordnat, att hennes kvarlåtenskap så i löst som fast skulle, sedan deraf utbetalts några mindre legat, öfvertagas af Helsingfors Stadsfullmäktige och genom deras försorg realiseras, hvarefter kontanta behållningen borde förvaltas intill dess densamma stigit till ett kapital af minst 80,000 mark, då räntan årligen skulle användas till vanföra och sjukliga barns skötsel och vård. Stadsfullmäktige beslöto i anledning häraf³⁾ anmoda Drätselkammaren att gå i författning om testamentets bevakning samt derefter i sinom tid till Fullmäktige inkomma med förslag till åtgärder för egendomens realisering.

¹⁾ Stfvs prot. den 26 okt. 1886 § 25. — ²⁾ Stfvs prot. den 2 dec. § 11. — ³⁾ Stfvs prot. den 21 jan. § 2.

Genom den 21 Januari 1887 upprättadt testamente hade Professorn, F. J. v. Beckers och Johanna v. Beckers donation till en uppfostringsanstalt för blinda barn. Statsrådet Frans Josef von Becker och hans hustru Johanna von Becker förordnat att, efter utbetalningen af några i testamentet närmare angifna legat till testamentsgifvarenes anförvandter, återstoden af deras kvarlätenskap skulle till stadens kommunalförvaltning öfverlemnas för att användas till en fond för inrättande och underhåll af en uppfostrings- och undervisningsanstalt för blinda i denna stad. Sedan statsrådet von Becker, hvilken öfverlevvat sin hustru, nu jemväl affidit, beslöto Stadsfullmäktige, hos hvilka Drätselkammaren anmält om ifrågavarande donation¹⁾, att emottaga densamma samt bemyndiga Kammaren att vidtaga åtgärd om testamentets bevakande.

Vid uppgörandet af budgetförslaget för året hade förutsatts, att det nya obligationslån, hvarom Stadsfullmäktige redan år 1887 fattat beslut, skulle under loppet af 1890 upptagas och finnas att tillgå, dels för att dermed bestrida åtskilliga utgiftsposter i budgeten, hvilka ansågos vara af den beskaffenhet att till dem borde användas på längre tid upplånade medel, dels till återgåldande af från stadskassan under de närmast föregående åren verkställda utbetalningar, hvilka varit afsedda att bestridas med dylika medel och förty uti böckerna påförts „förskotterade lånemedels konto“. Drätselkammaren anmälte emellertid uti skrifvelse²⁾ till Stadsfullmäktige, att ett utskott, som Kammaren tillsatt för förberedande af omförmälda låns upptagande, funnit den närvarande tidpunkten, då efterfrågan på penningar vore stor och räntefoten i följd deraf hög, vara för ifrågavarande låneoperation olämplig, samt att Kammaren fördenskull ansåge sig böra föreslå att med lånets uppnegocierande måtte ännu någon tid få anstå. Kammaren anhöll tillika om bemyndigande att för anskaffande af medel till bestridande af de under året förefallande utgifter, som bort med sagda lån betäckas, upptaga lån till sammanlagdt belopp af 800,000 mark uppå kortare återbetalningstid än två år och emot högst fem procents ränta. Hvardera framställningen bifölls af Stadsfullmäktige³⁾.

Utöfver hvad i det föregående anförts beviljade Stadsfullmäktige under året följande extra anslag:

bidrag till den af filosofiemagistern Edvin L. Hedman inrättade uppfostrings- och undervisningsanstalt för andesvaga barn 2,000 mk, för underhåll af tio medellösa barn i skolåldern från Helsingfors kommun⁴⁾;

¹⁾ Drkns skrifv. N:o 286 af 15 dec.; Stfgs prot. den 16 dec. § 9. — ²⁾ Drkns skrifv. N:o 121 af den 8 maj. — ³⁾ Stfgs prot. den 13 maj § 2. — ⁴⁾ Drkns skrifv. N:o 59 af 6 febr.; Stfgs prot. den 25 febr. § 10.

- Anslag till hyra för lokal åt Helsovårdsnämnden samt till möbler och inventarier. 1,000 mark¹⁾; till hyra för en åt Helsovårdsnämnden upphyrd lokal 600 mark samt till bekostande af lokalens möblering och inventarier till densamma
- Understöd åt värnepligtigs hustru. förhöjning af det värneplige skomakaren J. E. Lindbergs hustru tillagda månatliga understöd af 15 mark till 25 mark i månaden, att utgå från den 1 februari intill dess Lindberg fullgjort sin värnepligt²⁾;
- Anslag till vikariatsarvode för justitierådmanstjensten vid Magistraten. till arvode för aflönande af vikarie för den genom Justitierådsmannen F. A. Åkerbergs frånfalle ledigblifna justitierådmanstjensten i Magistraten 300 mark i månaden till dess tjensten blefve återbesatt³⁾;
- Anslag för undersökningar af lysgasens svafvelhalt. för bekostande af undersökningar, två gånger i veckan, af lysgasens svafvelhalt 1,500 mark⁴⁾;
- Anslag till inköp af en häst för polisinsirättningen. för inköp af en häst för polisinsirättningens behof 395 mark⁵⁾;
- Förskottsanslag för arbeten å hamnbanan. för utförande af särskilda förberedande arbeten för hamnbanebyggnaden, såsom utstakning och afvägning af jernvägslinien, utarbetandet af konstruktions- och detaljritningar m. m., ett förskott af 20,000 mark⁶⁾;
- Reseunderstöd åt folkskollärare. ett anslag af 2,400 mark, att af Folkskoledirektionen tilldelas såsom reseunderstöd åt fyra lärare och lärarinnor vid de högre samt fyra lärarinnor vid de lägre folkskolorna i staden, för besökande af det under sommaren infallande allmänna skolmötet i Köpenhamn, med skyldighet för dem att öfver sina iakttagelser vid mötet till Folkskoledirektionen afgifva berättelse⁷⁾;
- Lifstidspension on åt stadsbetjent. lifstidspension åt Stadsbetjenten A. J. Boström af 800 mark om året, räknadt från den dag afsked blefve honom beviljad från hans vid Magistraten innehafvande stadsbetjentssyssla⁸⁾;
- Anslag till festmiddag för penitentiärkongressen. till bekostande af en festmiddag, anordnad för medlemmar af den i St. Petersburg samlade internationela penitentiärkongressen vid deras besök i Helsingfors, 5,500 mark⁹⁾;
- Anslag för belysning vid Sörnäs hamn. för anordnande af belysning vid Sörnäs hamn med 40 st. Forselles'ska lyktor, 5,000 mark¹⁰⁾;

1) Drkns skrifv. N:o 62 af 13 febr.; Stfgs prot. den 25 febr. § 11. — 2) Stfgs prot. den 25 febr. § 8. — 3) Stfgs prot. den 11 mars § 4. — 4) Helsovårdsnämndens skrifv. N:o 22 af 26 mars; Stfgs prot. den 8 april § 2. — 5) Magns skrifv. N:o 90 af 16 april; Stfgs prot. den 29 april § 3. — 6) Stfgs prot. den 13 maj § 11. — 7) Folkskoledir:ns skrifv. af 9 april; Stfgs prot. den 13 maj § 8. — 8) Magns skrifv. den 24 maj N:o 105; Stfgs prot. den 27 maj § 12. — 9) Stfgs prot. den 27 maj § 16 och den 9 sept. § 33. — 10) Drkns skrifv. N:o 80 af 19 juni; Stfgs prot. den 9 sept. § 17.

understöd åt förre Stadsträdgårdsmästaren L. A. Jernström med 500 Årligt understöd
 mark om året, att utgå från den 1 januari 1890 så länge han vore af trädgårdsmästa-
 sjukdom urståndsatt att sig sjelf lifnära¹⁾; ren Jernström.

tillskottsarvode af 1,000 mark om året till distriktsläkarens i Sörnäs Tillskottsarvode
 aflöning, att utgå från den 1 september 1890 till den 1 juni 1892, inom åt distriktsläka-
 hvilken tid Helsevårdsnämnden egde till Stadsfullmäktige inkomma med ren i Sörnäs.
 framställning ej mindre om de lönefömaner som för nästkommande tre-
 årsperiod borde distriktsläkaren tilldelas än angående möjligen erforderlig
 omreglering af läkaredistriktet i staden²⁾;

tillskott i anslaget för Helsevårdsnämndens expenser med 1,200 mk³⁾; Tillskott till Hel-
 sovårdsnämndens expens-
 anslag.

till betäckande af stadens andel i kostnaden för folkräkningen den Kostnader för
 1 december 1890, inalles 7,000 mark⁴⁾; folkräkningen.

till understöd för Helsingfors kommun tillhörande blinda barn, in- Anslag för blind-
 tagna i härvarande blindastalt, 1,000 mark⁵⁾. da barns under-
 visning.

Det utgifts- och inkomstförslag för 1891, som af Stadsfullmäktige Budgeten för år
 fastställdes, visade i jernförelse med budgeten för föregående år följande 1891; jernförelse
 slutsummor⁵⁾: med föregående
 år.

Utgifter:	1891.	1890.
Stadens skulder . . . . . <i>Tmf.</i>	377,059: 25	<i>Tmf.</i> 264,412: 06
Stadens embetsverk . . . . . "	185,041: 67	" 170,500: —
Kommunalförvaltningen . . . . . "	153,980: —	" 151,930: —
Gatubelysningen . . . . . "	120,946: 54	" 114,730: 89
Brandverket . . . . . "	88,463: —	" 71,461: 30
Polis- och fångvården . . . . . "	173,658: —	" 159,802: —
Sundhets- och sjukvården . . . . . "	72,597: —	" 66,008: —
Fattigvården . . . . . "	190,100: —	" 172,360: —
Undervisningsväsendet . . . . . "	410,113: 12	" 355,437: 20
Staden åliggande allmänna onera . . . . . "	309,883: 04	" 299,186: 79
Vattenledningen . . . . . "	236,000: —	" 425,850: —
Saluhallen . . . . . "	7,050: —	" 7,050: —
Allmänna arbeten . . . . . "	928,860: —	" 1,438,825: —
Pensioner . . . . . "	7,276: 67	" 6,426: 67
Diverse . . . . . "	135,850: —	" 113,820: —
	<hr/>	<hr/>
	Summa <i>Tmf.</i> 3,396,878: 29	<i>Tmf.</i> 3,817,799: 91

1) Drkns skriv. N:o 207 af 14 aug.; Stfgs prot. den 9 sept. § 6. — 2) Helsevårds-
 nämndens skriv. N:o 77 af 19 sept.; Stfgs prot. den 30 sept. § 17. — 3) Helsevårds-
 nämndens skriv. N:o 88 af 1 okt.; Stfgs prot. den 4 nov. § 9. — 4) Stfgs prot. den 4 nov. § 8 och den 16
 dec. § 10. — 5) Magns skriv. N:o 249 af 24 nov.; Stfgs prot. den 2 dec. § 2. — 6) Drkns
 skriv. N:o 263 af 27 okt.; Magns skriv. N:o 218 af 2 dec.; Stfgs prot. den 29 dec. § 5.
 (Stfgs tryckta handl. N:o 28, 29, 31 och 34).

Inkomster:	1891.	1890.
Beräknad disponibel behållning . . . <i>Smk</i>	744,500: —	<i>Smk</i> 628,600: —
Räntor . . . . . "	67,400: —	" 52,400: —
Tomtlösen . . . . . "	185,000: —	" 185,000: —
Stadens fasta egendom . . . . . "	200,900: —	" 204,635: —
Tomtören . . . . . "	1,900: —	" 1,900: —
Inkomstgifvande rättigheter . . . . . "	550,950: —	" 498,602: 09
Diverse . . . . . "	353,904: 46	" 335,662: 21
Statsbidrag . . . . . "	169,710: —	" 164,210: —
Vattenledningen . . . . . "	243,300: —	" 210,300: —
Lån . . . . . "	91,500: —	" 836,190: 31
Uttaxering . . . . . "	787,813: 83	" 700,300: 30
	Summa <i>Smk</i> 3,396,878: 29	<i>Smk</i> 3,817,799: 91

Olikheten mellan dessa budgetförslag föranleddes, förutom af hvad tidigare omnämnts, förnämligast af följande omständigheter, nämligen:

beträffande utgifterna: att för afbetalning af halfva beloppet å det enligt Stadsfullmäktiges beslut af den 21 dec. 1889 upptagna lån på kortare återbetalningstid än två år upptogs ett anslag af 80,000 mark, samt att anslaget för ränta å kassakreditiv och korta lån ökades från 30,000 till 90,000 mark¹⁾;

att det personela vederlag för frångångna boupppteckningsprocenter, som åtnjutits af Justitierådmannen A. Åkerberg, hvilken under året af lidit, bortföll²⁾;

att såsom eventuellt tillskottsanslag för en fjerde afdelning vid Råd-
stufvurätten upptogs ett belopp af 15,000 mark³⁾;

att de för Trafikkontoret upptagna anslag till extra biträden och till
mätarearvoden ökades, det förra från 1,700 till 1,850 mk och det senare från 1,000 till 1,500 mk samt anslaget för Trafikkontorets expenser förhöjdes från 800 till 900 mk⁴⁾;

att anslaget till ved och belysning för tull- och packhuset uteslöts,
enär dessa kostnader ansågos framdeles böra påföras det allmänna anslaget för „eldnings- och lysningsämnen“⁵⁾;

att för anställande af ytterligare en hamnkonstapel, med station i
Sörnäs, upptogs ett arvode af 750 mk⁶⁾;

1) Stfgs tryckta handl. N:o 29 pag. 1 och N:o 31 pag. 2 och 3. — 2) Stfgs tryckta handl. N:o 28 pag. 2. — 3) Stfgs prot. den 29 dec. § 5. — 4) Stfgs tryckta handl. N:o 28 pag. 3. — 5) D:o d:o pag. 3. — 6) D:o d:o pag. 3.

att i stället för det i årets budget upptagna anslag af 700 mk för skogsvaktarebiträden, uppfördes ett anslag af 2,000 mk för „skogsvaktarebiträden, plantskola och inköp af skogsplantor“¹⁾);

att anslaget för gaslysningen, dels i följd af under året skedd ökning af gatulyktornas antal dels i följd af observerande af ett extra anslag å 8,000 mk för eventuel utsträckning af belysningstiden och förökadt antal lyktor i de centrala delarne af staden, upptogs med 86,969 mk 9 p:i mot 72,806 mk 70 p:i under föregående år²⁾);

att för eventuel utsträckning af lysningstiden för petroleumgatulyktorna, hvilkas antal äfven under året ökats, likaledes upptogs ett extra anslag, till belopp af 1,500 mk³⁾);

att för elektrisk belysning å Broholmsvägarne och Östra chausséen upptogs ett anslag af 1,885 mk⁴⁾);

att, i anseende dertill att stadens nya brandverkshus blefve färdigt den 1 juni 1891, hyran för brandmanskapets lokaler beräknades blott för ett halft år, eller till 3,450 mk mot 6,900 mk under föregående år, samt att brandmästarens och underbrandmästarens hyresmedel af samma orsak kunde nedsättas till 416 mk 47 p:i för den förre och 208 mk 33 p:i för den senare⁵⁾);

att såsom eventuellt tillskottsanslag för brandverkets reorganisation upptogs ett belopp af 20,000 mk⁶⁾);

att hyresbidraget för polisvaktkontoren vid chausséerna ökades från 360 till 720 mk, jemte det anslaget för Poliskammarens expenser förhöjdes till 2,200 mk⁷⁾);

att för polisrättningens reorganisation upptogs ett eventuellt tillskottsanslag af 15,000 mk⁸⁾);

att anslag beviljades till hyra för helsovårdsbyrån med 800 mark samt till ved och belysning derstädes med 500 mk, jemte det Helsovårdsnämndens expensanslag förhöjdes till 2,000 mk⁹⁾);

att anslaget för kommunala sjukhuset ökades från 13,928 mk till 16,123 mk, samt att för reservsjukhuset för smittosamma sjuka likaledes upptogs förhöjdt anslag¹⁰⁾);

att kostnaden för bedrivande af desinfektionsinrättningen upptogs till förhöjdt belopp af 1,400 mk, hvarjemte till hyra för ett s. k. disin-

1) Stf:s tryckta handl. N:o 28 pag. 5. — 2) D:o d:o d:o. — 3) D:o d:o d:o. — 4) D:o d:o d:o. — 5) D:o d:o pag. 6. — 6) Stf:s prot. den 29 dec. § 5. — 7) Stf:s tryckta handl. N:o 28 pag. 6 o. 7. — 8) Stf:s prot. den 29 dec. § 5. — 9) Stf:s tryckta handl. N:o 28 pag. 7. — 10) D:o d:o d:o.

- Hyra för ett desinfektionsherberge, afsedt att provisoriskt inrymma obemedlade personer och familjer, hvilkas bostäder undergå desinfektion, anslogs 480 mk¹⁾);
- Tillskottsanslag för undersökning af lysgasens svafvelhalt. att för fortsatt undersökning angående lysgasens svafvelhalt upptogs ett anslag af 250 mk²⁾);
- Uteslutning af anslaget för bakteriologisk undersökning af vattenledningsvattnet. att deremot anslaget 750 mk för bakteriologisk undersökning af vattenledningsvattnet bortlemnades, enär verkställandet af denna undersökning ansågs framdeles ankomma å sundhetsinspektören³⁾);
- Löneförhöjning åt sekreteraren i Fattigvårdsstyrelsen. att sekreterarens i Fattigvårdsstyrelsen arvode förhöjdes från 1,600 till 2,000 mk⁴⁾);
- Anställande af ett kontorsbiträde åt fattigvårdsinspektorn. att för aflönande af ett kontorsbiträde åt fattigvårdsinspektorn anslogs 600 mk⁵⁾);
- Ökade anslag för fattigvården. att anslagen för fattiges sjuk- och dårvård, beklädnad m. m. förhöjdes⁶⁾);
- Understöd åt värnepligtiges hustrur. att åt värnepligtige Snickaregesällen A. J. W. Nybergs, Sättaren J. Jurjeffs och Arbetaren M. Leppiojas hustrur beviljades understöd af 15 mk i månaden för de tvenne förstbemälda samt 25 mk i månaden för den sistnämnda, att utgå under den tid deras män qvarstode i aktiv militärtjänst⁷⁾);
- Bidrag till skolan för andesvaga barn. att åt den af filosofiemagistern Edvin L. Hedman inrättade skolan för andesvaga barn beviljades ett bidrag af högst 4,500 mk, att utgå med 300 mk för hvarje i anstalten intagen frielev från Helsingfors⁸⁾);
- Understöd åt blindanstalten. att till understöd åt härvarande blindanstalt anslogs 200 mk för hvarje i anstalten underhållet medellöst barn från Helsingfors kommun, dock till sammanlagdt belopp af högst 2,000 mk⁹⁾);
- Ökadt anslag för folkskoleinrättningen. att, oaktadt bortlemnandet af det i årets budget upptagna särskilda anslag af 3,500 mk för undervisning af barn som sysselsättas i fabriks- eller annat arbete, folkskolestatens aflöningsstat ändock, genom tillkomsten af nya lärare och lärarinnor ökades med 15,039 mk 92 p*i*, hvarjemte anslagen för hyror, ved, belysning, skolmöbel m. m. förhöjdes med 5,180 mk¹⁰⁾);
- Eventuel löneförbättring för folkskollärarene. att såsom eventuelt tillskottsanslag till förbättring af de vid folkskolorna anställda lärarenes och lärarinnornas löneförmoner observerades ett belopp af 20,000 mk¹¹⁾);

1) Stfgs tryckta handl. N:o 28 pag. 8. — 2) D:o d:o d:o. — 3) D:o d:o d:o. — 4) D:o d:o d:o. — 5) D:o d:o d:o. — 6) D:o d:o d:o. — 7) Stfgs prot. den 16 dec. § 6. — 8) Stfgs tryckta handl. N:o 28 pag. 9 och N:o 31 pag. 5. — 9) Stfgs prot. den 2 dec. § 2 och tryckta handl. N:o 31 pag. 5. — 10) Stfgs tryckta handl. N:o 28 pag. 9. — 11) Stfgs prot. den 29 dec. § 5.

att för inrättande af ett folkbibliotek jemte läsesal uti „Folkets hem“ i Sörnäs samt för underhåll af nämnda inrättningar beviljades ett anslag af 7,650 mk¹⁾; samt

att en årlig lifstidspension af 400 mk tillerkändes vid brandverket J. Rönneberg²⁾; äfvensom

beträffande inkomsterna: att den disponibla behållningen från föregående år kunde beräknas till något högre belopp än uti årets budget³⁾;

att räntor å utestående tomtlösen kunde, i följd af under året skedd försäljning af tomter, påräknas inflyta till något förhöjdt belopp⁴⁾;

att, i anseende dertill att ett stort antal arrendetomter numera blifvit till inlösen upplätta, inkomsten af arrenden för byggnader och tomter inom stadens plan måste nedsättas från 30,000 till 18,000 mk⁵⁾;

att deremot ökad inkomst kunde upptagas genom arrenden för lägenheter utom stadsplanen samt tillfälliga arrenden och planhyror⁶⁾;

att hyra för fiskförsäljningsplatserna i fiskarhamnen, i anseende till föreslagen bortflyttning af fiskhandeln, upptogs blott med hälften af det förra beloppet⁷⁾;

att i följd af fortfarande stegring af trafiken och trafik- samt hamnafgifter kunde uppskattas högre än under föregående år⁸⁾;

att inkomsterna af vattenledningen likaledes beräknades stiga genom ökad konsumtion samt genom inkomsten af arbeten hvilka komme att utföras af stadens vattenledningsverkstad⁹⁾; samt

att kostnaden för den till utförande under år 1891 beslutna utsträckning af vattenledningen med 91,500 mk påfördes det blifvande nya obligationslånet¹⁰⁾.

1) Stfgs tryckta handl. N:o 31 pag. 5 o. 6. — 2) Drkns skrivv. N:o 278 af 20 nov.; Stfgs prot. den 2 dec. § 9. — 3) Stfgs tryckta handl. N:o 29 pag. 14 och N:o 31 pag. 1 o. 2. — 4) D:o d:o N:o 28 pag. 25. — 5) D:o d:o pag. 26. — 6) D:o d:o d:o. — 7) D:o d:o d:o. — 8) D:o d:o d:o. — 9) D:o d:o d:o. — 10) D:o d:o d:o.

c) *Särskilda andra, af Stadsfullmäktige handlagda ärenden.*

Reglemente för
den nya arbets-
inrättningen för
män.

På anmodan af Stadsfullmäktige hade Fattigvårdsstyrelsen uppgjort och till Fullmäktige inkommit¹⁾ med ett förslag till reglemente för stadens nya arbetsinrättning för män. Sedan nämnda förslag granskats af ett för sådant ändamål tillsatt utskott, fastställde Stadsfullmäktige, på utskottets förslag²⁾, följande reglemente för inrättningen:

„§ 1. Uti arbetsinrättningen, som utgör en afdelning af arbets- och fattiggården, intagas:

1:o. Nödstända, Helsingfors fattigvårdssamhälle tillhörande arbetsföre män, hvilka, saknande arbete och stadigt hemvist, åstunda att såsom hjon varda i inrättningen inskrifna; dock beror af fattigvårdsstyrelsens eller dess ordförandes pröfning huruvida förut intagen, men för våldsamt sinnelag eller uppstudsighet från arbetsinrättningen afvisad person må ånyo der intagas.

2:o. Personer, hvilka, jemlikt § 31 i Nädiga förordningen af den 17 mars 1879, angående allmänna fattigvården i Finland, stå under fattigvårdsstyrelsens i Helsingfors husbonderätt och hvilkas arbetskraft styrelsen vill å inrättningen använda.

§ 2. Nödstända medlemmar af Helsingfors kommun, hvilka hafva bostad i staden, men för tillfället sakna arbetsförtjenst, kunna efter pröfning erhålla tillstånd att på kortare tid under vissa timmar af dygnet emot fastställd betalning verkställa arbete å inrättningen i den mån sådant finnes att tillgå och kan dem anförtros.

§ 3. För intagning i arbetsanstalten af personer, hvilka, jemlikt § 31 i Nädiga förordningen angående allmänna fattigvården af den 17 mars 1879, stå under fattigvårdsstyrelsens husbondevälde, må handräckning äskas hos stadens polismyndighet.

§ 4. Vägrar hjon att verkställa honom å inrättningen förelagdt arbete eller att ställa sig till efterrättelse de föreskrifter, som till vidmakt-hållande af ordning, snygghet och sedlighet inom inrättningen af styrelsen eller föreståndaren meddelas, eller visar hjon eljes tredska, sjelfsvåld, oordentlighet eller uppstudsighet, äge föreståndaren förfara på sätt gällande föreskrifter för sådant fall bestämma.

¹⁾ Stfgs prot. den 21 jan. § 9. — ²⁾ Stfgs tryckta handl. N:o 10; Stfgs prot. den 29 april § 17.

§ 5. Den, som önskar bereda sig arbetsförtjenst, på sätt i § 1 mom. 1 och § 2 sägs, äger derom göra annälan hos fattigvårdsstyrelsen eller dess ordförande, som skriftligen hänvisar sökanden till inspektorn för arbets- och fattiggården. Med dylikt hjon avslutas skriftligt aftal om dess vistelse i inrättningen och öfriga villkor därför.

§ 6. Arbetsinrättningen underlyder Helsingfors fattigvårdsstyrelse, som förty äger tillse att inrättningens syftemål behörigen iakttages och fullföljes, hvarför styrelsens ordförande, likasom äfven dess ledamöter, vid dem åliggande besök å fattiggården jemväl böra vaka deröfver att styrelsens föreskrifter fullgöras och inrättningens syftemål befordras.

§ 7. Inspektorn vid arbets- och fattiggården handhar närmaste tillsynen öfver arbetsinrättningen och dess tjänstepersonal, ansvarar för inrättningens behöriga gång, för vården af inrättningens inventarier, persedlar och materialier samt afgifver redovisning såväl härför som för tillverkningen och deraf influten arbetsförtjenst efter de föreskrifter fattigvårdsstyrelsen i sådant afseende finner nödigt meddela.

§ 8. Inspektorn åligger vidare att:

- a) öfver de å arbetsinrättningen intagna hjon utöfva husbondevälde;
- b) sorgfälligt vaka deröfver att underlydande betjening uppfyller sina skyldigheter, att gifna befallningar punkligt fullgöras samt att sträng arbetsamhet, ordning, snygghet och sedlighet noggrant iakttagas;
- c) föra fullständig förteckning öfver alla å inrättningen intagna hjon, med ordentliga anteckningar om hvarje persons hemvist, ålder samt tiden för hans inskrifning och afgang samt hans uppförande i anstalten;
- d) upprätta tjänstekontrakt och aftal med hjon hörande under § 1 mom. 1 och § 2; samt
- e) der hjon vägrar fullgöra arbete eller eljes förbryter sig mot ordningen inom inrättningen, befordra dylikt hjon till laga näpst, hvarom anteckning för hvarje gång bör göras i namnrullan.

§ 9. Inspektorn till biträde antages en tillsyningsman, som tillika är arbetsledare vid inrättningen, och två vaktmästare.

§ 10. Tillsyningsmannens åligganden äro:

- a) att föra fullständig dagsverkslista, upptagande hvarje i inrättningen intaget hjon;
- b) att mottaga, numrera och bokföra intagna hjons egen beklädnad samt föranstalta om dess tvättning och istandsättande;
- c) att föra memorial-kladd öfver verkställda arbeten och dem åsatta pris, hvarom hos inspektorn dagligen anmäles för uppdebitering i huf-

vudboken och erhållande af motanteckning derom i nämnda memorialkladd;

d) att ansvara för alla inventarier, materialier och klädespersedlar, som till honom af inspektorn utlemnats;

e) att handhafva ledningen af och tillsynen öfver alla å inrättningen förekommande arbeten, enligt inspektorns föreskrift, samt efter slutadt arbete sjelf stänga arbetssalarna och hos sig förvara nycklarna; samt

f) att närmast ansvara såväl för ordningen inom inrättningen som att antagne vaktmästare fullgöra sina åligganden samt vid förefallande oordningar, sjukdoms- eller olycksfall sådant hos inspektorn genast anmäla äfvensom i öfrigt ställa sig de ytterligare föreskrifter, hvilka inspektorn, såsom hans närmaste föрман, honom i tjensten meddelar, till noggrann efter rättelse.

§ 11. Vaktmästarene underlyda närmast tillsyningsmannen och äga åttlyda af honom gifna befallningar, hvarhos dem vidare åligger:

a) att på bestämda klockslag öppna och stänga logementerna, verkställa ringning morgnar och kvällar samt till arbets- och måltider; att tillse det boningsrummen äro sopade och vädrade samt sängarna uppbyggade;

b) att i tur dejourera i arbetssalarna eller å arbetsplatserna och dervid handleda hjonerna uti deras arbeten; att öfvervaka matutdelningen och måltiderna; att närvara vid morgon- och aftonbönerna; samt att om sön- och helgdagarna åtfölja hjonerna till gudstjensten å fattiggården;

c) att noga tillse det portarne äro stängda samt att visitera hjonerna vid ut- och ingåendet, på det de hvarken må olofligen bortföra inrättningen tillhöriga persedlar och effekter eller medhända bränvin och andra rusgifvande drycker eller annat, som är förbjudet att till inrättningen införa; samt

d) att tillse det hjonerna vid utgående från inrättningen äro försedda med permissionsbiljett samt att permitteradt hjon är rent och snyggt.

§ 12. Samtliga i inrättningen intagna hjon förses med föda och beklädnad.

§ 13. Alla i inrättningen intagna hjon äro skyldiga att verkställa det arbete, som af styrelsen eller inspektorn dem anvisas, vare sig inom eller utom inrättningen.

Utän inspektorns tillåtelse få de i inrättningen intagna hjonerna icke derifrån sig aflägsna, ej heller de personer, hvilka der arbeta för dagen, förr än vid arbetstidens slut bortgå, vid äfventyr för de sistnämnda att

förlora hela den för arbetet betingade ersättningen. Då hjon arbetar utom hus, äfvensom då hjon eljes undfar tillåtelse att från inrättningen sig aflägsna, förses hjonet med en pollet med uppgift om den tid, under hvilken hjonet eger vistas utom inrättningen.

§ 14. Med afseende å beskaffenheten af det arbete, hvarmed hjonen komma att sysselsättas, bestämmes hvad de utan öfverdrifven ansträngning kunna och böra på dagen fullgöra; ägande fattigvårdsstyrelsen att åt hjon, som ådagalagt synnerlig flit och pålitligt uppförande, efter bepröfvande och på inspektorns förslag tilldela flitpenningar eller annan lämplig uppmuntran.

§ 15. Hjon, som omförmäles i § 1 mom. 2 af detta reglemente, godtgöres för utfördt arbete å dess skuld till kommunen efter för året gällande markegångspris, såvida ej inspektorn med afseende å arbetets beskaffenhet finner skäligt hemställa om högre ersättning.

§ 16. Rymmer hjon från inrättningen, skall anmälan derom hos poliskammaren ofördröjligen göras i och för hjonets inställande. Förskingrar hjon inrättningen tillhörig beklädnad eller annan dess egendom, förfares enligt allmän lag.

§ 17. Vid hjons utskrifning tilldelas detsamma skriftligt besked rörande tiden för hjonets vistelse vid inrättningen och dess uppförande derstädes under samma tid.“

Af några enskilda personer hade hos Guvernören i länet gjorts framställning om åtgärd för åstadkommande härstädes af en arbets- och förbättringsanstalt för fallna och arbetslösa qvinnor. Sedan Stadsfullmäktige, genom skrifvelse från Magistraten¹⁾, affordrats yttrande i detta ärende, remitterades detsamma af Fullmäktige till Fattigvårdsstyrelsen, som dock ej under året hann afgifva utlåtande deri.

Med bifall till Stadsfullmäktiges derom under sistlidet år³⁾ gjorda underd. framställning, hade Kejs. Senaten den 11 Juni 1890⁴⁾ fastställt förslaget till ändring af §§ 1 och 6 i den för Helsingfors gällande brandordning i det syfte att stadens brandområde utsträcktes till villalägenheterna Berghäll, Hagnäs och Necken.

Under 1889⁵⁾ hade Stadsfullmäktige uppdragit åt Brundkommissionen att taga under öfvervägande och till Fullmäktige inkomma med förslag till de åtgärder för brandväsendets förstärkning eller förbättring som

¹⁾ Magns skrifv. N:o 544 af 10 maj. — ²⁾ Stfgs prot. den 27 maj § 8. — ³⁾ 1889 års ber. pag. 53. — ⁴⁾ Magns skrifv. N:o 153 af 21 juni; Stfgs prot. den 9 sept. § 7. — ⁵⁾ 1889 års ber. pag. 54.

Kommissionen fann vara af stadens utveckling och brandområdets nödiga utvidgande påkallade. I slutet af 1890 inkom Brandkommissionen jemväl med ett i berördt afseende uppgjort förslag, som af Stadsfullmäktige¹⁾ remitterades till behandling af ett utskott. Emellertid reserverade Fullmäktige, vid budgetens fastställande, såsom ofvan nämnts, för brandverkets omorganisation ett eventuellt anslag af 20,000 mk.

Byggnadskontorets omorganisation.

Med afseende å de år från år ökade arbetena vid stadens Byggnadskontor hade Drätselkammaren, på dertill af Stadsingeniören O. Ehrström taget initiativ, utarbetat och till Stadsfullmäktiges pröfning insändt ett förslag angående omorganisation af Byggnadskontoret²⁾. Enligt sagda förslag skulle Byggnadskontoret för framtiden befrias från all befattning med vattenledningens skötsel, underhåll och utvidgning, samt dess åligganden härutinnan öfverlemnas åt ett särskildt *Vattenledningskontor*, stående under ledning af nuvarande äldre biträdande ingenjören vid Byggnadskontoret, hvilken derefter skulle benämnas *Vattenledningsingenjör*. För förande af Vattenledningskontorets böcker, uppdebitering af vattenkonsumtionen m. m. borde vid kontoret för öfrigt anställas en *Bokhållare*.

Inrättande af ett särskildt Vattenledningskontor.

Nya ingenjörs-tjänster vid Byggnadskontoret.

Byggnadskontoret till biträde vid utförandet af de göromål, som fortfarande skulle ankomma å detsamma, skulle på ordinarie stat anställas tvenne ingenjörer, af hvilka den ena, **arbetschefen**, skulle hafva till åliggande att öfvervaka de allmänna arbetena, och den andra, för hvilken föreslagits benämningen *geodet*, skulle utföra mätningar och affattningar samt deltaga

Instruktioner för Byggnads- och Vattenledningskontoren.

i syneförrättningar å stadens jordlägenheter. I öfverensstämmelse med dessa principer hade förslag till detaljerade instruktioner för Byggnads- och Vattenledningskontoren blifvit af Drätselkammaren uppgjorda, i sammanhang hvarmed insändes ett af Stadsingeniören uppgjort förslag till ny taxa för förrättningar som utföras af Byggnadskontorets ingenjörer. — För ärendets beredning tillsattes af Stadsfullmäktige³⁾ ett utskott, som dock ej hann under året fullgöra sitt uppdrag.

Ny taxa för Byggnadskontorets förrättningar.

Ombildning af sekreteraretjensten i Drätselkammaren. — Ny instruktion för Kammarens kansli.

Efter det sekreteraretjensten i Drätselkammaren, genom förre innehafvarens vid slutet af 1889 inträffade afgang, blifvit ledig, ingick Kammararen till Stadsfullmäktige med framställning⁴⁾ om ombildning af sagda tjänst och antagande af en ny instruktion för Kammarens kansli, afseende hufvudsakligast att å sekreteraren öfverföra en del af de åligganden hvilka härintills ankommit på Kammarens ordförande. Såsom motiv härför fram-

¹⁾ Stfgs prot. den 2 dec. § 6. — ²⁾ Drkns skrivf. N:o 282 af 16 okt. (Stfgs tryckta handl. N:o 33). — ³⁾ Stfgs prot. den 16 dec. § 7. — ⁴⁾ Drkns skrivf. N:o 36 af 23 jan. (Stfgs tryckta handl. N:o 5).

hölls den flere gånger, vid val af ordförande för Drätselkammaren, yppade svårigheten att, med den omfattande verksamhet som för närvarande ankomme å nämnda funktionär och speciellt med afseende å skyldigheten för honom att tienstgöra å kansliet för att bereda ärendena till föredragning, till denna befattning finna en person som vore på en gång lämplig och villig att åtaga sig så pass arbetsdryga och tidsödande åligganden. Kammararen föreslog derföre, att ordföranden skulle för framtiden befrias från den regelbundna tienstgöringen å kansliet samt att skyldigheten att bereda ärendendena till föredragning och ansvara för verkställigheten af Kammararens beslut skulle åhvålfvas sekreteraren, hvilken äfven egde vid sammanträdena föredraga ärendena. För att till sekreteraretjensten erhålla en fullt lämplig person, som kunde befinnas vara villig att en längre tid kvarstå, föreslogs förhöjning af den med tjensten förenade aflöningen, hvarjemte det, för att icke inskränka valfriheten vid tjenstens besättande, ansågs nödigt att låta det hittills på sekreteraren ställda anspråket å kunskap i lagfarenheten för framtiden bortfalla. De rent juridiska uppdrag, hvilka förut tillhört sekreteraren, skulle derefter ombesörjas af Kammararens notarie, som borde hafva juridisk bildning och för hvilken med afseende härå föreslogs en mindre löneförhöjning. Den notarien åliggande diariiföringen skulle öfverlemnas åt kanslibiträdet, som framdeles erhöle benämningen kanslist och hvars lön äfven komme att något förhöjas. Till alla de föreslagna löneförhöjningarna skulle, utan förhöjning af Kammararens nuvarande stat, medel erhållas genom motsvarande reduktion af ordförandens arvode. Såsom korrektiv mot de vådor hvilka kunde uppstå deraf att den person, som blefve till sekreterare utsedd, möjligen sedermera kunde visa sig olämplig, föreslogs att sekreteraren skulle antagas på obestämd tid med sex månaders ömsesidig uppsägning.

I hufvudsaklig öfverensstämmelse med Drätselkammarens förslag beslöto Stadsfullmäktige¹⁾, att godkänna följande förändrade instruktion för Drätselkammarens kansli:

- „*Sekreteraren*, som icke får innehafva eller förestå annan tjenst, åligger:
  - att till föredragning bereda samt föredraga de till Kammararens handläggning hörande ärenden;
  - att för hvarje sammanträde uppsätta föredragningslista;
  - att uppsätta af Kammararen beslutade skrivelser, utlåtanden, anordningar och kungörelser;

¹⁾ Stfgs prot. den 4 febr. § 7.

att tillse att justerade skrivelser och utlåtanden ofördröjligen expedieras, att öfriga beslut varda behörigen verkställda och vederbörande delgifna; att diariet och andra förteckningar, hvilka af Kammaren anses erforderliga, ordentligen föras, äfvensom att arkivet omsorgsfullt vårdas;

att ansvara för vården af stadens säkerhets handlingar;

att hvarje år före den 1 December uppsätta en, så vidt möjligt, fullständig berättelse öfver stadens kommunalförvaltning under det nästföregående året, hvarvid särskild uppmärksamhet bör egnas kommunens statistik;

att, då notarien är af tillfälligt förfall hindrad, föra Drätselkammarens protokoll och fullgöra notariens andra tjänsteåligganden; samt

att i öfrigt lemna det tjänstebiträde, hvarom Drätselkammaren eller dess ordförande honom anmodar.

Notarien åligger:

att föra protokollet vid Drätselkammarens sammanträden och expediera utdrag derur till vederbörande;

att enligt Drätselkammarens förordnande föra dess talan inför domstolar, exekutionssäten och andra myndigheter;

att uppsätta förslag till kontrakt;

att ombesörja inteckningar, hvilka enligt Kammarens beslut böra utverkas eller förnyas;

att vid tillfälligt förfall för sekreteraren fullgöra dennes åligganden; samt

att i öfrigt lemna det biträde hvarom ordföranden eller sekreteraren honom anmoda.

Kanslisten åligger:

att föra diariet och andra förteckningar, hvilka af Drätselkammaren anses erforderliga;

att vårda arkivet;

att besörja afskrifter och öfrig renskrifning;

att biträda vid kollationering; samt

att i öfrigt lemna det tjänstebiträde, hvarom ordföranden, sekreteraren eller notarien honom anmoda.

Sekreteraren och kanslisten skola hvarje helgfri dag minst från kl. 11 f. m. till kl. 2 e. m. vara tillstädes å Drätselkammarens kansli. Om tiden för notariens tjänstgöring å kansliet eger Drätselkammaren bestämma.“

Stadsfullmäktige beslöto derjemte vidare:

att det ordföranden i Kammaren tillkommande arvode skulle utgöra 2,500 mk om året;

att sekreteraren skulle tillsättas på obestämd tid med 6 månaders ömsesidig uppsägning;

att fastställa sekreterarens och notariens samt kanslistens aflöningar att utgå med följande belopp per år, nemligen; för sekreteraren tiotusen mark, med ettusen marks förhöjning efter fem och tio års tjänst, för notarien tretusen mark och för kanslisten ettusen åttahundra mark;

att bemyndiga Kammaren att, med afseende å sålunda vidtagna förändringar uti sekreterarens tjänsteäligganden och aflöning anslå sekreterare-tjänsten ånyo ledig att i vederbörlig ordning ansökas; samt

att uppdraga åt Kammaren att så snart som möjligt till Stadsfullmäktige inkomma med förslag beträffande de ändringar uti gällande reglemente för Drätselkammaren, som kunde af omständigheterna påkallas, dervid Kammaren särskildt egde beakta huruvida icke i reglementet borde ingå föreskrift derom att ordföranden hade att tillse det sekreterarens äligganden blefve behörigen fullgjorda.

Enär öfver Stadsfullmäktiges ifrågavarande beslut anfördes besvär af några medlemmar i kommunen, samt Guvernören i länet sedermera i följd af dessa besvär, genom utslag¹⁾ af den 20 juli 1890, på grund af vid beslutets fattande begånget formfel, upphäfde detsamma, kunde den tilltänkta omorganisationen ej under året genomföras.

På grund af ofvanberörda, Drätselkammaren meddelade uppdrag inkom Kammaren emellertid till Stadsfullmäktige med framställning²⁾ om utverkande af fastställelse å särskilda ändringar uti gällande reglemente för Kammaren, hvilka ändringar dels föranledts af det uppgjorda förslaget till ny instruktion för Kammarens kansli dels betingades af numera förändrade förhållanden. Stadsfullmäktige³⁾ beslöto äfven, sedan de af Drätselkammaren framställda ändringsförslagen blifvit uti några delar omformulerade, att i vederbörlig ordning ansöka om fastställelse å de sålunda vidtagna förändringarna uti omförmälda reglemente. Äfven öfver detta beslut anfördes besvär af några kommunens medlemmar, och fastställelse å det förändrade reglementet blef först under nästföljande år meddelad.

Den af Stadsfullmäktige under föregående år⁴⁾ godkända nya in-
struktion för distriktsläkarene i staden hade, enligt meddelande från Ma-
gistraten⁵⁾, blifvit af Guvernören i länet genom resolution af den 18 mars 1890 gillad och till efterrättelse fastställd.

Föreslagna
ändringar uti
Drätselkam-
marens reglemente.

Fastställd ny in-
struktion för di-
striktsläkarene.

¹⁾ Stfgs prot. den 9 sept. § 26. — ²⁾ Drkns skrifv. N:o 81 för den 13 mars (Stfgs tryckta handl. N:o 9). — ³⁾ Stfgs prot. den 18 mars § 7 och den 29 april § 8. — ⁴⁾ 1889 års ber. pag. 57. — ⁵⁾ Stfgs prot. den 9 sept. § 8.

Förslag till nytt reglemente för stadens folkskolor. Sedan Folkskoledirektionen till Stadsfullmäktige inkommit med förslag till nytt reglemente för stadens folkskolor, blef af Fullmäktige¹⁾ ett utskott tillsatt för förslaget's granskning, utan att utskottet dock hann under året fullgöra sitt uppdrag.

Fastställelse af nya ordningsregler för tillfällig inqvartering. Emedan den af Stadsfullmäktige den 12 februari 1889²⁾ fastställda ordning för tillfällig inqvartering i Helsingfors af finska och ryska trupper i de fall, som finnas angifna i § 2 mom. c och § 7 af Kejs. förordningen den 18 januari 1882, angående grunderna för inqvarterings utgörande i Finland, antagits att gälla endast till den 1 juni 1890, insände Inqvarteringsnämnden till Stadsfullmäktiges pröfning ett nytt förslag till ordningsregler för dylik inqvartering, afsedda att träda i tillämpning från sistsagde dag; och blef detta förslag, hvilket i allt väsentligt öfverensstämde med de tidigare antagna ordningsreglerna, sedan detsamma granskats af ett för ändamålet utsedt utskott, af Stadsfullmäktige³⁾ fastställt, att tillsvidare lända till efterrättelse.

Stallrum för militärhästar vid mobilisering. Såsom i föregående årsberättelse⁴⁾ omnämnts, hade Kejs. Senaten genom utslag af den 19 november 1889 ålagt Stadsfullmäktige att icke allenast på förhand vidtaga åtgärd derom att stallrum till placering af 400 hästar, ifall mobilisering af trupperna möjligen komme att under kall årstid inträffa, funnes i staden disponibla utan ock med fullständigt förslag dertill senast inom tre månader till Guvernören i länet inkomma. Sedan Stadsfullmäktige i anledning här af genom Inqvarteringsnämnden införskaffat såväl uppgifter öfver antalet stallrum eller spiltor, hvilka för antydda ändamål kunde i olika delar af staden upphyras som ock detaljerade förteckningar öfver de gårdar hvarest sådana lägenheter förefunnos, beslöto Fullmäktige⁵⁾ att till Guvernören aflåta skrifvelse, hvari skulle, under framhållande af att, enligt berörda uppgifter, inom staden samt de närmast belägna villorna å Broholmen och vid Vestra chausséen funnes 2,181 stallrum och spiltor, af hvilka 693 för närvarande voro lediga, meddelas det Stadsfullmäktige vid sådant förhållande och då den i Helsingfors stationerade militärens hästar, hvilka icke kunde erhålla stallrum i kronans byggnader, enligt Kejs. Senatens förenämnda utslag borde genom kommunens försorg inqvarteras, voro beredda att, i händelse mobilisering af trupperna komme att under den kalla årstiden inträffa, låta för 400 hästar hörande till 24:de artilleribrigaden, upphyras så stort antal stallrum som

1) Stfgs prot. den 16 dec. § 12. — 2) 1889 års ber. pag. 47. — 3) Stfgs prot. den 13 maj § 10. — 4) 1889 års ber. pag. 48 o. 49. — 5) Stfgs prot. den 11 febr. § 2.

för sagda hästnumerär kunde erfordras, dervid den vederbörande gårds-egare i sådant afseende tillkommande ersättning skulle, i öfverensstämmelse med innehållet af Senatens omförmälda utslag, i fredstid godtgöras af kronan.

För beredande af logis åt sådana, till inqvartering berättigade militärpersoner, hvilka i tillfälliga tjensteuppdrag vistas i staden, hade Inqvarteringsnämnden sedan flere år tillbaka haft en lokal upphyrd per år¹⁾. Som dock anmärkningar emot sagda lokal försports och flere militärpersoner hellre önskat uppbära hyresmedel, hvartill komme att upphyrandet af ett bestämdt antal rum per år visat sig medföra förlust för kommunen, hade Inqvarteringsnämnden för det den 1 juni 1890 vidtagande hyresåret träffat aftal med innehafvaren af ett af stadens hotell, att för militärer, hörande till ofvannämnda kategori, hvilka önska inqvartering in natura, tillhandahålla rum emot en ersättning af 8 mk om dagen för generaler och regementskommendörer, hvilka äro berättigade till tvenne rum, samt för öfriga stabs- och öfverofficerare äfvensom tjenstemän i motsvarande rangklasser efter 4 mk för dag, eller således samma ersättning som kommunen enligt gällande tariff får uppbära af ryska kronan för i dylika fall utgifven inqvartering. Endast i det fall att rum till 8 mk icke funnes att tillgå vore hotellvärden berättigad att anvisa rum till 10 mk. Till de officerare, hvilka deremot önska de erhålla hyresmedel i stället för inqvartering in natura, skulle sådana på kommandantens requisition utanordnas. — På Inqvarteringsnämndens framställning beslöto Stadsfullmäktige²⁾ godkänna denna af Nämnden vidtagna åtgärd.

Vid det Stadsfullmäktige den 8 april fattade beslut om byggandet af en hambana för stadens räkning, tillsatte Fullmäktige tillika en särskild byggnadsstyrelse, åt hvilken utförandet af berörda jernvägsbyggnad öfverlemnades. På framställning af nämnda byggnadsstyrelse godkände Stadsfullmäktige sedermera³⁾ följande instruktion för densamma:

„Helsingfors Hamnbane-Byggnadsstyrelse tillkommer att utföra den af Helsingfors Stadsfullmäktige den 8 April 1890 beslutna hambana jemte dermed i samband stående arbeten. I sådant afseende eger Byggnadsstyrelsen:

att för ledandet af byggnadsarbetet antaga erforderliga tekniska och andra biträden samt att bestämma desses aflöning;

1) 1888 års ber. pag. 57; 1889 års ber. pag. 49. — 2) Stfgs prot. den 29 april § 14. — 3) Stfgs prot. den 13 maj § 11.

att med vederbörande jordegare och arrendatorer träffa uppgörelse angående afstående af den för jernvägen nödiga marken; skolande dock öfverenskommelse, som föranleder till viktigare ändring i arrendeaftal, underställas Stadsfullmäktiges pröfning och godkännande;

att fastställa skadeersättningar, som till följd af byggnadsarbetet kunna ifrågakomma;

att, der sådant befinnes nödigt, utverka expropriation af mark eller byggnader, som för jernvägen tagas i anspråk, samt att vid expropriationsförrättningen eller deraf föranledd rättegång bevaka stadens rätt och fördel;

att granska och fastställa konstruktions- och detaljritningar;

att underhandia med Jernvägsstyrelsen angående sättet för järnvägens anslutning till statsjernvägarne;

att afsluta alla i och för byggnadsarbetet nödiga köpe-, leverans-, entreprenad och arbetsaftal;

att granska och till utbetalning godkänna arbetslistor och räkningar; samt

att på requisition och emot redovisningsskyldighet hos Drätselkammaren lyfta erforderliga medel för byggnadsarbetet.

Byggnadsstyrelsen, som sammanträder på kallelse af ordföranden eller, då han är förhindrad, viceordföranden, är beslutför då minst tre ledamöter, inberäknad ordföranden eller viceordföranden, äro närvarande och om beslutet enas.“

Polisinrättningens reorganisation.

Genom remiss från Guvernören i länet infordrades Stadsfullmäktiges yttrande i anledning af en från stadens Poliskammare till Guvernören aflåten framställning om dennes åtgärd för genomförandet af en tidsenlig omorganisation af polisinrättningen i Helsingfors. Nämnada framställning äsyftade hufvudsakligast ökande af polispersonalen samt förbättring af densammas lönevilkor. Tillväxten af stadens befolkning, bebyggandet af aflägsna stadsdelar, trafikens tilltagande och stadens hastiga utveckling i alla afseenden hade nemligen, enligt hvad Poliskammaren framhåller, verkat derhän att för ordningens och säkerhetens upprätthållande större krafter än förut voro erforderliga, medan, å andra sidan, ökade göromål, stegrade lefnadskostnader och större anspråk på polispersonalens egenskaper betingade höjandet af samma personals löneförmåner. Den af Poliskammaren föreslagna ökningen af personalen skulle åstadkommas genom förstärkande af detektiva polisafdelningen med en öfverkonstapel och fyra konstaplar samt bildandet af tvenne nya, under ledning af hvar sin af de

nuvarande kommissarierna ställda polisafdelningar, nemligen *instruktionspolisen* och *prostitutionspolisen*, af hvilka den förra, med uppgift att utbilda kompletteringsmanskap till fyllande af inträffande vakanser bland polispersonalen, skulle utgöras af en öfverkonstapel, åtta ordinarie från distriktpolisen tillkommenderade konstaplar samt åtta extra konstaplar, äfvensom den senare, med uteslutande syfte att öfvervaka åt prostitutionen hemfallna qvinnor, bestå af en öfverkonstapel och två konstaplar. Den nödigansedda löneförhöjningen skulle i främsta rummet tillgodokomma de vid polisrättningen anställda öfverkonstaplar och konstaplar, men föreslogs på samma gång äfven förhöjda aflöningar för Poliskammarens sekreterare och kanslister samt den för polisrättningen engagerade läkaren äfvensom för detektiva afdelningens kommissarie, hvarjemte och enär Poliskammarens ifrågavarande förslag äfven afsåg att i spetsen för detektiva afdelningen ställa en af stadsfiskalerna, hvilken skulle, med biträde af kommissarien, verkställa undersökningarna, härför åt denne föreslogs ett särskildt arvode. Genom den sålunda föreslagna omorganisationen af polisrättningen samt regleringen af polispersonalens löneförmoner komme utgiftstaten för polisen att ökas med 53,545 mk. I sammanhang härmed uttalades af Poliskammaren det önskningsmål, att i grundlagsenlig väg måtte åvägabringas sådan ändring uti den i landet gällande domstolsförfattningen samt allmänna rättegångsordningen, att Poliskammaren blefve tillagd befogenhet att handlägga och afdöma mindre brottmål. — Stadsfullmäktige beslöto¹⁾ att för ärendet tillsätta ett utskott; och afgaf detta utskott sedermera ett betänkande²⁾, som dock ej hann före årets utgång af Fullmäktige till behandling upptagas.

Uti en till Stadsfullmäktige aflåten skrifvelse framhöll Samfälta Råd-
stufvurätten, att den af folkmängdstillväxten förorsakade starka ökningen
af antalet mål och ärenden äfvensom den ytterligare tillökning, som vid
den nya strafflagens trädande i tillämpning vore att emotse, med nödvän-
dighet påkallade inrättandet redan från 1891 års ingång af en fjerde af-
delning af Rådstufvurätten, med enahanda arbetsordning som andra och
tredje afdelningarna; och hemställde Samfälta Rådstufvurätten att för
nämnda nya afdelning måtte beviljas ett årligt anslag af 24,200 mark
samt, till dess tjänsterna vid afdelningen blefve ordinariter besatta, anslag
för vikariers aflönande, beräknadt efter 13,200 mk för året. Sedan Stads-
fullmäktige³⁾ åt ett utskott uppdragit att inkomma med yttrande och för-

Förslag om in-
rättande af en
fjerde afdelning
vid Rådstufvu-
rätten.

¹⁾ Stfgs prot. den 25 febr. § 3. — ²⁾ Stfgs tryckta handl. N:o 30. — ³⁾ Stfgs prot. den 30 april § 9.

slag i ärendet, samt utskottet uti afgifvet betänkande¹⁾ afstyrkt inrättandet af en fjerde permanent afdelning af Rådstufvurätten men ansett Stadsfullmäktige deremot böra, intill dess en polisdomstol, bestående af en enda domare, för handläggning af de å Rådstufvurätten framdeles ankommande polismål jemte tilläfventyrs andra smärre brottmål kunde fås till stånd, anslå medel för uppehållande provisoriskt af en fjerde afdelning för polismål vid Rådstufvurätten, beslöto Stadsfullmäktige²⁾ att öfver nämnda af utskottet väckta förslag inhemta Samfälta Rådstufvurättens utlåtande, hvilket dock ej hann under året afgifvas.

Ny byggnadsordning för staden.

Sedan Stadsfullmäktige under föregående år³⁾, efter genomgående af det uppgjorda förslaget till ny byggnadsordning för staden, åt ett derför tillsatt redaktionsutskott uppdragit att i formelt afseende ytterligare granska förslaget och derefter underställa ärendet Fullmäktiges förnyade pröfning, inkom utskottet under året med förslag till slutlig redaktion af byggnadsordningen⁴⁾, uti hvilket förslag det af Stadsfullmäktige tidigare godkända blifvit, beträffande såväl uppställningen som formuleringen af de särskilda föreskrifterna så godt som fullständigt omarbetadt. Sedan detta förslag blifvit af Stadsfullmäktige vid särskilda sammanträden⁵⁾ behandladt och genomgånet, hvarvid några smärre ändringar deri vidtogos, beslöto Fullmäktige att det sålunda godkända förslaget skulle i afseende å pröfning och fastställelse till Kejs. Senaten insändas.

Tolkning af bestämmningarna rörande bebyggandet af bostadsvillor.

På Drätselkammarens framställning beslöto Stadsfullmäktige⁶⁾, i fråga om tolkningen af 2 § senare mom. utaf de af Stadsfullmäktige den 12 mars 1889 fastställda bestämmingar rörande bebyggandet af de s. k. bostadsvillorna, förklara, att det i berörda mom. ingående stadgandet derom att hus ej finge uppföras närmare inre tomtgränsen än 15 fot skulle gälla blott för hus af trä och sådana hus hvilkas nedra våning vore af sten och den öfra af trä, men deremot ej för stenhus.

Renhållningsväsendet vid stadens bostadsvillor.

Sedan Helsovårdsnämnden till Magistraten inkommit⁷⁾ med framställning om att, med afseende å de faror som i sanitärt hänseende och särskildt i betraktande af möjligheten utaf koleraepidemins uppträdande härstädes vore förenade med det nuvarande sättet för aflägsnande af spillvatten och hushållsaffall från åtskilliga af stadens villalägenheter, hvilka ej voro i tillfälle att uttömma dyligt vatten och affall uti kloak eller vid

¹⁾ Stfgs tryckta handl. N:o 27. — ²⁾ Stfgs prot. den 16 dec. § 11. — ³⁾ 1889 års ber. pag. 51. — ⁴⁾ Stfgs tryckta handl. N:o 25. — ⁵⁾ Stfgs prot. den 4 nov. § 13, 11 nov. § 1, 18 nov. § 6, 2 dec. § 12 och 16 dec. § 2. — ⁶⁾ Drkns skrifv. N:o 65 af den 20 febr.; Stfgs prot. den 25 febr. § 15. — ⁷⁾ Helsovårdsnämndens skrifv. N:o 58 af 11 juli.

nära belägen sjöstrand, innehafvarene af särskilda uppräknade villor blefve ålagda att inrätta täta behållare för uppsamlande af spillvattnet, hvilka behållare så ofta behof deraf gjordes borde af villainnehafvarene tömmas på af Helsovårdsnämnden uti sagda skrifvelse föreslagna afhällningsställen, der särskilda anordningar borde af staden för sådant ändamål vidtagas, samt Byggnadskontoret, på anmodan af Magistraten, beräknat kostnaden för de provisoriska anordningar, hvilka härför borde af staden vidtagas, till 6,900 mk, anhöll Magistraten¹⁾ om Stadsfullmäktiges yttrande ej mindre angående ifrågavarande förslag än huruvida Fullmäktige ville anslå de härför erforderliga medlen, hvilka i sådan händelse komme att i budgeten för år 1891 upptagas. Vid ärendets behandling ansågo Stadsfullmäktige²⁾ Helsovårdsnämndens förslag i den form, hvori detsamma föreläge, icke vara fullt ändamålsenligt, hvarföre Fullmäktige beslöto att ärendet icke skulle för närvarande till någon åtgärd från deras sida för-
anleda.

Genom utslag af den 6 Augusti hade Guvernören i länet fastställt Ordningsstadgar för virkesflottning i Vanda å. en ordningsstadga för flottning af skogsalster i Vanda å. Härvid hade de från stadens sida uti detta ärende framställda önskningsmålen³⁾ vunnit beaktande i allt öfrigt utom beträffande det af Stadsfullmäktige påyrkade förbud mot flottning af aspvirke, hvilket yrkande af Guvernören lemnats utan afseende. Enär Fullmäktige dock ansågo nämnda yrkande hafva varit fullt befogadt, beslöto desse⁴⁾ uppdraga åt Drätselkammaren att öfver Guvernörens utslag i denna del anföra underd. besvär.

I anledning af Statistiska Centralbyråns genom Magistraten⁵⁾ gjorda Folkräkning. förfrågan huruvida Helsingfors stad vore villig att deltaga i kostnaderna för en folkräkning, hvilken vore föreslagen att uti några af landets största städer försiggå den 1 december, beslöto Stadsfullmäktige⁶⁾ meddela att kommunen vore villig att för den föreslagna folkräkningen anskaffa nödiga kanslilokaler och behöfligt antal räknebiträden äfvensom i förhållande till stadens folkmängd bidraga till kostnaderna för de vid folkräkningen behöfliga räkneblanketter och listor m. m. På anmodan utsågo Stadsfullmäktige⁷⁾ sedermera ett antal ledamöter uti den för folkräkningen tillsatta centralkomité.

¹⁾ Magns skrif. N:o 185 af 27 aug. (Stfgs tryckta handl. N:o 21). — ²⁾ Stfgs prot. den 4 nov. § 11. — ³⁾ 1888 års ber. pag. 93. — ⁴⁾ Drkns skrifv. N:o 242 af 16 okt.; Stfgs prot. den 21 okt. § 10. — ⁵⁾ Magns skrifv. N:o 84 af 20 jan. — ⁶⁾ Stfgs prot. den 21 jan. § 4. — ⁷⁾ Stfgs prot. den 30 sept. § 16 och 21 okt. § 1.

Frågor angående
gaslysningen.

Det af Stadsfullmäktige tillsatta utskott, som haft att yttra sig öfver särskilda frågor rörande gaslysningen i staden¹⁾, afgaf under året sitt betänkande i saken²⁾, hvori utskottet, som ansåg gaslysningsaktiebolaget hafva genom levererande af undermålig gas brutit det med staden ingångna kontraktet, föreslog några åtgärder med anledning häraf och till afhjelpande af andra emot gaslysningen framställda anmärkningar. I sammanhang härmed förelåg till Stadsfullmäktiges behandling ett af gaskontrollören uti skrifvelse³⁾ till Fullmäktige framställt förslag att de vid gaskontrollen härtills använda normalljusen måtte utbytas mot en ny ljusenhet, v. Hefner-Altenecks s. k. amylacetatlampa, hvilken af gaskontrollören vitsordats säsom en lätt reglerbar och konstant ljuskälla, enkom afsedt att ersätta normalljuset vid fotometriska undersökningar. Stadsfullmäktiges beslut i ärendet blef⁴⁾:

Nytt slags normalljus för gaskontrollen.

att anmoda Drätselkammaren att med gaslysningsaktiebolaget träda i underhandling om införande i det mellan staden och bolaget ingångna kontraktet af närmare bestämningar beträffande gasens lyskraft, och att om utgången af dessa underhandlingar hos Stadsfullmäktige annäla;

att jemväl uppdraga åt Drätselkammaren att inkomma med förslag till regler om sättet för gaskontrollens handhavande, dervid Kammaren egde beakta de af gaskontrollören uti ofvanberörda skrifvelse derutinnan framställda önskningsmål; äfvensom

att låta genom Helsovårdsnämndens försorg verkställa undersökning af gasens svafvelhalt, om resultatet af hvilken undersökning sedermera borde till Stadsfullmäktige inberättas.

Anordnande af
belysning med
Forselles'ska
lyktor vid Sörnäs
hamn i stället
för projekterad
elektrisk belysning.

Uti årets budget hade, på förslag af budgetsutskottet, upptagits ett anslag af 9,000 mk för anordnande af elektrisk belysning vid Sörnäs hamn. Enär emellertid Drätselkammaren, som haft att vidtaga förberedande åtgärder för denna belysnings åstadkommande, fann de dermed förenade kostnaderna skola betydligt öfverstiga nämnda anslag, hvar till komme att det föreslagna belysningsättet äfven hade sina olägenheter, härrörande dels af ljusets beskaffenhet dels af svårigheten att inom lastageplatsens område inrymma för dess frambringande nödig lokomobil och dynamomaskin, såg sig Drätselkammaren⁵⁾ föranlåten att vid Sörnäs hamn i stället för den projekterade elektriska belysningen anordna belysning med 40 st. s. k. Forselles'ska lyktor af den förbättrade kon-

¹⁾ 1888 års ber. pag. 55 och 1889 års ber. pag. 59. — ²⁾ Stfgs tryckta handl. N:o 2. — ³⁾ Stfgs tryckta handl. för 1891 N:o 10 pag. 18 o. 19. — ⁴⁾ Stfgs prot. den 11 febr. § 5. — ⁵⁾ Drkns skrifv. N:o 180 af 19 juni; Stfgs prot. den 9 sept. § 17.

struktionen, medförande en kostnad af 2,500 mk för anskaffande af lyktor och stolpar samt lika belopp för belysningens uppehållande under en tid af 120 dagar; och godkände Stadsfullmäktige, på Drätselkammarens framställning, denna åtgärd af Kammaren.

På derom hos Stadsfullmäktige väckt motion beslöto Fullmäktige¹⁾, att tillsätta ett utskott med uppdrag att utarbete ett detaljeradt förslag för avvägbringandet af en fullständig kommunalstatistik öfver Helsingfors stad, uti hvilket förslag äfven borde angifvas lämpligaste tiden och sättet för de statistiska uppgifternas publicerande, för att motsvara ej mindre stadsförvaltningens än allmänhetens behof och fordringar.

Kommunal statistik.

På derom af Drätselkammaren gjord framställning beslöto Stadsfullmäktige²⁾ bemyndiga Kammaren att i vederbörlig ordning ansöka om rättighet för stadskassören i denna stad till delaktighet uti Civilstatens enke- och pupillkassa, i den pensionsklass hvartill han med afseende å storleken af den honom enligt stat tillkommande aflöning kunde blifva hänförd. Utgången af denna ansökning erfors först under följande år.

Besluten ansökning om delaktighet för stadskassören uti Civilstatens enke- och pupillkassa.

Enligt hvad Magistraten uti skrifvelse³⁾ till Stadsfullmäktige meddelade, hade de af Fullmäktige under år 1889 antagna „stadgar för mjölkhandeln i Helsingfors“, och „stadgar för fiskes idkande i de staden underlydande fiskevatten“ blifvit den 1 februari 1890 af Guvernören i länet fastställda.

Meddelad fastställelse å stadgarna för mjölkhandeln och för fiskes idkande i stadens fiskevatten.

Af Helsovårdsnämnden hade uti skrifvelse⁴⁾ väckts förslag om sådant tillägg till förenämnda stadgar för mjölkhandeln att, till underlåtande af kontrollen, all söt mjölk som i staden hölles till salu, skulle vara inrymd i kärl med tydlig påskrift, angifvande mjölken såsom skummad, oskummad eller separerad, samt att mjölkförsäljare, som i staden från fordon tillhandahölle allmänheten mjölk, skulle å sitt fordon eller å kärlet hafva sitt namn och sin adress tydligt utsatta. Stadsfullmäktige⁵⁾ beslöto dock att, då de nu framställda förslagen redan vid ärendets föregående behandling varit föremål för pröfning men då icke blifvit af Fullmäktige godkända, och då erfarenheten ännu icke gifvit vid handen huruvida och i hvilka afseenden den fastställda ordningsstadgan vore i behof af ändring, Helsovårdsnämndens framställning för närvarande icke skulle till någon åtgärd föranleda.

Föreslaget tillägg till stadgar na ang. mjölkhandeln.

¹⁾ Stfgs prot. den 21 okt. § 16. — ²⁾ Drkns skrifv. N:o 74 af 13 febr. och N:o 243 af 16 okt.; Stfgs prot. den 11 mars § 8 och 21 okt. § 9. — ³⁾ Magns skrifv. den 8 febr.; Stfgs prot. den 25 febr. § 2. — ⁴⁾ Helsovårdsn:s skrifv. N:o 75 af 11 juli. — ⁵⁾ Stfgs prot. den 30 sept. § 7.

Nytt reglemente
och ny taxa för
vattenledningen
fastställda.

Det förslag till nytt reglemente och ny taxa för stadens vattenledning, som af Drätselkammaren under föregående år¹⁾ utarbetats och insändts till Stadsfullmäktiges granskning, blef af Fullmäktige oförändradt godkändt. Uti reglementet och taxan ingå, bland annat, följande bestämmelser:

„§ 1. Helsingfors stads vattenledning, som under inseende af drätselkammaren förvaltas af stadens vattenledningskontor, har till ändamål att förse staden med vatten såväl för allmänna behof som för enskild förbrukning.

§ 2. För all konsumtion, för hvilken afgift erlägges, utdelar vattenledningen vatten endast efter uppmätning, som verkställes medels staden tillhöriga vattenmätare.

§ 3. Hvarje fastighet, till hvilken vatten inledes, bör hafva sin särskilda, med stadens hufvudrör i direkt förbindelse stående ledning, derest icke drätselkammaren uti undantagsfall medgifvit en annan anordning.

§ 4. Allt metallarbete å tilloppsledningen från hufvudröret till vattenmätaren, äfvensom dennas uppsättning samt förbindningsröret mellan densamma och servisledningen, utföras uteslutande af stadens vattenledningskontor på konsumentens bekostnad, enligt taxa som årligen fastställles af drätselkammaren.

Samtliga öfriga arbeten äfvensom servisledningen utföras, med iakttagande af föreskrifterna uti detta reglemente, genom konsumentens försorg.

§ 6. Hvarje kontrakt om vattenleverans afslutas tillsvidare, med en uppsägningstid af tre månader, dock så att leveransen alltid slutar vid utgången af ett kalenderkvartal. Uppsägning af slikt kontrakt bör från konsumentens sida ske skriftligen; från vattenledningskontorets sida verkställes den antingen skriftligen eller genom kungörelse uti de af drätselkammaren för dess offentliga meddelanden begagnade tidningar.

§ 15. Reparationer och förändringar å enskilda rörledningar jemte tillbehör, räknadt från hufvudröret till och med förbindningsröret mellan mätaren och servisledningen, få hädanefters utföras endast af stadens vattenledningskontor; äfven å sådana ledningar som icke blifvit af kontoret inrättade.

Enskilda ledningar, som af vattenledningskontoret anlagts, repareras af detsamma kostnadsfritt, såvida de utan konsumentens vållande tagit skada inom tvenne år efter det ledningen upplåtits till begagnande.

¹⁾ 1889 års ber. pag. 103.

§ 16. Konsument är skyldig att å vattenledningskontoret ofördröjligen tillkännagifva upptäckta skador å tilloppsledningen mellan hufvudröret och vattenmätaren, samt ansvarar för all skada som genom dröjsmål härutinnan uppkommit.

Har genom läcka å enskild servisledning vattenförlust uppstått af orsak, som ej kunnat af konsumenten genom vanlig vård förekommas eller omedelbart upptäckas, är han för sålunda bortrunnet vatten berättigad till en nedsättning af 50 % uti den konsumtionsafgift, han annars bort erlägga.

För att komma i åtnjutande af dylik nedsättning bör konsument, såsnart vattenförlusten upptäckts, omedelbart derom anmäla å stadens vattenledningskontor, hvilket med ledning af konsumentens föregående kända vattenförbrukning och förefallna omständigheter eger konstatera vattenförlustens storlek äfvensom orsaken till densamma.

Sådan nedsättning tillkommer dock icke konsument, som ej jemlikt stadgandet i § 14 ändrat eller iståndsatt sin ledning enligt vattenledningskontorets anvisning.

§ 17. Ersättningen för vatten, som användts för enskild förbrukning, beräknas sålunda att för hvarje kalenderkvartal erlägges:

a) vid en konsumtion, som icke öfverstiger 125 kubikmeter,	
för hvarje kubikmeter	30 penni
b) för hvarje kubikmeter från 126 till och med 375 kubikmeter	28,5 „
c) för hvarje kubikmeter från 376 till 750 kubikmeter	27 „
d) för hvarje kubikmeter, som öfverskjuter 750 kubikmeter .	25,5 „

Har under ett kvartal någon vattenförbrukning icke egt rum eller är densamma mindre än 10 kubikmeter, erlägger konsumenten dock såsom bidrag till förvaltningskostnaderna ett belopp af 3 mark, hvilken afgift gäller för fullt kvartal äfven om konsumtionen börjat eller slutat under loppet deraf.

§ 18. För vatten, som användts till släckandet af vådeld, erlägges ingen afgift. Har vatten, som användts för detta ändamål, passerat genom mätare, bör därför anmälan om förhållandet omedelbart göras å vattenledningskontoret, som eger beräkna mängden af det sålunda förbrukade vattnet, samt observera densamma vid skeende debitering.

I undantagsfall kunna af konsumenterna brandkranar eller poster inrättas, till hvilka vattnet strömmar utan att passera genom mätaren. Att medgifva tillstånd till sådana kranars inrättande ankommer å drät-

selkammaren, hvilken i hvarje särskildt fall fastställer villkoren för brandkranars inrättande och begagnande.

§ 19. Utöfver den i § 17 omnämnda förbrukningsafgift bör hvarje konsument vid kalenderkvartalets utgång för den af honom använda vattenmätare erlägga hyra, hvilken utgör — — — — (från 2 mk till 17 mk 50 penni i kvartalet, beroende af mätarens inloppsdiаметer).

§ 20. I och för uppdebitering af konsumtionsafgiften afläses vattenmätareståndet genom vattenledningskontorets försorg mot slutet af hvarje kvartal samt för vinnande af nödig kontroll jemväl en gång under kvartalets tvänne öfriga månader.

Debetsedel öfver vattenkonsumtionsafgift bör angifva ej mindre afgiftens belopp och vattenmätareståndet vid kvartalsaf läsningen samt dagen för densamma, än tiden för nästföregående kvartalsaf läsning och det der vid antecknade mätareståndet.

Önskar konsument erhålla kännedom om mätareståndet vid öfriga afläsningar, eger han derom erhålla uppgift å vattenledningskontoret, hvilket jemväl, i händelse en så stor vattenförbrukning iakttages, att tillvaron af en läcka med sannolikhet kan befaras, omedelbart bör vidtaga åtgärd om att konsumenten varder derom underrättad.

§ 21. Konsument är skyldig att vid hvarje tid på dagen lemna vattenledningskontorets tjenstemän fritt tillträde till de lokaler, inom hvilka rörledningen, kranar samt vattenmätaren jemte tillbehör finnas anbragta, äfvensom att tillåta ombyte och rengöring af vattenmätaren.

Tredskas konsument att bereda fritt tillträde till ledningen eller vattenmätaren, är han förpligtad att på vattenledningskontorets yrkande till stadkassan erlägga ett vite af en mark. Upprepas sådant flere gånger, får ledningen omedelbart afstängas intill dess den blifvit tillgänglig.

§ 22. Hvarje vattenmätare profvas och justeras före uppsättningen genom vattenledningskontorets försorg samt ombytes och rengöres i mån af behof, men senast efter fyra års begagnande.

Uppstår tvifvel om mätarens riktighet, eller yrkas sådant af vederbörande konsument, aftages densamma och profvas i konsumentens eller hans ombuds närvaro, medels en härför bestämd apparat. Resultaten af denna profning är såväl staden som konsumenten skyldig att underkasta sig.

Konsument, som sådant önskar, är berättigad att få profningen öfvervakad af en utaf magistraten utsedd sakkunnig person, som för hvarje af honom bivistad profning eger uppbära ett arvode af åtta mark.

Befinnes mätaren vara så missvisande, att differensen uppgår till mer än 5 %, samt mätaren visat för stor konsumtion, afdrages motsvarande procenttal å konsumtionen för föregående kvartal och intill tiden då profningen försiggått; har mätaren åter visat för liten konsumtion, är konsumenten förbunden att för samma tid erlægga ett motsvarande tillskott. I båda dessa fall bestridas kostnaderna för profningen utaf staden. Befinnes deremot mätaren vara rättvisande eller är missvisningen 5 % eller mindre, sker ingen ändring uti den skedda debiteringen och kostnaderna för profningen ersättas af konsumenten, ifall han påyrkat profningen.

Ersättningen för mätares profning, med inberäkning af aftagning, transport och uppsättning af ny mätare, utgör vid profning af mätare med

13—25	millimeters inloppsdiometer	8	mark
30—50	”	12	”
75—150	”	16	”

§ 23. Ombyter en fastighet egare, är den, som afslutat kontrakt om vattenleveransen, det oaktadt förpligtigad att erlægga betalning för det till fastigheten levererade vattnet, intill dess han uppsagt vattenleveransen eller stadens vattenledningskontor befriat honom från hans förbindelse. Vattenledningskontoret står det emellertid fritt att vid inträffande ombyte af fastighetsegare fordra omedelbar betalning för det levererade vattnet af den som afslutat kontraktet härom samt att afstänga ledningen i händelse betalning icke följer.

§ 24. Stadens vattenledningskontor är berättigadt att omedelbart afstänga vattentillförseln för konsument i följande fall:

a) då konsument icke iakttagit föreskrifterna i detta reglemente;
 b) vid bristande betalning för vattenkonsumtion;
 c) vid bristande betalning af kostnaderna för arbeten och reparationer å konsumentens ledning jemte tillbehör samt för profning af vattenmätaren;

d) vid inträffad läcka i rörnätet eller å privat tilloppsledning eller då arbetena för underhåll eller utvidgning af vattenledningen sådant påkalla; samt

e) på anhållan af stadens brandmästare vid inträffande eldsvåda, så länge denna varar, i händelse brist på vatten för eldsläckning annars är att befara.

Uti alla dessa fall, liksom ock om tillförseln eller begagnandet af vattnet omöjliggöres genom någon ovanlig af vattenledningens förvalt-

ning icke förvållad händelse, är konsument icke berättigad till någon ersättning för det sålunda uppkomna afbrottet i vattenserveringen.

§ 25. Vid företagandet af arbeten, som förutses komma att nödvändiggöra vattentillförselns afstängande för en konsument, bör han eller hans på orten befintliga ombud genom vattenledningskontorets försorg skriftligen underrättas om den tillämnade stängningen 24 timmar förrän densamma eger rum.

Om stängning af hela rörnätet eller delar deraf kan ock underrättelse meddelas vederbörande konsumenter, då sådant låter sig göra, genom tillkännagifvande i de tidningar, uti hvilka drätselkammarens kungörelser i allmänhet offentliggöras.“

Tiden för det nya vattenledningsreglementets tillämpning.

Angående tiden, från hvilken det nya reglementet och taxan borde tillämpas, samt beträffande vidtagandet af dertill nödiga förberedande åtgärder hade Drätselkammaren förbehållit sig att i sinom tid få till Stadsfullmäktige inkomma med särskild framställning.

Förfrågan ang. lämplig mark till ny begravningsplats för rysk garnison.

Af Militie Expeditionen i Kejs. Senaten hade, genom Guvernören i länet, inforrats stadsmyndigheternas yttrande och förslag huruledes behofvet af ny, ändamålsenlig begravningsplats för jordfästning utaf afidna personer, tillhörande ryska garnisonerna i Helsingfors och å Sveaborg, lämpligast kunde tillgodoses. På Drätselkammarens förslag beslöto Stadsfullmäktige¹⁾ i anledning häraf meddela, att inom stadens afhysta mark icke finnes något jordområde, som vore lämpligt för inrättande af ny begravningsplats och derutinnan uppfyllde de i gällande helsovårdsstadga för staden stipulerade betingelser.

Ansökt förbud mot uppförande af höga byggnader på norra sidan af Bergmansgatan.

Sedan Consistorium vid Kejs. Alexanders universitet till Kejs. Senaten ingått med hemställan om förordnande derhän att uti byggnadsordningen för Helsingfors stad måtte införas bestämning om att tomterna vid Bergmansgatan ej finge å deras norra sida bebyggas med hus af så stor höjd att desamma komme att hafva menligt inflytande på observationerna å astronomiska observatorium, inforrades, genom Guvernören i länet, Stadsfullmäktiges yttrande i ärendet; och beslöto Fullmäktige²⁾ i anledning häraf anmäla, att de från stadens sida icke funnit något att erinra emot utfärdandet af förbud i oförmäldt afseende, under förbehåll dock att någon deraf föranledd ersättningsskyldighet gentemot vederbörande tomteägare i ingen händelse skulle staden åhvålfvas.

¹⁾ Drkns skrif. N:o 266 af 27 dec. 1889; Stfgs prot. den 21 jan. § 8. — ²⁾ Stfgs prot. den 9 sept. § 2.

För att å kommunens vägnar utöfva inseende öfver de allmännyttiga inrättningar, som komme att inrymmas i den af Fröken A. Trygg för ar-^{Utsedd bestyrelse för „Folkets hem“ i Sörnäs.} betareklassens i Sörnäs bästa uppförda, „Folkets hem“ benämnda byggnad å villan Eko, utsågo Stadsfullmäktige¹⁾, på derom af Fröken Trygg framställd anhållan, en bestyrelse af sju personer, hvilkas uppdrag komme att fortfara intill utgången af år 1891.

Uti 11 fall tillstyrkte Stadsfullmäktige beviljande af finsk medborgarrätt åt utländingar²⁾ samt uti 18 fall tillstånd till bedrifvande af handel eller annan näring³⁾. Uti 5 fall förordades beviljande af rätt till handel med giftiga ämnen eller att för tekniska behof använda sådana⁴⁾.^{Medborgarerrätt och näringsrätt. — Rätt till handel med giftiga ämnen.}

Sedan Magistraten⁵⁾ i enlighet med 6 § uti Kejs. förordningen den 16 juli 1886 ang. villkoren för, bl. a., försäljning af bränvin och andra brända eller destillerade drycker, till Stadsfullmäktige öfverlemnade att besluta huruvida och till hvilket antal rättigheter till utminuterings- och utskänkningsställen borde förläggas, beslöto Stadsfullmäktige⁶⁾, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med hvad som under närmast föregående period varit stadgadt,

Handel med spritdrycker.

att för tiden från den 1 juni 1890 till den 1 juni 1891 medgifva rättigheter till utminuterings- och utskänkningsställen i staden till följande antal, nämligen:

5 rättigheter till utminuterings- och utskänkningsställen af bränvin;

25 rättigheter till minutförsäljning af andra brända och destillerade spritdrycker; samt

60 rättigheter till utskänknings- och utminuteringsställen af spritdrycker;

allt dock, likasom förut, med iakttagande deraf att utskänknings- och utminuteringsrörelse ej finge bedrifvas inom sjetta, sjunde och åttonde stadsdelarne eller uti första stadsdelen norr om Fredsgatan eller vid de delar af fjerdje och femte stadsdelarne, som äro belägna vester om Fredriks- gatan, och icke heller utom stadens tullar eller i närheten af kyrka, skolas, kasern, sjukhus eller sådant ställe der tillopp af folk eger rum, lika-

¹⁾ Stfgs prot. den 21 okt. § 6. — ²⁾ Stfgs prot. den 21 jan. § 1, den 25 febr. § 1, den 11 mars § 5, den 1 april § 2, d. 29 april § 1, d. 9 sept. §§ 5, 12, 21 o. 22, d. 30 sept. §§ 4 o. 5. — ³⁾ Stfgs prot. d. 21 jan. § 2, d. 1 april § 3, d. 13 maj § 3a, d. 27 maj §§ 3, 4, 5, 6 o. 7, d. 9 sept. §§ 4, 11, 19, 20, 27, 28 o. 29, d. 30 sept. § 3, d. 21 okt. § 2 o. d. 16 dec. § 3. — ⁴⁾ Stfgs prot. den 27 maj § 2, d. 9 sept. §§ 3 o. 10, d. 4 nov. § 2 o. d. 18 nov. § 1. — ⁵⁾ Magns skrivf. N:o 8 af den 20 jan. — ⁶⁾ Stfgs prot. den 4 febr. § 2.

som ej heller vid Salutorget, Vestra Kajen eller de närmast tullarne belägna delarne af Östra och Vestra Henriksgatorna, från hvilka inskränkingar undantag likväl kunde göras för hotell, belägna vid Salutorget, för platserna Hesperia, Alphyddan, Kaisaniemi, Sörnäs, Blekholmen, Hög-
holmen och Brunshuset samt för teatrar och klubbar.

På grund häraf verkställdes sedan fördelningen af de hithörande rättigheterna¹⁾.

Rättigheten till
utskänkning af
maltdrycker.

Beträffande åter det antal rättigheter till utskänkning af maltdrycker, som borde under tiden från den 1 Juni 1890 till den 1 Juni 1892 i staden beviljas, samt de delar af staden der sådana utskänkningsställen finge inrättas, beslöto Stadsfullmäktige²⁾ att, uti sitt häröfver till Magistraten afgifna yttrande, förorda ökandet af nämnda rättigheter med tvenne samt sådan fördelning af desamma,

att inom fjerde stadsdelen finge öppnas sex, inom hvardera af andra och femte stadsdelarne fem, inom tredje stadsdelen fyra, inom sjette stadsdelen tre samt inom hvardera af första och sjunde stadsdelarne två utskänkningsställen.

Inskränkning i
tiden för ut-
skänkning af
spritdrycker.

I afseende å affordradt yttrande öfver en af särskilda personer hos Guvernören i länet framställd anhållan om utfärdande af förbud mot utskänkning af spritdrycker från lördagaften kl. 6 till påföljande måndagmorgon kl. 8 beslöto Stadsfullmäktige³⁾ utlåta sig derhän att Fullmäktige icke kunnat förena sig om det af sökandene framställda önskningsmålet, som icke heller uppbyres af en allmänare opinion, hvaremot Fullmäktige biträdt ett hos dem gjordt uttalande derom att slik utskänkning kunde å stadens samtliga värdshus förbjudas från och med kl. 12 om natten mot sön- och helgdagar till samma dagar kl. 6 e. m. Sedan Guvernören emellertid genom utslag af den 23 juli 1890, på grund af berörda ansökning, funnit lämpligt föreskrifva, att all utskänkning af rusdrycker skulle från 1891 års början inställas uti alla de värdshus i Helsingfors, — med undantag endast af enskilda klubbar och föreningar samt bufetterna i stadens teatrar, — hvilka för närvarande ej vore försedda med rum för resande, från lördag afton efter kl. 6 till påföljande måndag kl. 8 f. m. och under marknadsdagar äfvensom dagen före och efter marknad, samt besvär öfver omförmälda utslag anförts af särskilda värdshusidkare i staden, beslöto Stadsfullmäktige⁴⁾, hvilka öfver besvären affordrats underd.

¹⁾ Stfgs prot. den 1 april § 11, d. 29 april §§ 4 o. 5, d. 13 maj § 12, d. 27 maj § 10 och d. 29 dec. § 4. — ²⁾ Magns skrifv. N:o 9 af 20 jan.; Stfgs prot. den 4 febr. § 3. — ³⁾ Stfgs prot. den 13 maj § 3. — ⁴⁾ Stfgs prot. den 21 okt. § 14.

förklaring, att deri hemställa om upphäfvande af det ifrågavarande utslaget, hvars såväl laglighet som ändamålsenlighet Fullmäktige ansågo sig böra ifrågasätta, under uttalande af att inskränkningar i utskänkningsrätten icke borde i annan eller vidsträcktare omfattning vidtagas än Stadsfullmäktige tidigare föreslagit.

Uti ett fall förordades af Stadsfullmäktige¹⁾ bifall till en ansökning om rättighet att i staden hålla biljard till allmänhetens begagnande. Biljardrättighet.

Stadsfullmäktige tillstyrkte jemväl²⁾ bifall till en af utlänning gjord ansökning om rätt att i staden besitta fastighet. Utländings rätt att besitta fastighet.

På Drätselkammarens förslag förordade Stadsfullmäktige tillstånd till sammanbyggnad af följande i enskilda personers ego befintliga tomter, nemligen: Sammanbyggnad af tomter.

tomterna N:ris 11 och 13 vid Högbergsgatan i kvarteret N:o 52 Stören³⁾; tomterna N:o 8 vid Andrégatan och N:o 11a vid Georgsgatan i kvarteret N:o 62 Påfågeln⁴⁾; samt

tomterna N:o 4 vid Berggatan och 2d vid Fabiansgatan i kvarteret N:o 37 Elgen⁵⁾.

Deremot afstyrkte Stadsfullmäktige bifall till en ansökning om klyfning af tomten N:o 17 vid Smedsgatan i kvarteret N:o 123⁶⁾. Klyfning af tomter.

Oaktadt Stadsfullmäktiges under föregående år gifna afstyrkande utlåtande hade, enligt meddelande från Magistraten⁷⁾, tillstånd af Kejs. Senaten medgifvits till klyfning af tomten N:o 9 vid Bergmansgatan i qv. N:o 100b Vimban.

Af Helsevårdsnämnden afgafs under året utlåtande öfver det i sådant afseende till Nämnden remitterade⁸⁾, af ett utskott uppgjorda förslaget till byggnadsstadga för fabrikskvarteren; och hemställde Nämnden häri⁹⁾ om några tillägg och ändringar till förslaget. Ärendet ansågs af Stadsfullmäktige¹⁰⁾ böra till pröfning upptagas först efter det förslaget till ny byggnadsordning blifvit slutbehandladt; och förekom detsamma ej före årets utgång till vidare åtgärd. Byggnadsstadga för fabrikskvarteren.

¹⁾ Stfgs prot. den 21 okt. § 3. — ²⁾ Stfgs prot. den 10 juni § 3. — ³⁾ Drkns skrivf. N:o 63 af 13 febr.; Stfgs prot. den 25 febr. § 12. — ⁴⁾ Drkns skrivf. N:o 133 af den 16 maj; Stfgs prot. den 27 maj § 11. — ⁵⁾ Drkns skrivf. N:o 238 af den 2 okt.; Stfgs prot. den 21 okt. § 8. — ⁶⁾ Drkns skrivf. N:o 217 af den 18 sept. — ⁷⁾ Stfgs prot. den 25 febr. § 4. — ⁸⁾ Se 1889 års ber. pag. 52. — ⁹⁾ Stfgs tryckta handl. N:o 12. — ¹⁰⁾ Stfgs prot. den 29 april § 16.

Stadsfullmäktige under året voro generalen J. af Lindfors, professor H. Holsti, sakköraren R. Elving, referendariesekreteraren J. A. Nordman, hofrådet W. Brummer, bagaren G. A. Wellingk, referendariesekreteraren F. Stjernvall, handlanden J. Tallberg, hofrådet C. Nummelin, bandirektörsassisten Th. Frosterus, trafikdirektörsassistenten C. G. Standertskjöld, generalen F. Neovius, öfverläraren E. J. Mellberg, folkskoleinspektorn V. Öhberg, handlanden N. A. Turdén, rådmannen A. Nyberg, ingenjören R. Huber, öfveringenjören Th. Tallqvist (befriad i början af året och ersatt af handlanden K. H. Renlund), byggmästaren K. G. Sivenius, professorn J. Forsman, professorn J. W. Runeberg (ordf.), ombudsmannen M. A. Wænerberg, handlanden M. Hallberg, kommerserådet L. Borgström, professorn G. Asp (befriad i början af året och ersatt af bandirektören E. Wasastjerna och efter dennes afsägelse af handlanden Th. Stude), kapten K. O. Wasastjerna, gårdsegaren K. R. Åström, slagtdaren C. F. Wikström, kyrkoherden F. L. Bengelsdorff, hofrättsassessorn J. J. Serlachius, doktorn E. Juslin, handlanden P. Sinebrychoff, prokuratorsadjointen H. Borenus (befriad under året och ersatt af ingenjör F. Rosberg), bankdirektören Th. Wegelius, arkitekten Th. Höijer, bankdirektören A. Normén, öfversten K. Antell (viceordf.), maskindirektören K. A. Nordman, protokollssekreteraren T. J. Boisman, handlanden N. Kochtomow, byrådirektören C. B. Federley, kommunalrådet F. W. Grönqvist, direktören S. Kullhem, fabrikanten R. Heimberger, arkitekten K. G. Nyström, konsuln V. Ek, professorn K. R. Wahlfors och professorn F. Gustafsson.

Stadsfullmäktige sammanträdde under året 23 gånger, hvarutom Fullmäktige till förstärkt antal sammanträdde en gång.

Paragrafantalet i Fullmäktiges protokoll utgjorde 314 och antalet bref, som å Fullmäktiges vägnar aflätos, uppgick till 349.